

Příloha č. 1

Koncepce rodinné politiky Pardubického kraje

Analytická data

2020

Obsah

1. Demografický vývoj.....	3
Vývoj počtu obyvatel, změny ve věkové struktuře	3
Pohyb obyvatelstva	5
Cizinci	8
Narození, zemřelí, naděje dožití, potraty.....	11
Sňatky a rozvody	18
Projekce obyvatelstva do roku 2070	21
2. Vzdělání a vzdělávání.....	22
Vzdělanost podle nejvyššího stupně dokončeného vzdělání	22
Školy a školská zařízení	23
3. Ekonomická aktivita	30
Ekonomická aktivita, zaměstnanost	30
Dojíždka do zaměstnání a do škol	36
Mzdy	38
Nezaměstnanost.....	39
4. Sociální zabezpečení, zdravotní péče	44
Dávky státní sociální podpory a pěstounské péče	44
Náhradní rodinná péče a ústavní výchova	46
Důchodci a důchody	47
Sociální služby.....	52
Zdravotní péče.....	54
5. Domácnosti	56
Domácnosti podle sčítání lidu, domů a bytů	56
Domácnosti podle výběrového šetření Životní podmínky	62
6. Volnočasové aktivity	65
Školní družiny, školní kluby, střediska volného času	65
Základní umělecké školy	66
Sport	67
Využívání informačních technologií.....	69

1. Demografický vývoj

- Údaje o počtu a složení obyvatelstva jsou získávány ze sčítání lidu, na něž navazují každoroční statistické bilance dat o narozeních, sňatcích, rozvodech, úmrtích a stěhování. Zdrojem dat jsou statistická hlášení z matrik (narození, zemřelí, sňatky), hlášení soudů (rozvody), data Ministerstva vnitra a Ředitelství služby cizinecké policie (stěhování). Údaje o potratech ČSÚ získává z Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR.
- Do počtu obyvatel jsou započtení také cizinci s vízy k pobytu nad 90 dnů, cizinci s přiznaným azylem, občané zemí EU s přechodným pobytem na území ČR a občané třetích zemí s povolením k dlouhodobému pobytu.

Vývoj počtu obyvatel, změny ve věkové struktuře

- K 31. 12. 2018 žilo v Pardubickém kraji 520,3 tisíc obyvatel (z toho 262,4 tisíc žen), což je **nejvíce od vzniku kraje** v roce 2000; zároveň jde o **čtvrtý nejnižší počet obyvatel** mezi kraji ČR. Počet obyvatel kraje roste zejména zásluhou zahraniční migrace. Městské obyvatelstvo tvoří 62 % obyvatel kraje; mezi kraji ČR jde o pátý nejnižší podíl městského obyvatelstva.

Věkové složení obyvatelstva Pardubického kraje (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

	1991	1996	2001	2006	2011	2016	2017	2018
Obyvatelstvo celkem	509 283	509 807	507 176	507 751	516 411	517 087	518 337	520 316
v tom: muži	248 506	249 373	248 350	249 217	254 961	255 691	256 604	257 948
ženy	260 777	260 434	258 826	258 534	261 450	261 396	261 733	262 368
v tom ve věku:								
0–14	107 469	93 825	83 924	76 023	77 030	80 394	81 098	82 063
15–64	337 304	347 279	351 803	357 121	354 670	338 204	335 911	334 475
65 a více	64 510	68 703	71 449	74 607	84 711	98 489	101 328	103 778
v tom ve věku (%):								
0–14	21,1	18,4	16,5	15,0	14,9	15,5	15,6	15,8
15–64	66,2	68,1	69,4	70,3	68,7	65,4	64,8	64,3
65 a více	12,7	13,5	14,1	14,7	16,4	19,0	19,5	19,9
Index stáří ¹⁾	60,0	73,2	85,1	98,1	110,0	122,5	124,9	126,5
muži	45,0	55,8	65,1	75,3	87,5	100,5	103,2	105,2
ženy	75,9	91,6	106,4	122,6	133,8	145,8	147,9	148,8
Index ekonomického zatížení ²⁾	51,0	46,8	44,2	42,2	45,6	52,9	54,3	55,6
Průměrný věk (roky)	36,2	37,3	38,7	40,0	41,0	42,1	42,3	42,4
muži	34,5	35,7	37,1	38,5	39,5	40,7	40,9	41,0
ženy	37,8	38,8	40,2	41,5	42,5	43,5	43,7	43,8

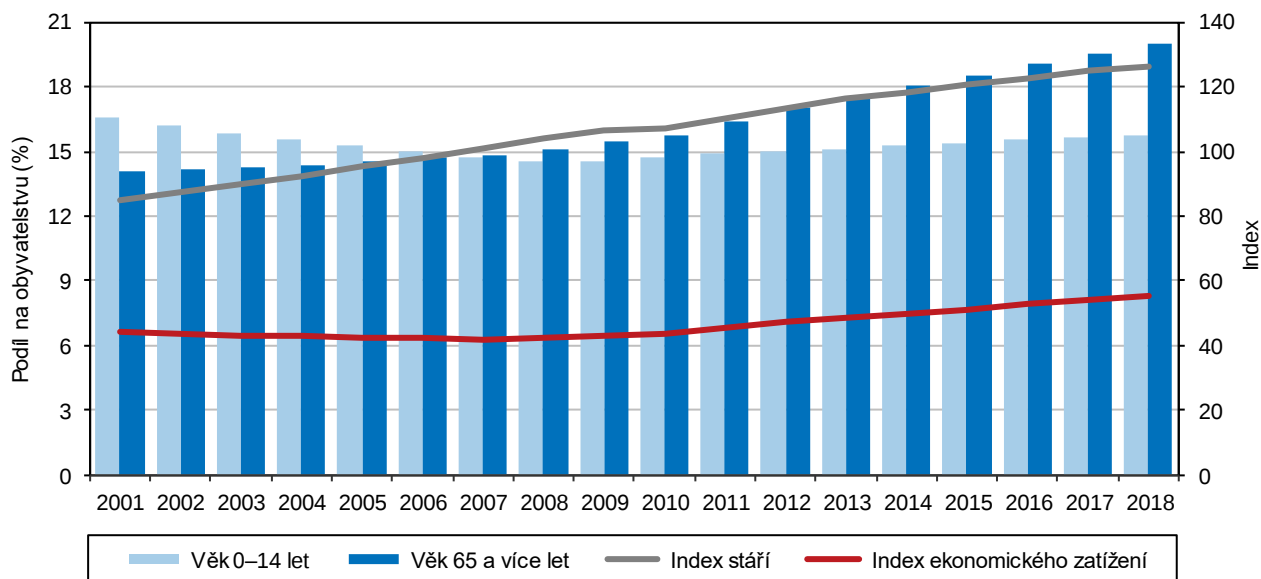
¹⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

²⁾ počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

- Obyvatelstvo kraje nadále stárne.** V roce 2018 připadalo na 100 dětí do 15 let již 126 seniorů starších 65 let (jde však o šestou nejnižší hodnotu mezi všemi kraji ČR – nejvyšší hodnoty dosáhl tento index stáří v Královéhradeckém kraji, nejnižší v kraji Středočeském).
- Průměrný věk žijících mužů i žen byl v roce 2018 v mezikrajském srovnání rovněž **šestý nejnižší** (41,0 let muži a 43,8 let ženy). Za posledních 10 let zestárlo obyvatelstvo kraje o 2,1 roku; u žen došlo k nárůstu průměrného věku o 2,0 a u mužů o 2,2 roku.
- Index stáří u žen** v kraji trvale překračuje hodnotu jednoho sta od roku 1999, v roce 2018 připadalo na 100 dívek do 15 let 149 žen nad 65 let. **U mužů** byla početní převaha seniorů nad dětmi poprvé zaznamenána až v roce 2016, v roce 2018 dosáhl index stáří u mužů hodnoty 105.
- Hodnoty **indexu ekonomického zatížení** (poměr počtu dětí a seniorů k osobám v produktivním věku) po roce 2007 (po předchozím poklesu) trvale rostou a ke konci roku 2018 dosáhly v kraji 55,6 % při republikovém průměru 55,0 %.

Věková struktura a věkové indexy obyvatel v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

- Ke konci roku 2018 se věková skupina **děti ve věku 0–14 let** podílela na populaci kraje 15,8 %. Přestože se počet dětí i jejich procentuální zastoupení v posledních deseti letech **mírně zvyšuje**, ve srovnání s rokem 1991 je dětí mladších 15 let v kraji o 25 tis. méně.
- Osoby v tzv. **produktivním věku (15 až 64 let)** ke konci roku 2018 tvořily 64,3 % z celkového počtu obyvatel kraje. Počet i podíl obyvatel v této skupině **klesá** již od roku 2009, kdy do produktivního věku začaly přecházet populačně slabé ročníky narozené ve druhé polovině 90. let 20. století. V produktivním věku jsou přitom nejpočetnější generace obyvatelstva narozené v 70. letech minulého století.
- **Jednoznačně rostoucí trend** zaznamenává dlouhodobě věková skupina **osob starších 65 let**. Senioři 65letí a starší se na populaci kraje ke konci roku 2018 podíleli 19,9 %. Jedná se o **nejvyšší hodnotu** od roku 1991. Ve srovnání s rokem 1991 žije nyní v kraji o 39 tisíc seniorů více.

Věkové složení obyvatelstva Pardubického kraje a jeho okresů k 31. 12. 2018

Zdroj: ČSÚ

	Pardubický kraj	v tom okresy			
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Obyvatelstvo celkem	520 316	104 344	173 329	104 401	138 242
v tom: muži	257 948	51 770	85 884	51 670	68 624
ženy	262 368	52 574	87 445	52 731	69 618
v tom ve věku:					
0–14	82 063	16 208	27 494	16 311	22 050
15–64	334 475	66 985	111 624	67 274	88 592
65 a více	103 778	21 151	34 211	20 816	27 600
v tom ve věku (%):					
0–14	15,8	15,5	15,9	15,6	16,0
15–64	64,3	64,2	64,4	64,4	64,1
65 a více	19,9	20,3	19,7	19,9	20,0
Index stáří ¹⁾	126,5	130,5	124,4	127,6	125,2
muži	105,2	108,5	101,7	108,4	104,8
ženy	148,8	153,9	148,6	146,9	146,6
Index ekonomického zatížení ²⁾	55,6	55,8	55,3	55,2	56,0
Průměrný věk (roky)	42,4	42,7	42,5	42,4	42,3
muži	41,0	41,2	41,0	41,1	40,9
ženy	43,8	44,1	44,0	43,7	43,7

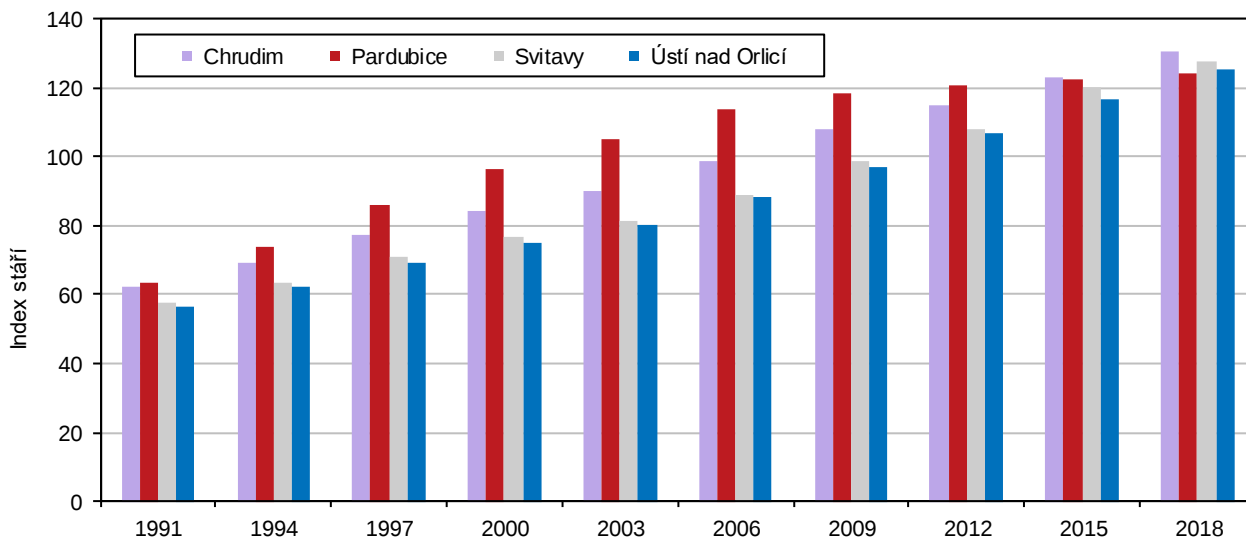
¹⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0–14 let

²⁾ počet dětí ve věku 0–14 let a počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

- **Nejstarším obyvatelstvem v rámci kraje se vyznačuje okres Chrudim.** V roce 2018 zde index stáří dosáhl hodnoty 130,5 a průměrný věk činil 42,7 let. **Nejpříznivější poměr mezi dětskou a seniorskou složkou populace byl zjištěn v okrese Pardubice,** kde v roce 2018 index stáří dosáhl hodnoty 124,4. Od počátku 90. let až do roku 2014 byl přítom poměr mezi dětskou a seniorskou složkou populace v okrese Pardubice v rámci kraje nejméně příznivý. **Nejmladší populaci z hlediska průměrného věku mělo na konci roku 2018 obyvatelstvo Orlickoústecka** – 42,3 let.

Index stáří^{*)} v okresech Pardubického kraje (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

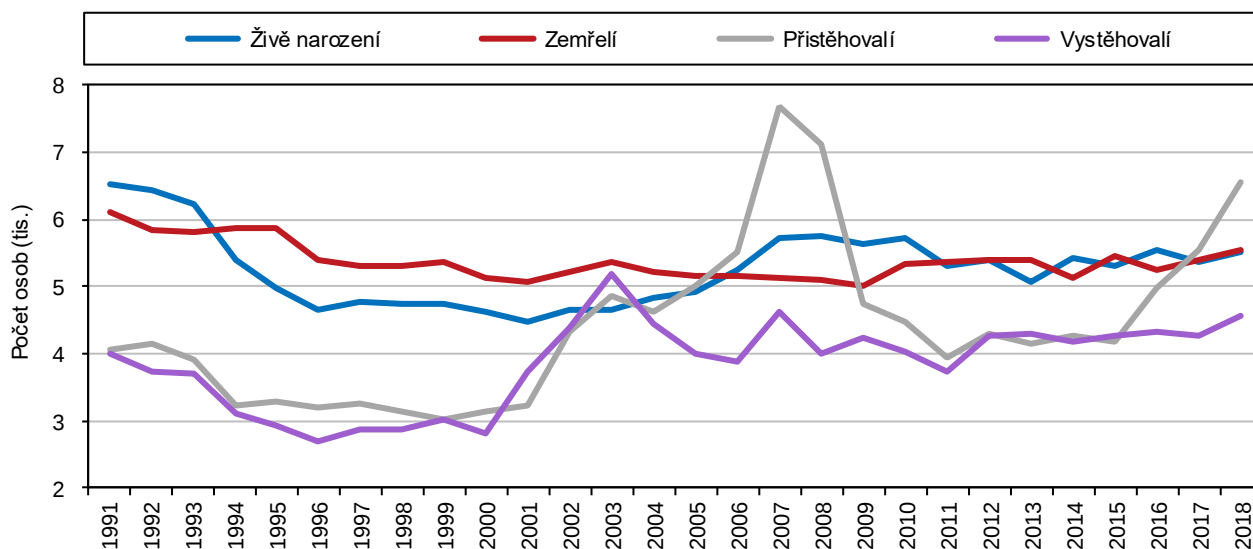
*) počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0–14 let

Pohyb obyvatelstva

- Z dlouhodobého pohledu působí na růst počtu obyvatel v Pardubickém kraji především stěhování. Vliv **přirozeného pohybu obyvatel** (rozdíl počtu narozených a zemřelých) je v kraji po roce 2010 při kolísavém průběhu zanedbatelný. **Stěhování přispívá k početnímu růstu populace kraje trvale od roku 2004,** výjimkou byly pouze roky 2013 a 2015. Na kladné hodnotě migračního salda v kraji má dlouhodobě zásluhu především **zahraniční migrace**. Dlouhodobě přibližně polovina všech stěhujících se osob je ve věku do 29 let.

Základní demografické ukazatele v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: od r. 2001 včetně cizinců s dlouhodobým pobytem a příznacím azylem na území

- **Počet obyvatel Pardubického kraje vzrostl během roku 2018 o 1 979 osob, což představuje nejvyšší celkový přírůstek obyvatelstva v kraji za posledních deset let.** Nárůst počtu obyvatel zajistilo zahraniční stěhování. Absolutně i relativně (po přepočtu na 1 000 obyvatel) nejvíce obyvatel přibýlo (a v posledních letech přibývá) ve Středočeském kraji a v Hl. městě Praze. Pardubický kraj se s hodnotou 3,8 ‰ zařadil spolu s Jihomoravským krajem na čtvrté místo v mezikrajském srovnání. Nejvyšší populační úbytky se dlouhodobě pojí s kraji Karlovarským a Moravskoslezským.

Pohyb obyvatelstva v Pardubickém kraji

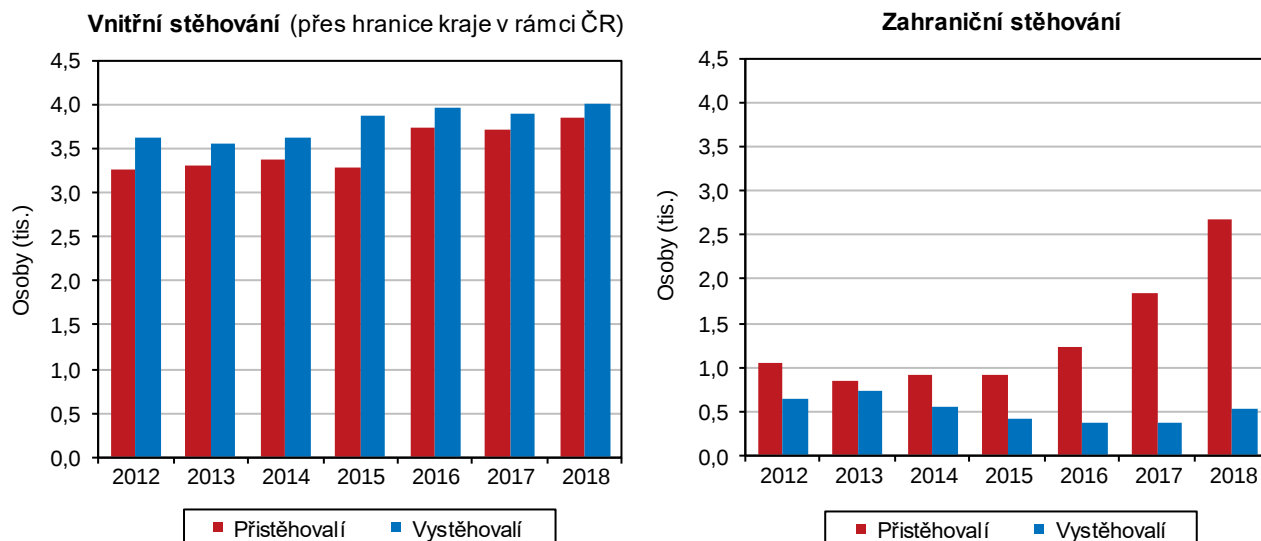
Zdroj: ČSÚ

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Živě narození	5 721	5 312	5 385	5 077	5 410	5 302	5 533	5 372	5 526
Zemřelí	5 320	5 365	5 403	5 392	5 123	5 440	5 234	5 389	5 528
Přirozený přírůstek/úbytek	401	-53	-18	-315	287	-138	299	-17	-2
Přistěhovalí	4 473	3 927	4 304	4 156	4 276	4 190	4 969	5 544	6 539
v tom:									
z jiných krajů ČR	3 765	3 397	3 262	3 307	3 373	3 284	3 737	3 712	3 858
z ciziny	708	530	1 042	849	903	906	1 232	1 832	2 681
Vystěhovalí	4 039	3 723	4 257	4 296	4 176	4 275	4 330	4 277	4 558
v tom:									
do jiných krajů ČR	3 644	3 513	3 624	3 565	3 630	3 869	3 959	3 896	4 017
do ciziny	395	210	633	731	546	406	371	381	541
Přírůstek/úbytek stěhováním	434	204	47	-140	100	-85	639	1 267	1 981
v tom:									
s jinými kraji ČR	121	-116	-362	-258	-257	-585	-222	-184	-159
s cizinou	313	320	409	118	357	500	861	1 451	2 140
Celkový přírůstek/úbytek	835	151	29	-455	387	-223	938	1 250	1 979

- Zatímco saldo **zahraniční migrace** dosahuje v kraji kladných hodnot trvale již od roku 2004, tzv. **vnitřní migraci (přes hranice kraje v rámci ČR)** kraj obyvatele již od roku 2011 ztrácí. Jestliže zahraničnímu stěhování jednoznačně dominují muži (na kladném saldu zahraniční migrace se v roce 2018 podíleli 66 %), zastoupení mužů a žen mezi stěhujícími se přes hranice kraje v rámci ČR meziročně kolísá.

Vnitřní a zahraniční stěhování v Pardubickém kraji

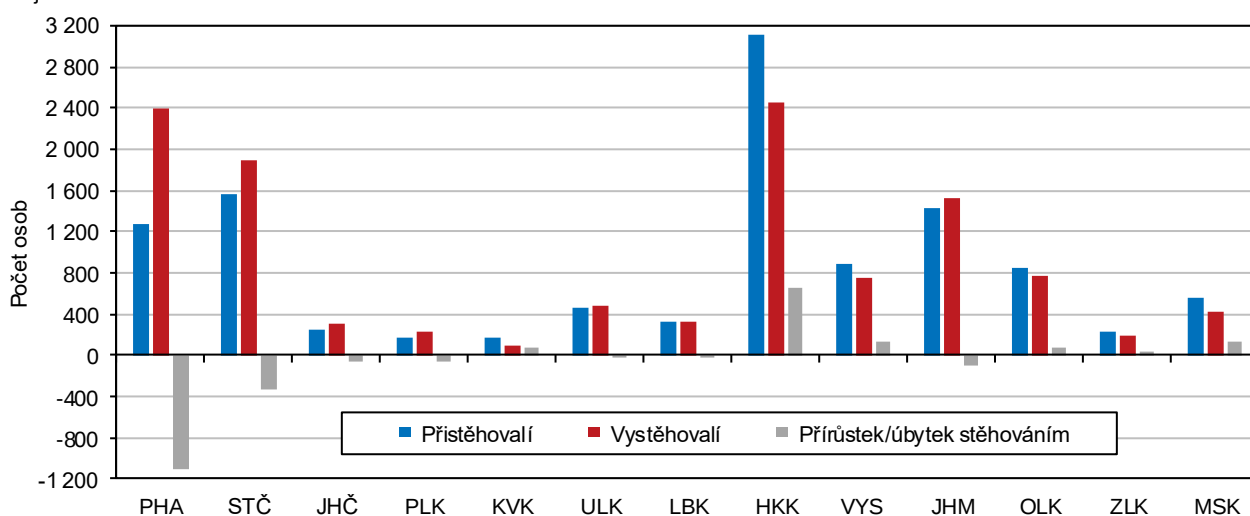
Zdroj: ČSÚ

- Směry stěhování přes hranice Pardubického kraje vůči ostatním krajům znázorňuje graf, z něhož je mj. patrná **největší migrační výměna obyvatel se sousedním Královéhradeckým krajem**. Z celkového počtu 11,3 tis. osob **přistěhovalých do kraje** v letech 2016 až 2018 z ostatních krajů tvoří 69 % přistěhovalí ze všech pěti sousedních krajů, z toho nejvíce z Královéhradeckého (28 %), Středočeského (14 %) a Jihomoravského kraje (13 %). Na druhé straně na počtu 11,9 tis. **vystěhovalých** mimo náš kraj do ČR v posledních třech letech se nejvíce podílely osoby vystěhovalé do Královéhradeckého kraje (21 %), Hlavního města Prahy (20 %) a Středočeského kraje (16 %).

Vnitřní stěhování (přes hranice kraje v rámci ČR) v Pardubickém kraji ve vztahu k ostatním krajům v úhrnu let 2016–2018

Zdroj: ČSÚ

- **Největší kladné saldo vnitřní migrace** (tzn. převahu přistěhovalých nad vystěhovalými) **má Pardubický kraj ve vztahu ke Královéhradeckému kraji** (v posledních třech letech v úhrnu +664 osob), s odstupem následuje Moravskoslezský kraj (+142 osob) a Kraj Vysočina (+131 osob). Záporné saldo stěhování pak zaznamenává Pardubický kraj především s Hlavním městem Prahou (-1,1 tis. osob v úhrnu tří let), následovaným Středočeským krajem (-328 osob).
- **V průběhu roku 2018 přibýlo obyvatel ve všech okresech kraje.** K nejvyššímu absolutnímu i relativnímu přírůstku počtu obyvatel došlo v okrese Pardubice (+1 307 osob, 7,6 ‰). Většinu přírůstku zde zajistila migrace, ale kladné hodnoty dosáhl i přirozený přírůstek. Druhý nejvyšší populační přírůstek byl zaznamenán v okrese Ústí nad Orlicí (+401 osob, 2,9 ‰). I zde se na početním růstu podílelo jak stěhování, tak přirozená měna. O růst počtu obyvatel v okresech Chrudim (+186 osob, 1,8 ‰) a Svitavy (+85 osob, 0,8 ‰) se pak zasloužilo pouze stěhování, přirozený přírůstek zde byl záporný. Ve všech okresech kraje přispěla v roce 2018 k populačnímu růstu zahraniční migrace, zatímco vnitřním stěhováním (přes hranice okresu v rámci ČR) okresy Ústí nad Orlicí a Svitavy obyvatele ztrácely.
- **Jediným okrese kraje, kde jsou dlouhodobě (již od roku 2004) evidovány populační přírůstky, je okres Pardubice.** Podílí se na nich zejména kladné saldo zahraniční migrace, ale od roku 2007 (s výjimkou roku 2013) i převaha počtu narozených nad zemřelými.

Pohyb obyvatelstva v Pardubickém kraji a jeho okresech v roce 2018

Zdroj: ČSÚ

	Pardubický kraj	v tom okresy			
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Živě narození	5 526	1 096	1 827	1 088	1 515
Zemřelí	5 528	1 192	1 720	1 195	1 421
Přirozený přírůstek/úbytek	-2	-96	107	-107	94
Přistěhovalí	6 539	1 604	3 663	1 360	1 877
v tom:					
z ČR ¹⁾	3 858	1 308	2 268	991	1 256
z ciziny	2 681	296	1 395	369	621
Vystěhovalí	4 558	1 322	2 463	1 168	1 570
v tom:					
do ČR ¹⁾	4 017	1 261	2 170	1 097	1 454
do ciziny	541	61	293	71	116
Přírůstek/úbytek stěhování	1 981	282	1 200	192	307
v tom:					
s ČR ¹⁾	-159	47	98	-106	-198
s cizinou	2 140	235	1 102	298	505
Celkový přírůstek/úbytek	1 979	186	1 307	85	401

¹⁾ stěhování přes hranice Pardubického kraje nebo přes hranice okresů Pardubického kraje

- **Mezi obcemi uvnitř Pardubického kraje** se v roce 2018 přestěhovalo 8 398 osob. Mezi stěhujícími se v rámci kraje dlouhodobě převládají ženy, v roce 2018 byl jejich podíl 54 %.

Meziokresní stěhování v Pardubickém kraji v úhrnu let 2016 až 2018

Zdroj: ČSÚ

	Stěhující se z ostatních okresů kraje celkem	v tom vystěhovali z okresu			
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Stěhující se do ostatních okresů kraje celkem	5 627	1 578	1 830	857	1 362
v tom přistěhovali do okresu:					
Chrudim	1 781	x	1 367	159	255
Pardubice	1 917	1 253	x	168	496
Svitavy	869	125	133	x	611
Ústí nad Orlicí	1 060	200	330	530	x

- **Největší migrační výměna obyvatel probíhá mezi sousedními okresy Pardubice a Chrudim.** V úhrnu let 2016 až 2018 bylo přitom zaznamenáno o 114 více přistěhovalých osob do okresu Chrudim z Pardubicka než vystěhovalých. Chrudimsko získávalo obyvatele i díky stěhování ze zbývajících okresů kraje. Jediný okres v kraji – Orlickoústecko – obyvatele meziokresním stěhováním v rámci kraje v úhrnu ztrácel, a to ve vztahu se všemi zbývajícími okresy kraje.

Saldo stěhování¹⁾ mezi okresy Pardubického kraje v úhrnu let 2016 až 2018

Zdroj: ČSÚ

	Saldo stěhování přes hranice okresu v rámci kraje celkem	Saldo stěhování s okresem			
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Chrudim	203	x	114	34	55
Pardubice	87	-114	x	35	166
Svitavy	12	-34	-35	x	81
Ústí nad Orlicí	-302	-55	-166	-81	x

¹⁾ přistěhovali do okresu mínus vystěhovali z okresu

Cizinci

- **Ke konci roku 2018 žilo v Pardubickém kraji 17 575 cizinců, což byl nejvyšší zaznamenaný počet za dobu existence kraje.** Mezi cizinci v kraji měli mírnou převahu cizinci ze zemí mimo EU, kteří tvořili 52,6 % ze všech cizinců. Podle státního občanství byli v kraji nejpočetněji zastoupeni občané Ukrajiny (26,5 %) a Slovenska (23,3 %), následovali občané Vietnamu (8,5 %), Polska (7,1 %), Rumunska (6,1 %), Bulharska (5,8 %) a Mongolska (5,1 %).
- I přesto, že v Pardubickém kraji žije pouze 3,1 % ze všech cizinců pobývajících v České republice, jsou **zde také skupiny cizinců zastoupené oproti republikové struktuře nadprůměrně.** Mezi ně můžeme zařadit zejména **Mongoly a Rumuny.** Téměř každý desátý Mongol pobývajících v České republice žil v Pardubickém kraji (9,9 %), Rumuni byli zastoupeni 7,4 %.
- **Podle pohlaví mají mezi cizinci v Pardubickém kraji dlouhodobě převahu muži.** Ti tvoří 58,9 % ze všech cizinců v kraji, což byla ke konci roku 2018 čtvrtá nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání. **V rámci věkových skupin převažovali v kraji ke konci roku 2018 cizinci v produktivním věku** (ve věkové skupině 15–64 let), mezi které spadalo 88,1 % ze všech cizinců v kraji. Více než polovina cizinců přitom byla ve věku 25–44 let, čemuž odpovídal i **nižší průměrný věk cizinců** (37,8 let) oproti celé populaci kraje (42,4 let).

Cizinci^{*)} v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie

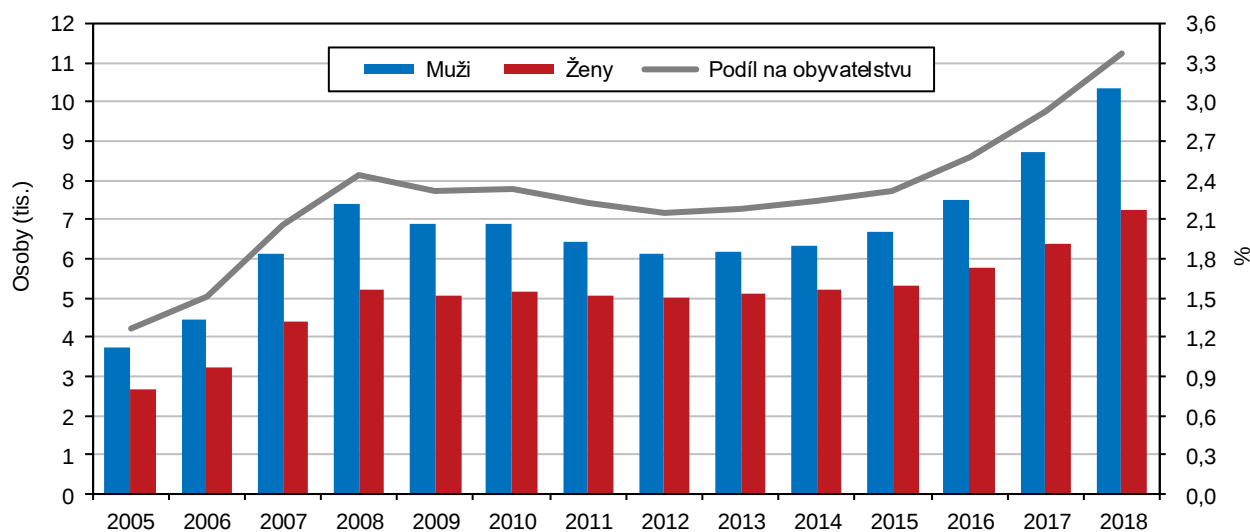
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Cizinci celkem	12 063	11 495	11 115	11 301	11 559	12 011	13 305	15 157	17 575
v tom podle pohlaví:									
muži	6 878	6 428	6 126	6 196	6 355	6 689	7 520	8 746	10 349
ženy	5 185	5 067	4 989	5 105	5 204	5 322	5 785	6 411	7 226
v tom podle pohlaví (%):									
muži	57,0	55,9	55,1	54,8	55,0	55,7	56,5	57,7	58,9
ženy	43,0	44,1	44,9	45,2	45,0	44,3	43,5	42,3	41,1
v tom ve věku:									
0–14	758	784	811	894	976	1 031	1 138	1 240	1 423
15–64	11 026	10 393	9 954	10 017	10 167	10 508	11 646	13 319	15 482
65 a více	279	318	350	390	416	472	521	598	670
v tom ve věku (%):									
0–14	6,3	6,8	7,3	7,9	8,4	8,6	8,6	8,2	8,1
15–64	91,4	90,4	89,6	88,6	88,0	87,5	87,5	87,9	88,1
65 a více	2,3	2,8	3,1	3,5	3,6	3,9	3,9	3,9	3,8
Podíl cizinců na obyvatelstvu (%)	2,3	2,2	2,2	2,2	2,2	2,3	2,6	2,9	3,4
Státní občanství									
ze zemí EU	4 610	4 861	5 266	5 700	6 054	6 444	6 998	7 614	8 331
z ostatních zemí	7 453	6 634	5 849	5 601	5 505	5 567	6 307	7 543	9 244
z toho:									
Ukrajina	4 036	3 599	2 971	2 822	2 729	2 738	2 885	3 553	4 660
Slovensko	2 522	2 669	2 869	3 127	3 333	3 514	3 747	3 902	4 097
Vietnam	1 684	1 479	1 339	1 241	1 278	1 283	1 331	1 412	1 501
Polsko	1 235	1 249	1 214	1 192	1 169	1 180	1 196	1 239	1 251
Rumunsko	110	125	244	307	401	532	681	852	1 080
Bulharsko	241	285	387	435	485	527	624	802	1 012
Mongolsko	357	312	334	313	320	319	682	932	896

^{*)} občané cizích zemí s povolením k trvalému nebo dlouhodobému pobytu (bez azylantů)

- Mezi lety 2005 až 2008 se počet cizinců v Pardubickém kraji téměř zdvojnásobil (z původních 6 418 na 12 588), poté jejich počet mírně klesal až na 11 115 v roce 2012. Projevil se zde i **vliv ekonomické recese** spojený s omezováním výroby a propouštěním. Od roku 2013 cizinců v kraji sice přibývá, nicméně až v roce 2016 byl překonán do té doby maximální počet 12 588 cizinců z roku 2008. Od roku 2015 pak zaznamenáváme další výrazný nárůst počtu cizinců v kraji (z 12 011 v roce 2015 na 17 575 v roce 2018). Spolu s přibývajícím počtem cizinců v kraji **roste** také jejich **podíl na populaci kraje** – z 1,3 % ke konci roku 2005 (11. podíl mezi kraji) na 3,4 % ke konci roku 2018 (8. podíl v mezikrajském srovnání).

Cizinci (bez osob s platným azylem) v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie

- **Ke konci roku 2018 žilo v okrese Pardubice 55,0 % z celkového počtu 17 575 cizinců v kraji.** Z celkových 9 662 cizinců evidovaných v okrese Pardubice bylo 60,8 % mužů, což byl nejvyšší podíl z okresů Pardubického kraje. Naopak nejnižší podíl mužů měl v rámci kraje okres Ústí nad Orlicí (55,1 %). Muži tak měli převahu nad ženami mezi cizinci ve všech okresech kraje. **V okrese Pardubice pak žila většina Rumunů (85,4 %), Mongolů (80,6 %) i Bulharů (78,1 %) z Pardubického kraje a také více než polovina Slováků (58,2 %).**

Cizinci^{*)} v Pardubickém kraji a jeho okresech k 31. 12. 2018

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie

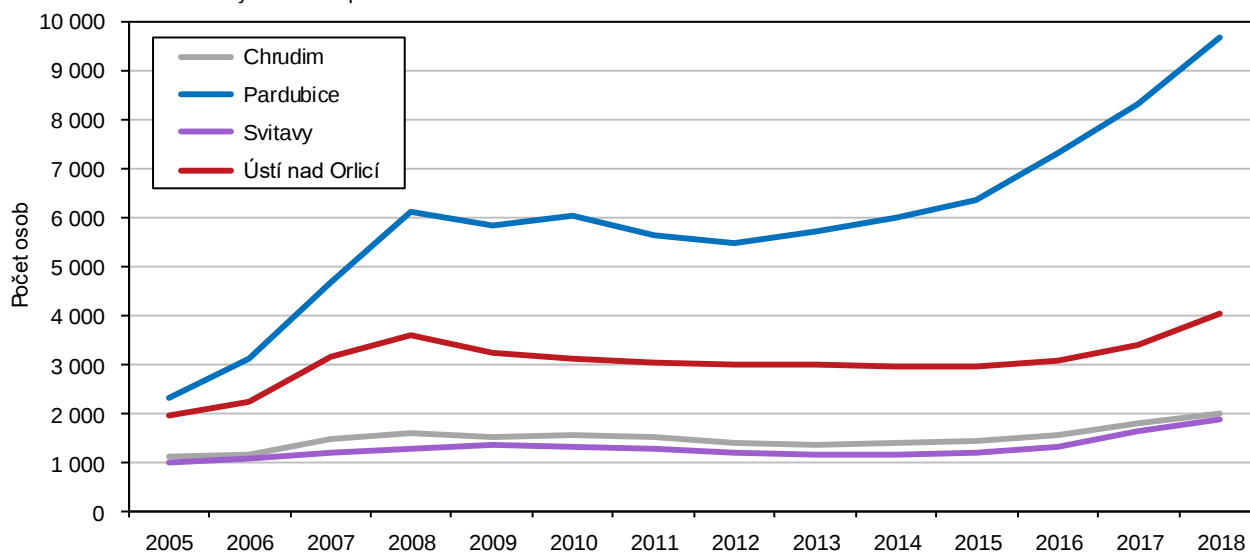
	Pardubický kraj	v tom okresy			
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Cizinci celkem	17 575	2 008	9 662	1 870	4 035
v tom podle pohlaví:					
muži	10 349	1 193	5 875	1 059	2 222
ženy	7 226	815	3 787	811	1 813
v tom podle pohlaví (%):					
muži	58,9	59,4	60,8	56,6	55,1
ženy	41,1	40,6	39,2	43,4	44,9
v tom ve věku:					
0–14	1 423	232	777	135	279
15–64	15 482	1 688	8 649	1 624	3 521
65 a více	670	88	236	111	235
v tom ve věku (%):					
0–14	8,1	11,6	8,0	7,2	6,9
15–64	88,1	84,1	89,5	86,8	87,3
65 a více	3,8	4,4	2,4	5,9	5,8
Podíl cizinců na obyvatelstvu (%)	3,4	1,9	5,6	1,8	2,9
Státní občanství					
ze zemí EU	8 331	767	4 848	683	2 033
z ostatních zemí	9 244	1 241	4 814	1 187	2 002
z toho:					
Ukrajina	4 660	603	2 000	726	1 331
Slovensko	4 097	436	2 386	375	900
Vietnam	1 501	406	647	184	264
Polsko	1 251	43	313	87	808
Rumunsko	1 080	53	922	52	53
Bulharsko	1 012	89	790	27	106
Mongolsko	896	19	722	25	130

^{*)} občané cizích zemí s povolením k trvalému nebo dlouhodobému pobytu (bez azylantů)

- Počet cizinců se od roku 2005 zvýšil nejen v celém Pardubickém kraji, ale zároveň také ve všech jeho okresech. **Nejvyšší nárůst počtu cizinců byl zaznamenán v okrese Pardubice, kde bylo ke konci roku 2018 evidováno 4,2krát více cizinců než ke konci roku 2005.** V okrese Ústí nad Orlicí se počet cizinců zvýšil 2,0krát, v okrese Svítavy a v okrese Chrudim 1,8krát.

Cizinci (bez osob s platným azylem) v okresech Pardubického kraje (stav k 31. 12.)

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie

Narození, zemřelí, naděje dožití, potraty

- Ještě na počátku 90. let minulého století se v kraji ročně rodilo přes 6 tisíc dětí, následoval však prudký **pokles porodnosti** (změna životního stylu, odkládání mateřství do pozdějšího věku). Nejméně dětí za posledních 30 let se přitom v kraji narodilo v roce 2001 (4,5 tis.). Následoval pozvolný růst na maximální hodnotu téměř 5,8 tis. v roce 2008. V dalších pěti letech pak počty živě narozených převážně klesaly (na 5,1 tis. v roce 2013), poté se přes meziroční kolísavý vývoj projevoval **trend mírného růstu** (na 5,5 tis. živě narozených v roce 2018).
- Poměr pohlaví při narození je biologicky daný. **V průměru se rodí o něco více chlapců než dívek** – v úhrnu za posledních 10 let v kraji i celé ČR připadalo na každých 100 živě narozených děvčat 105 chlapců.

Narození v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

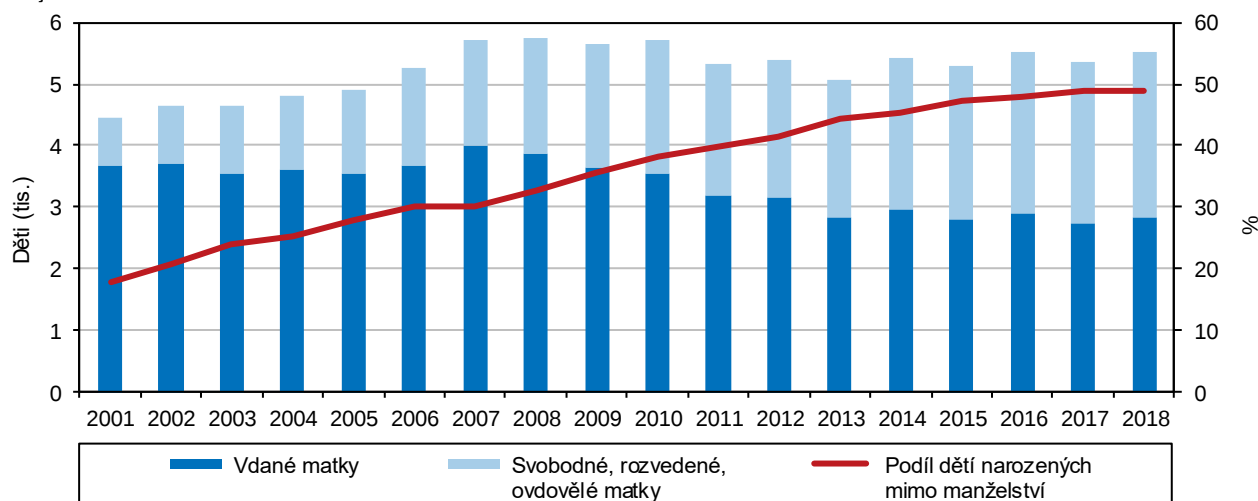
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Živě narození	5 721	5 312	5 385	5 077	5 410	5 302	5 533	5 372	5 526
z toho mimo manželství (%)	38,1	39,8	41,6	44,3	45,3	47,2	47,9	48,8	48,9
Úhrnná plodnost ¹⁾	1,52	1,46	1,51	1,45	1,58	1,58	1,68	1,67	1,74
Průměrný věk matky při narození dítěte	30,0	30,1	30,2	30,3	30,4	30,5	30,5	30,4	30,6
při narození prvního dítěte	27,8	27,9	28,1	28,3	28,3	28,3	28,5	28,3	28,5

¹⁾ počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné

- Již téměř polovina dětí se rodí mimo manželství** (48,9 % v kraji v roce 2018, což je mezi kraji šestá nejnižší hodnota při 48,5% podílu v celé ČR). **Podíl mimomanželských dětí** přitom neustále **roste**, i když v posledních letech stále pomalejším tempem. Ještě na počátku 90. let podíl dětí narozených neprovdaným matkám v kraji nedosahoval ani jedné desetiny a byl v mezikrajském srovnání třetí nejnižší.
- Průměrný věk matky** při narození dítěte vzrostl v Pardubickém kraji za posledních deset let o 0,9 roku, v roce 2018 dosáhl hodnoty 30,6 let (o 0,3 roku pod průměrem ČR) a jeho růst v posledních letech spíše stagnuje. Své **první dítě** rodily ženy v Pardubickém kraji v průměru ve 28,5 letech, což je hodnota 0,5 roku pod průměrem ČR a zároveň pátý nejnižší průměrný věk prvorodiček v mezikrajském srovnání. Za posledních deset let vzrostl průměrný věk prvorodiček v kraji o jeden rok, ve srovnání s rokem 1991 jsou matky při prvním porodu starší o 6,7 roku.
- Úhrnná plodnost** v kraji mezi lety 1991 a 2001 klesla z 1,91 na 1,13 dítěte na jednu ženu (k zajištění prosté reprodukce je přitom třeba dosažení hranice 2,1 dítěte na ženu). Následoval (přes meziroční výkyvy) postupný nárůst na 1,74 narozených dětí na jednu ženu v kraji v roce 2018, což byl pátý nejvyšší počet mezi kraji.

Živě narozené děti podle rodinného stavu matky a podíl dětí narozených mimo manželství v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

- **Uvnitř kraje** zjišťujeme nejvyšší počet živě narozených dětí na 1 000 obyvatel (tzv. hrubá míra porodnosti) v roce 2018 v okresech Ústí nad Orlicí a Pardubice. Pardubicko se přitom od počátku 90. let až do roku 2005 vyznačovalo nejnižší porodností mezi okresy kraje. Nejnižší porodnost je nyní (již od roku 2012) na Svitavsku. Nejvyšší podíl dětí narozených neprovdaným matkám zjišťujeme v roce 2018 v okresech Ústí nad Orlicí a Chrudim (50,9 %, resp. 50,7 %), nejnižší pak v okrese Pardubice (45,9 %). V průměru nejmladší matky při narození prvního dítěte v kraji jsou na Svitavsku a Orlickoústecku, nejstarší na Pardubicku. Nejvíce živě narozených dětí na jednu ženu připadalo v roce 2018 v okrese Ústí nad Orlicí (1,83) a nejméně v okrese Pardubice (1,67).

Narození v Pardubickém kraji a jeho okresech v roce 2018

Zdroj: ČSÚ

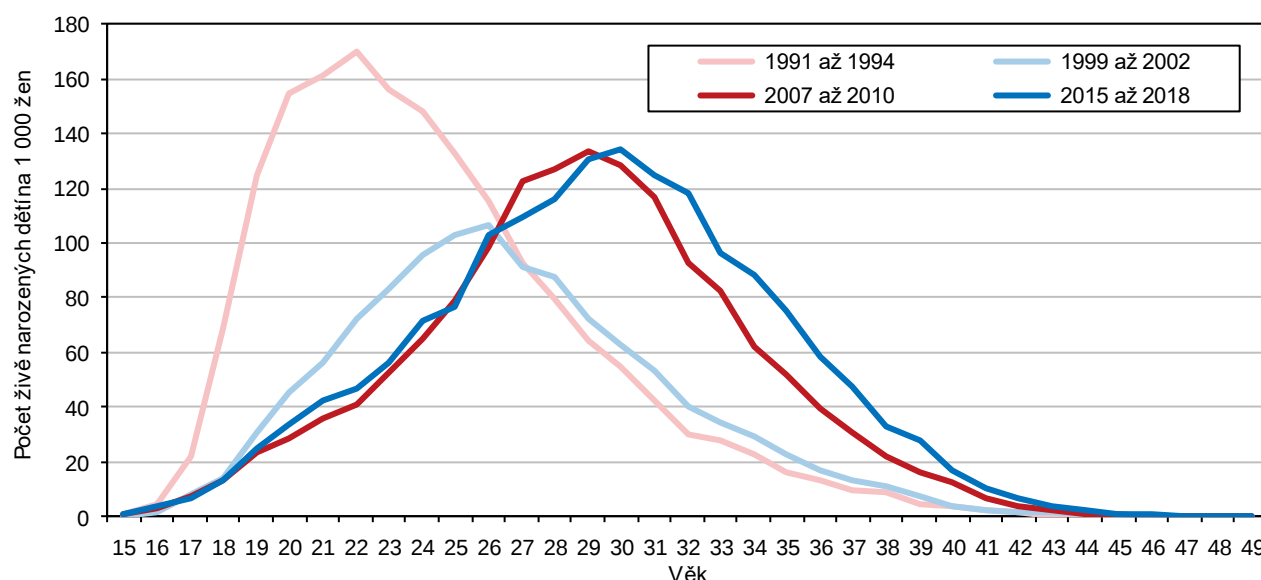
	Pardubický kraj	v tom okrese			
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Živě narození	5 526	1 096	1 827	1 088	1 515
z toho mimo manželství (%)	48,9	50,7	45,9	49,4	50,9
Úhrnná plodnost ¹⁾	1,74	1,73	1,67	1,76	1,83
Průměrný věk matky při narození dítěte	30,6	30,1	31,0	30,4	30,4
při narození prvního dítěte	28,5	28,2	29,3	28,1	28,1

¹⁾ počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné

- Z grafického vyjádření rozložení měr plodnosti žen podle věku (z důvodu výskytu meziročních výkyvů jsou zde hodnocena čtyřletá období) je patrná výrazně nižší úroveň plodnosti na přelomu tisíciletí ve srovnání s hodnotami na počátku 90. let. Od počátku tisíciletí pak plodnost vykazovala rostoucí trend, avšak hodnot z období před třiceti lety nedosáhla. Zároveň je patrný neustálý **posun maximální plodnosti do vyšších věkových kategorií žen** – v kraji z 20 až 23 let před třiceti lety na 29 až 32 let v posledním čtyřletém období (2015 až 2018).

Míry plodnosti podle věku žen v Pardubickém kraji

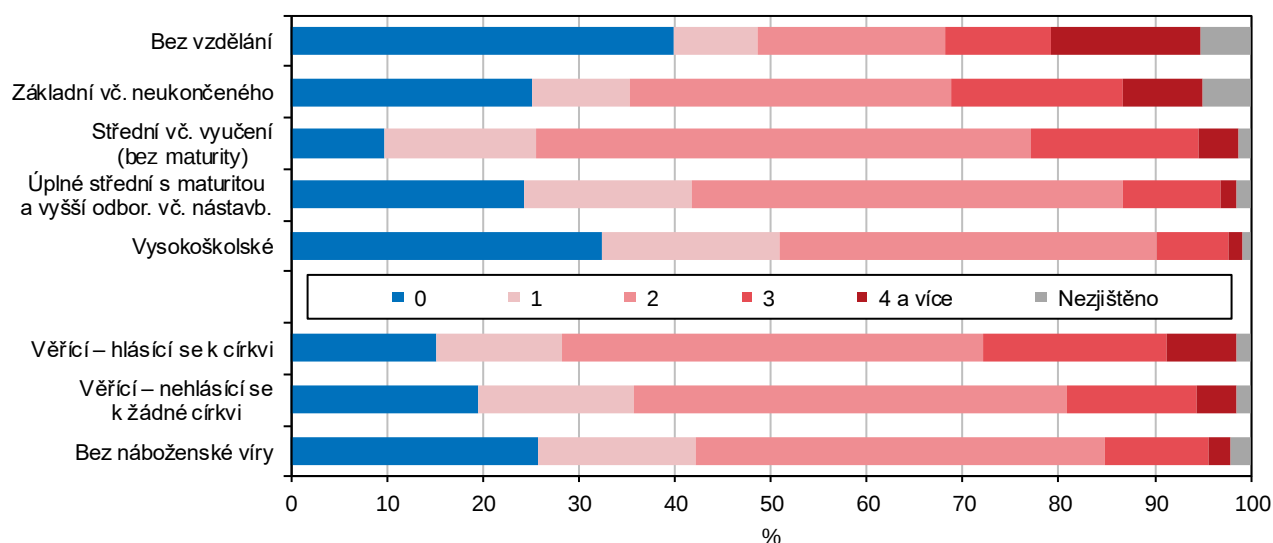
Zdroj: ČSÚ

- Na základě výsledků sčítání lidu z roku 2011 je možné popsat strukturu ženské populace ve věku 15 a více let podle počtu živě narozených dětí a nejvyššího ukončeného vzdělání. U všech stupňů vzdělání mají ženy nejčastěji dvě děti (výjimkou jsou ženy bez vzdělání, mezi nimiž je nejvyšší zastoupení bezdětných; jejich zastoupení v populaci žen je však velmi nízké a jejich vliv na celkovou plodnost minimální). Je patrné, že **ženy s vyšším vzděláním mají v průměru méně dětí**. Nejvyšší hodnota ukazatele plodnosti byla při sčítání 2011 zjištěna u žen se středním vzděláním bez maturity vč. vyučených.

Ženy ve věku 15 a více let podle počtu živě narozených dětí, nejvyššího ukončeného vzdělání a náboženské víry v Pardubickém kraji

Zdroj: SLDB 2011

- Údaje ze sčítání rovněž potvrdily, že **věřící ženy mají obvykle vyšší počet dětí než ženy**, které uvedly, že jsou **bez náboženské víry**. Mezi věřícími ženami byly ve srovnání s ženami bez víry méně zastoupeny bezdětné, naopak věřící ženy měly častěji dvě a více dětí. Věřící ženy hlásící se k církvi (náboženské společnosti) se přitom vyznačovaly vyšší plodností než věřící nehlásící se k církvi.
- V polovině 90. let umíralo v kraji v průměru 5,8 tis. osob ročně, následoval klesající trend počtu zemřelých (minima 5,0 tis. osob bylo dosaženo v roce 2009), který byl vystřídán růstem doprovázeným meziročními výkyvy. **V roce 2018 zemřelo v kraji 5 528 osob, což je nejvíce za posledních 23 let.** Na vyšším absolutním počtu zemřelých se podílejí změny ve věkovém složení obyvatelstva a stárnutí populace.

Zemřelí v Pardubickém kraji

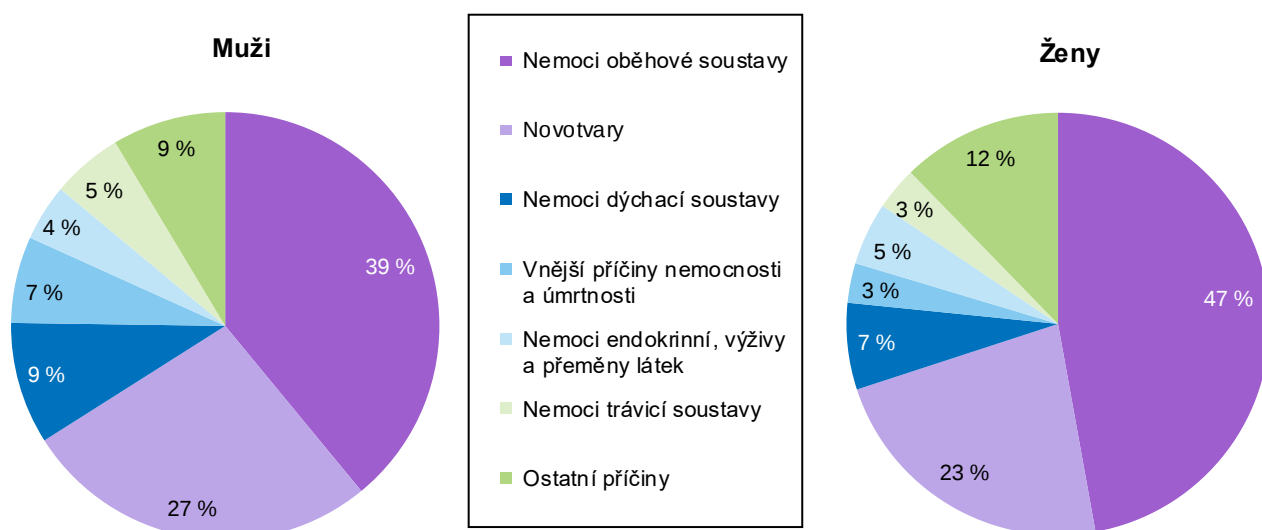
Zdroj: ČSÚ

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Zemřelí	5 320	5 365	5 403	5 392	5 123	5 440	5 234	5 389	5 528
v tom podle pohlaví:									
muži	2 637	2 723	2 703	2 694	2 614	2 775	2 702	2 723	2 797
ženy	2 683	2 642	2 700	2 698	2 509	2 665	2 532	2 666	2 731
v tom ve věku:									
0–14	27	26	25	15	23	17	21	20	20
15–39	140	121	146	120	91	91	87	78	84
40–59	577	584	555	504	458	441	449	444	461
60–69	895	925	964	971	901	952	916	968	937
70–79	1 360	1 314	1 295	1 261	1 237	1 300	1 320	1 301	1 389
80–89	1 904	1 938	1 944	1 955	1 831	1 948	1 800	1 830	1 875
90 a více	417	457	474	566	582	691	641	748	762
z toho podle příčin smrti:									
nemoci oběhové soustavy	2 684	2 701	2 548	2 469	2 352	2 440	2 222	2 378	2 380
novotvary	1 324	1 288	1 375	1 296	1 220	1 294	1 383	1 315	1 377
nemoci dýchací soustavy	374	318	347	376	327	403	367	393	439
vnější příčiny	327	331	333	338	270	312	286	272	266
z toho sebevraždy	68	81	77	86	58	66	62	52	60
z toho podle příčin smrti (%):									
nemoci oběhové soustavy	50,5	50,3	47,2	45,8	45,9	44,9	42,5	44,1	43,1
novotvary	24,9	24,0	25,4	24,0	23,8	23,8	26,4	24,4	24,9
nemoci dýchací soustavy	7,0	5,9	6,4	7,0	6,4	7,4	7,0	7,3	7,9
vnější příčiny	6,1	6,2	6,2	6,3	5,3	5,7	5,5	5,0	4,8

- **Nejčastějšími příčinami úmrtí jsou dlouhodobě nemoci oběhové soustavy** (s vyšším zastoupením mezi ženami) **a novotvary** (s vyšším podílem mezi muži). Úmrtnost (po přepočtu na tisíc obyvatel) na nemoci oběhové soustavy v kraji i celé ČR dlouhodobě klesá, v případě novotvarů sledujeme v ČR po roce 2003 s výjimkou posledních tří let klesající trend (v kraji hodnoty meziročně značně kolísají). Úmrtnost na nemoci dýchací soustavy vykazuje v kraji i celé ČR rostoucí trend, v případě vnějších příčin úmrtnosti naopak dochází k poklesu.
- Pro mužskou část populace je charakteristická vyšší intenzita úmrtnosti ve všech věkových skupinách. Nejvýraznější převaha zemřelých mužů nad ženami je typická pro věkovou skupinu 20–29letých, a to zejména v důsledku vyšší úmrtnosti na vnější příčiny (především dopravní nehody a sebevraždy). Tři pětiny zemřelých žen v roce 2018 v Pardubickém kraji byly v době úmrtí starší 80 let (v roce 2008 to bylo 54 %); u mužů dosáhl tento podíl hodnoty 36 %, což je o 6 procentních bodů více než před deseti lety.

Zemřelí podle pohlaví a příčin smrti v Pardubickém kraji v roce 2018

Zdroj: ČSÚ

- V úhrnu let 2009 až 2018 bylo v kraji zaznamenáno celkem 683 sebevražd, což bylo v průměru 68 sebevražd ročně. **Sebevraždnost mužů je dlouhodobě vyšší než u žen.** Ve výše zmíněném období se sebevraždy mužů na všech sebevraždách v kraji podílely 82,7 %, zastoupení žen činilo „pouze“ 17,3 %. Většina sebevrahů byla ve věku mezi 30–69 lety (70,6 %, 482 sebevrahů). Naopak v mladších věkových kategoriích (do 29 let) bylo evidováno „pouze“ 83 sebevražd. I přes tuto skutečnost tvořily sebevraždy u mužů ve věkové kategorii 20–29 let 23,2 % ze všech úmrtí mužů této věkové kategorie. Podobně vysoký podíl můžeme zaznamenat také ve věkové kategorii 30–39 let (23,5 %).

Sebevraždy podle pohlaví a věku v Pardubickém kraji v úhrnu let 2009 až 2018

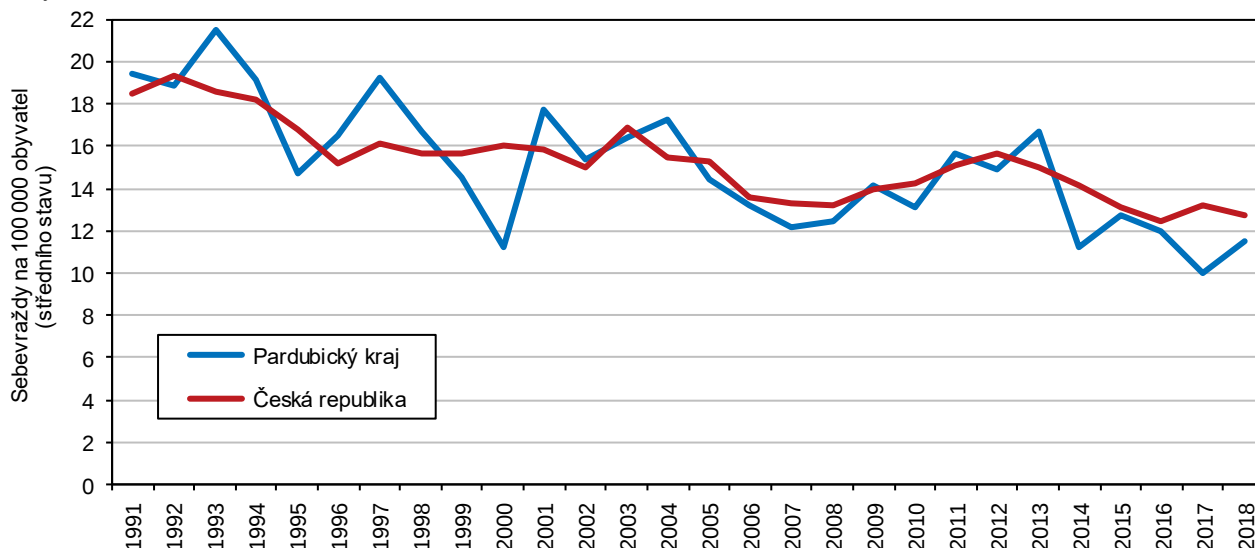
Zdroj: ČSÚ

	Celkem	v tom ve věku							
		0–19	20–29	30–39	40–49	50–59	60–69	70–79	80 a více
Sebevraždy celkem	683	19	64	127	123	132	100	63	55
v tom podle pohlaví:									
muži	565	15	60	111	100	108	83	52	36
ženy	118	4	4	16	23	24	17	11	19
v tom podle pohlaví (%):									
muži	82,7	78,9	93,8	87,4	81,3	81,8	83,0	82,5	65,5
ženy	17,3	21,1	6,3	12,6	18,7	18,2	17,0	17,5	34,5
Struktura podle věku (%):									
muži	100,0	2,7	10,6	19,6	17,7	19,1	14,7	9,2	6,4
ženy	100,0	3,4	3,4	13,6	19,5	20,3	14,4	9,3	16,1
Podíl na všech zemřelých daného pohlaví a věku (%):									
muži	2,1	7,5	23,2	23,5	11,0	4,2	1,3	0,7	0,4
ženy	0,4	3,4	4,8	9,8	5,9	2,0	0,5	0,2	0,1

- Stejně jako v celé České republice můžeme i v Pardubickém kraji zaznamenat od roku 1991 do roku 2018 **pokles počtu sebevražd** na 100 000 obyvatel (středního stavu). První vlnu poklesu můžeme datovat přibližně mezi lety 1993–1996, druhou pak mezi lety 2004–2008. Po roce 2008 se počet sebevražd na 100 000 obyvatel až do roku 2012 zvyšoval (v čemž se mohl odrazit i stav ekonomiky), nicméně následně po roce 2012 došlo opět k jeho snížení. **Sebevražednost v kraji je v posledních letech nižší než v celé ČR** (v roce 2018 připadalo v kraji na 100 000 obyvatel 11,6 sebevražd při republikovém podílu 12,7).

Sebevraždy na 100 000 obyvatel v Pardubickém kraji a ČR

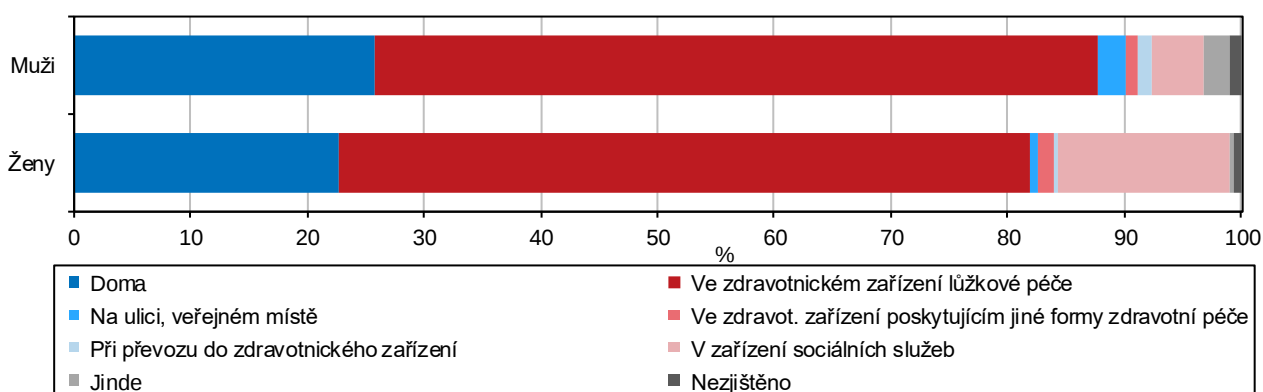
Zdroj: ČSÚ

- Určité rozdíly mezi pohlavími jsou patrné při pohledu na údaje o zemřelých podle **místa úmrtí**. Podíl mužů zemřelých doma byl v kraji ve srovnání s ženami vyšší (26 % ze všech 2,8 tis. zemřelých mužů a 23 % ze všech 2,7 tis. zemřelých žen v roce 2018). V zařízeních sociálních služeb naopak nacházíme ve srovnání s muži výrazně vyšší podíl zemřelých žen (5 % mužů a 15 % žen v roce 2018).

Zemřelí podle pohlaví a místa úmrtí v Pardubickém kraji v roce 2018

Zdroj: ČSÚ

- Počty zemřelých v **okresech** meziročně kolísají, v dlouhodobém průměru zjišťujeme nejvyšší úmrtnost (po přepočtu na 1 000 obyvatel) na Chrudimsku a Svitavsku. Pardubicko se ve srovnání s ostatními okresy v kraji vyznačuje nadprůměrnou úmrtností na novotvary při podprůměrných hodnotách v případě úmrtnosti na nemoci oběhové soustavy.

Zemřelí v Pardubickém kraji a jeho okresech v roce 2018

Zdroj: ČSÚ

	Pardubický kraj	v tom okresy			
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Zemřelí	5 528	1 192	1 720	1 195	1 421
v tom podle pohlaví:					
muži	2 797	630	856	612	699
ženy	2 731	562	864	583	722
v tom ve věku:					
0–14	20	6	5	5	4
15–39	84	18	28	19	19
40–59	461	101	134	100	126
60–69	937	210	277	231	219
70–79	1 389	297	428	282	382
80–89	1 875	396	587	426	466
90 a více	762	164	261	132	205
z toho podle příčin smrti:					
nemoci oběhové soustavy	2 380	505	715	519	641
novotvary	1 377	296	463	279	339
nemoci dýchací soustavy	439	102	123	92	122
vnější příčiny	266	56	92	56	62
z toho sebevraždy	60	14	17	14	15
z toho podle příčin smrti (%):					
nemoci oběhové soustavy	43,1	42,4	41,6	43,4	45,1
novotvary	24,9	24,8	26,9	23,3	23,9
nemoci dýchací soustavy	7,9	8,6	7,2	7,7	8,6
vnější příčiny	4,8	4,7	5,3	4,7	4,4

- Muži mají dlouhodobě nižší naději dožití než ženy. Hodnoty **naděje dožití** při narození mužů (76,5 let v období 2017–2018) i žen (82,3 let) jsou v Pardubickém kraji **nad celorepublikovým průměrem** (4. nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání u mužů, 6. nejvyšší u žen). **Mezi okresy** v kraji mají v průměru nejvyšší naději dožití muži i ženy žijící na Pardubicku, mezi **správními obvody** obcí s rozšířenou působností pak na Žambersku.
- **Střední délka života (naděje dožití) se dlouhodobě prodlužuje, a to rychleji u mužů**, čímž se snižuje rozdíl v naději dožití mezi pohlavími (v období 2017 až 2018 činil tento rozdíl 5,7 roku). Od roku 2001 vzrostla v Pardubickém kraji naděje dožití při narození u mužů o 3,6 roku a u žen o 3,3 roku.

Naděje dožití^{*)} v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

	roky								
	2009–2010	2010–2011	2011–2012	2012–2013	2013–2014	2014–2015	2015–2016	2016–2017	2017–2018
Naděje dožití při narození									
muži	74,7	74,7	74,8	75,2	75,9	76,2	76,3	76,6	76,5
ženy	80,8	80,5	80,8	81,1	81,6	82,1	82,1	82,2	82,3
Naděje dožití ve věku 45 let									
muži	31,6	31,6	31,7	32,1	32,5	32,7	32,8	33,0	33,0
ženy	36,7	36,6	36,8	36,9	37,5	37,9	37,9	38,1	38,0
Naděje dožití ve věku 65 let									
muži	15,5	15,4	15,6	15,8	16,0	16,0	16,1	16,4	16,5
ženy	18,7	18,6	18,8	18,9	19,4	19,7	19,7	19,9	19,8

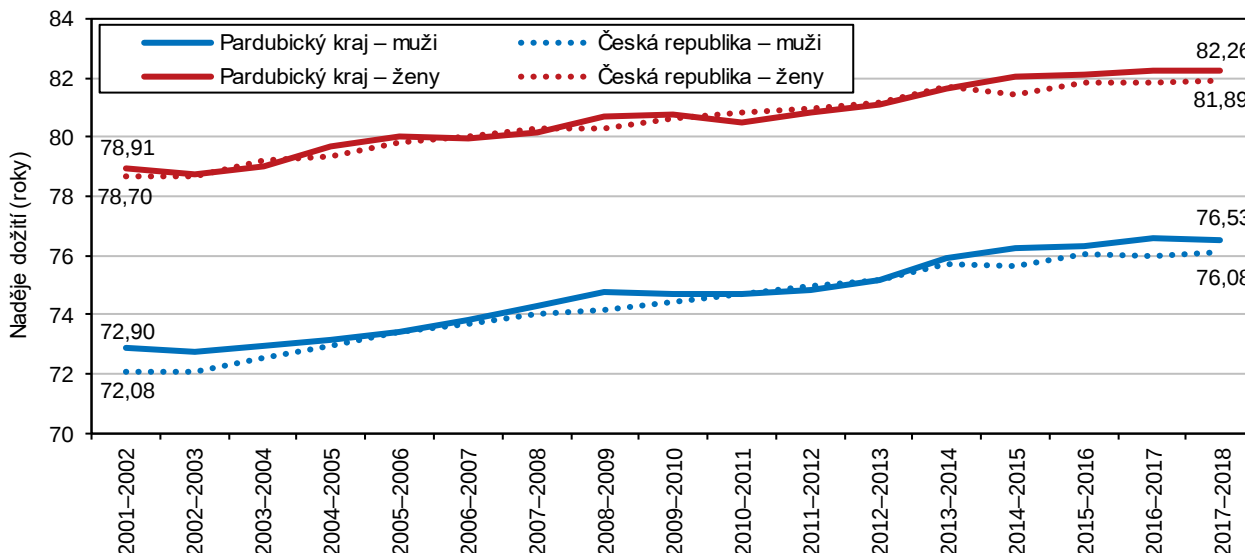
^{*)} Naděje dožití udává, kolik let (průměrně) má před sebou osoba v daném věku za předpokladu, že zůstanou po zbytek jejího života zachovány stávající úmrtnostní poměry. Z důvodů vyloučení náhodných výkyvů jsou data ze kraje zpracovávány za dvouleté kalendářní období.

- Naděje dožití může být počítána pro jakýkoliv věk. Muž, který v roce 2018 v Pardubickém kraji dovršil **65 let**, má pravděpodobně před sebou ještě 16,5 let života, stejně stará žena pak 19,8 let. Ve srovnání s obdobím 2001–2002 se naděje dožití ve věku 65 let prodloužila u mužů o 2,3 roku, u žen pak o 2,5 roku.

- Pro doplnění pohledu na naději dožití je třeba zmínit i ukazatel **zdravé délky života**, který publikuje Eurostat. Naděje dožití ve zdraví vyjadřuje průměrný počet let bez zdravotního omezení, přičemž kombinuje informace o úmrtnosti a nemocnosti. Je zjišťována pouze za celé území daného státu. Podle posledních dostupných dat za rok 2017 měl muž ve věku 65 v ČR předpoklad prožít v dobrém zdravotním stavu dalších 7,6 roku a žena 8,5 roku. Ženy sice budou žít déle, ale roky navíc prožijí s určitým zdravotním omezením.

Naděje dožití při narození v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

- Potratovost** v kraji v posledních letech kolísá (průměrné roční počty potratů se v posledních letech pohybovaly okolo 1,6 tis.), celkově však **vykazuje (stejně jako v celé ČR) klesající trend**, na němž se podílí především pokles počtu uměle přerušovaných těhotenství. Výrazně nižší potratovost ve srovnání s počátkem 90. let souvisí také s vyšší mírou využívání hormonální antikoncepce u žen. Potratovost v kraji (měřeno celou řadou relativních ukazatelů) dlouhodobě patří k nejnižším v mezikrajském srovnání.

Potraty v Pardubickém kraji

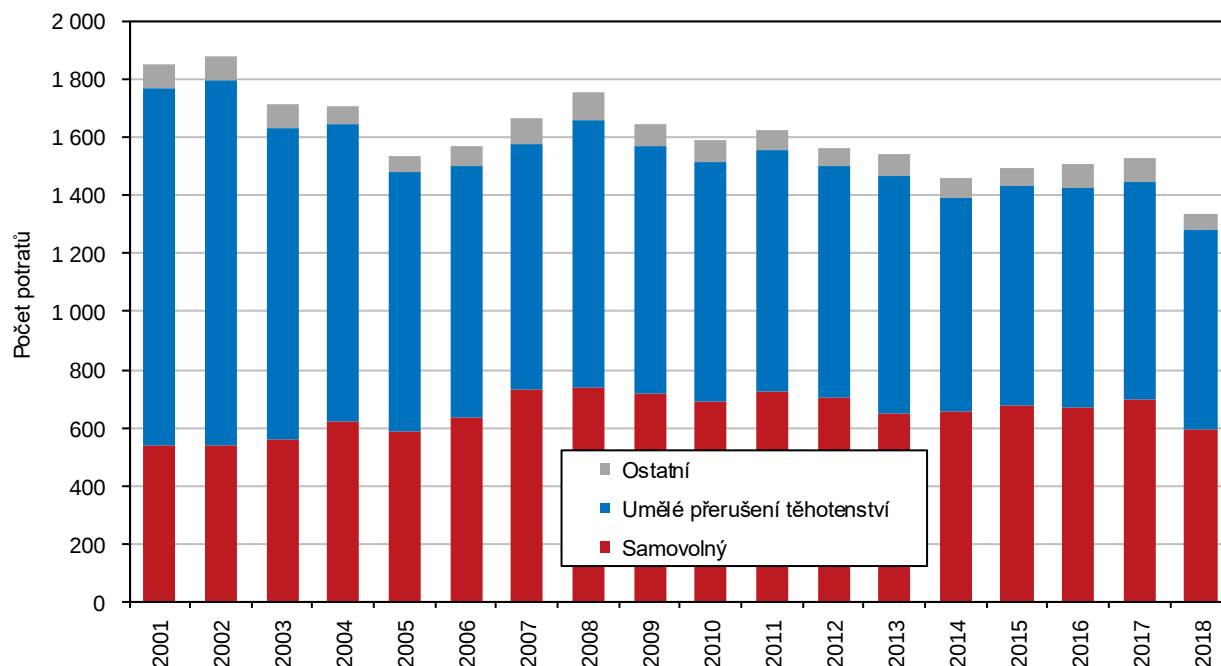
Zdroj: ČSÚ

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Potraty celkem	1 591	1 622	1 562	1 545	1 460	1 492	1 506	1 528	1 339
v tom podle druhu:									
samovolný	692	724	701	647	659	676	670	699	594
umělé přerušování těhotenství	824	833	797	819	735	758	758	748	689
ostatní včetně mimoděložního těhotenství	75	65	64	79	66	58	78	81	56
v tom podle druhu (%):									
samovolný	43,5	44,6	44,9	41,9	45,1	45,3	44,5	45,7	44,4
umělé přerušování těhotenství	51,8	51,4	51,0	53,0	50,3	50,8	50,3	49,0	51,5
ostatní včetně mimoděložního těhotenství	4,7	4,0	4,1	5,1	4,5	3,9	5,2	5,3	4,2
Potraty na 100 narozených:									
celkem	27,7	30,4	28,9	30,3	26,9	28,1	27,1	28,4	24,1
umělé přerušování těhotenství	14,4	15,6	14,7	16,1	13,5	14,3	13,6	13,9	12,4

- V roce 2018 bylo v Pardubickém kraji evidováno 1 339 potratů, z nich 51 % představovala umělá přerušování těhotenství, 44 % samovolné potraty a zbývající 4 % připadala na ukončení mimoděložního těhotenství. V relativním vyjádření (po přepočtu na 1 000 obyvatel) byla celková potratovost v kraji 2,6 ‰ (ještě na počátku 90. let to bylo 11 ‰), což je **v mezikrajském srovnání nejnižší** hodnota. Na sto narozených připadalo v roce 2018 v kraji 24 potratů a to byla druhá nejnižší hodnota mezi kraji.

Potrasy podle druhu v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

- Potratovost (po přepočtu na 1 000 obyvatel i na 100 narozených) v rámci kraje je dlouhodobě nejvyšší v okrese Svitavy (s výjimkou 90. let, kdy bylo maximálních hodnot dosahováno na Pardubicku). Nejnížší potratovost zjišťujeme v posledních letech nejčastěji v okrese Pardubice.

Potrasy v Pardubickém kraji a jeho okresech v roce 2018

Zdroj: ČSÚ

	Pardubický kraj	v tom okresy			
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Potrasy celkem	1 339	258	385	325	371
v tom podle druhu:					
samovolný	594	118	190	133	153
umělé přerušení těhotenství	689	127	167	184	211
ostatní včetně mimoděložního těhotenství	56	13	28	8	7
v tom podle druhu (%):					
samovolný	44,4	45,7	49,4	40,9	41,2
umělé přerušení těhotenství	51,5	49,2	43,4	56,6	56,9
ostatní včetně mimoděložního těhotenství	4,2	5,0	7,3	2,5	1,9
Potrasy na 100 narozených:					
celkem	24,1	23,4	20,9	29,8	24,4
umělé přerušení těhotenství	12,4	11,5	9,1	16,9	13,9

- V průměru posledních deseti let (z důvodu meziročních výkyvů hodnoceno delší období) zjišťujeme nejvyšší zastoupení samovolných potratů na všech potratech v okrese Pardubice (48,2 %), nejvíce umělých přerušení těhotenství pak na Orlickoústecku (55,9 %).

Sňatky a rozvody

- Roční počty sňatků se v Pardubickém kraji (i v celé ČR) snižovaly od počátku 90. let v souvislosti se změnami v populačním klimatu, ke kterým po roce 1989 došlo. Vůbec nejméně sňatků bylo v kraji evidováno v roce 2013, a to 2 057 (počátkem 90. let bylo přitom v kraji uzavíráno v průměru 3,5 tis. sňatků ročně). V průběhu roku 2018 bylo v kraji uzavřeno 2 648 manželství, což je nejvíce od lokálního maxima (2 765 sňatků) v roce 2007. V relativním vyjádření (na 1 000 obyvatel) dosáhla sňatečnost v kraji v roce 2018 hodnoty 5,1 ‰ (hodnota na úrovni průměru ČR).

Sňatky a rozvody v Pardubickém kraji

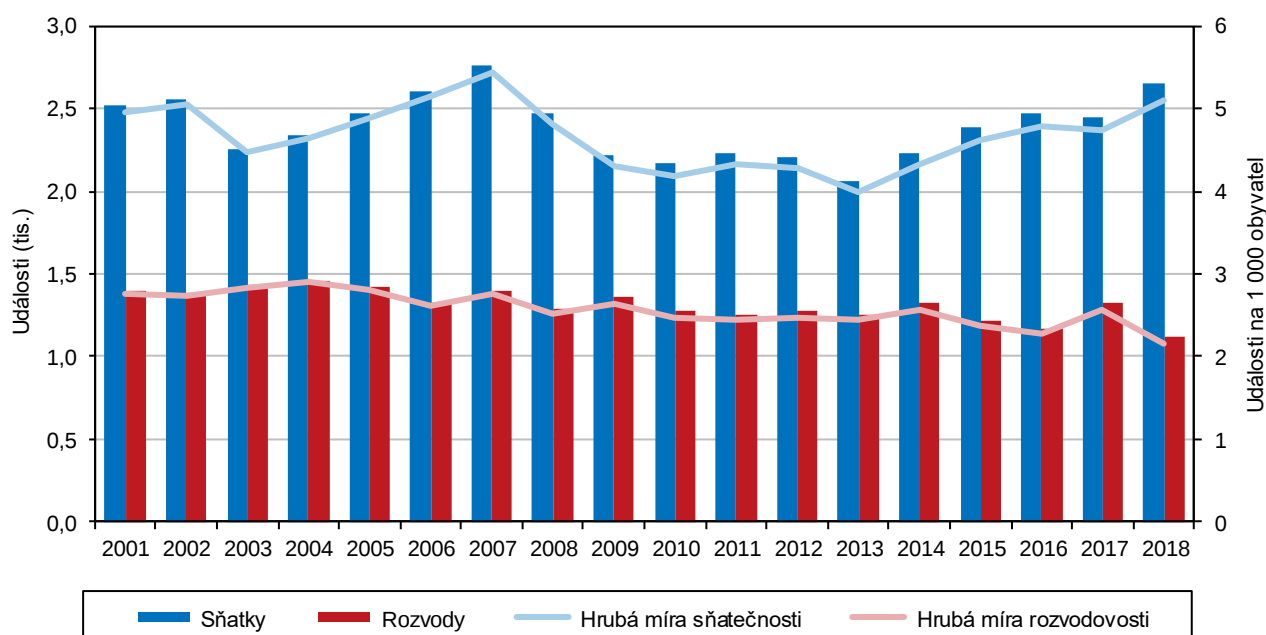
Zdroj: ČSÚ

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Sňatky celkem	2 166	2 228	2 205	2 057	2 232	2 382	2 472	2 450	2 648
Podíl prvních sňatků (%):									
ženicha	76,9	75,3	78,2	77,8	79,6	79,5	78,6	79,0	77,3
nevěsty	78,1	75,1	77,3	76,4	78,9	78,3	77,9	79,3	77,1
Průměrný věk při prvním sňatku (roky):									
ženicha	30,3	31,1	30,8	31,3	31,3	31,4	31,5	31,8	31,8
nevěsty	27,7	28,2	28,1	28,4	28,6	28,6	28,8	29,0	29,1
Rozvody celkem	1 281	1 258	1 275	1 257	1 330	1 219	1 171	1 327	1 120
v tom podle délky trvání manželství v letech:									
0–4	237	209	216	197	217	188	207	217	192
5–9	237	245	245	264	292	282	272	291	228
10–14	233	204	210	206	205	196	188	233	201
15 a více	574	600	604	590	616	553	504	586	499
v tom podle počtu nezletilých dětí:									
0	494	510	496	478	554	478	455	518	449
1	400	413	422	396	402	355	322	387	303
2	337	286	318	341	325	332	351	362	316
3 a více	50	49	39	42	49	54	43	60	52
v tom (%): bez nezletilých dětí	38,6	40,5	38,9	38,0	41,7	39,2	38,9	39,0	40,1
s nezletilými dětmi	61,4	59,5	61,1	62,0	58,3	60,8	61,1	61,0	59,9
Průměrný věk při prvním rozvodu (roky):									
muži	41,0	41,3	41,5	41,8	41,9	42,4	42,1	42,8	42,5
ženy	38,2	38,8	38,7	39,1	39,6	39,7	39,6	40,2	40,2

- Přibližně tři čtvrtiny ženichů i nevěst vstupují do manželství poprvé. Změny ve věkové struktuře populace a trend odsouvání uzavření manželství do vyššího věku se odrazily ve struktuře sňatků podle věku snoubenců. Zatímco v roce 2002 tvořily nevěsty mladší 25 let 42 %, v roce 2018 to bylo 15 %. Zastoupení nevěst nad 35 let vzrostlo z 12 % v roce 2002 na 29 % v roce 2018.
- Ve srovnání s ostatními kraji vyšší zastoupení snoubenců do 30 let se odráží v nižším **průměrném věku při prvním sňatku**, který byl v roce 2018 u mužů (31,8 roku) i u žen (29,1 let) **druhý nejnižší v mezikrajském srovnání**. V čase můžeme pozorovat mírné snížení zastoupení svateb se starším ženichem ve prospěch těch, kde je v páru starší žena.

Sňatky a rozvody v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

- **Počty rozvodů vykazují dlouhodobě s mírnými výkyvy klesající trend.** V Pardubickém kraji bylo během roku 2018 rozvedeno celkem 1 120 manželství, což je nejméně v celé časové řadě od roku 1990. **Pardubický kraj se řadí ke krajům se spíše nižší intenzitou rozvodovosti.** Při setrvání měr rozvodovosti roku 2018 by v kraji skončilo rozvodem 42,8 % manželství, což je při republikovém průměru 44,8 % pátá nejnižší hodnota.
- **Průměrná délka trvání manželství při rozvodu dosáhla v roce 2018 v kraji 13,5 roku** (v roce 2008 to bylo 12,6 let). Věková struktura rozvádějících se osob se v uplynulých letech proměnila (opět v návaznosti na měnící se věkovou strukturu populace, odsouvání vstupu do manželství do vyššího věku a prodlužující se průměrnou délkou trvání manželství). **Výrazně ubylo zejména rozvodů mužů i žen do 30 let.**
- **Průměrný věk při prvním rozvodu** dosáhl v Pardubickém kraji v roce 2018 **u mužů** hodnoty 42,5 let (o 4,8 roku více než v roce 2002) a byl **druhý nejnižší** v mezikrajském srovnání. **Ženy** v kraji se poprvé rozváděly v průměru ve 40,2 letech (nárůst o 4,6 roku od roku 2002), což byla mezi kraji **čtvrtá nejvyšší hodnota.**
- **Podíl rozvodů s nezletilými dětmi v kraji dlouhodobě převyšuje republikový průměr.** V roce 2018 zaujímaly v kraji 59,9 % ze všech rozvodů, což byla čtvrtá nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání. Ve struktuře rozvodů s nezletilými dětmi se v posledních letech projevuje pokles podílu rozvodů s jedním dítětem ve prospěch rozvodů se dvěma a více dětmi.

Sňatky a rozvody v Pardubickém kraji a jeho okresech v roce 2018

Zdroj: ČSÚ

	Pardubický kraj	v tom okresy			
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Sňatky celkem	2 648	529	851	540	728
Podíl prvních sňatků (%):					
ženicha	77,3	77,9	73,1	78,9	80,6
nevěsty	77,1	79,6	75,1	75,7	78,7
Průměrný věk při prvním sňatku (roky):					
ženicha	31,8	31,4	32,3	30,8	32,2
nevěsty	29,1	29,1	29,7	28,1	29,0
Rozvody celkem	1 120	197	416	224	283
v tom podle délky trvání manželství v letech:					
0–4	192	38	68	49	37
5–9	228	34	100	39	55
10–14	201	32	77	40	52
15 a více	499	93	171	96	139
v tom podle počtu nezletilých dětí:					
0	449	79	167	86	117
1	303	54	121	59	69
2	316	56	114	66	80
3 a více	52	8	14	13	17
v tom (%): bez nezletilých dětí	40,1	40,1	40,1	38,4	41,3
s nezletilými dětmi	59,9	59,9	59,9	61,6	58,7
Průměrný věk při prvním rozvodu (roky):					
muži	42,5	42,5	42,4	41,5	43,4
ženy	40,2	40,5	40,0	39,2	41,1

- Počty sňatků po přepočtu na 1 000 obyvatel **v okresním pohledu** meziročně značně kolísají. Nejvyšší sňatečnost byla do roku 2013 nejčastěji zjišťována na Pardubicku, v dalších letech však tomuto regionu patřilo často i místo poslední. V případě rozvodovosti jsou meziroční výkyvy na úrovni okresů ještě zřetelnější; na 1 000 obyvatel připadalo nejvíce rozvodů od počátku 90. let až do současnosti nejčastěji v okrese Pardubice.
- Pardubicko se dlouhodobě vyznačuje v průměru nejvyšším věkem ženichů i nevěst při prvním sňatku, průměrný věk při prvním rozvodu byl u mužů i žen (v průměru posledních deseti let) nejvyšší na Orlickoústecku. Podíl rozvodů s nezletilými dětmi byl v úhrnu posledních deseti let (opět z důvodu velkých meziročních výkyvů hodnoceno za víceleté období) nejvyšší v okrese Chrudim, nejnižší pak na Pardubicku.

Projekce obyvatelstva do roku 2070

- Podle výsledků projekce obyvatelstva v krajích zveřejněné (téměř po šesti letech) ČSÚ v listopadu 2019 by měl dosavadní nárůst počtu obyvatel Pardubického kraje pokračovat přibližně ještě v následujících deseti letech, **po roce 2030 by již mělo docházet k populačnímu poklesu**. Hlavním důvodem poklesu v tomto období bude ztráta obyvatel přirozenou měnou (převaha počtu zemřelých nad narozenými). Počet obyvatel by měl klesat i díky vnitřnímu stěhování ve vztahu k ostatním krajům ČR. **Jedinou složkou populačního vývoje, u které je v kraji očekávána kladná bilance, je zahraniční stěhování.**

Počet a věková struktura obyvatel Pardubického kraje podle projekce do roku 2070^{*)}

Zdroj: ČSÚ

	2019 ¹⁾	2030	2040	2050	2060	2070	Rozdíl 2070-2019
Obyvatelstvo celkem²⁾	520 316	524 142	519 030	515 461	509 772	499 203	-21 113
v tom ve věku:							
0–14	82 063	77 566	72 197	76 148	74 496	71 595	-10 468
15–64	334 475	325 193	309 157	287 111	280 033	285 495	-48 980
65 a více	103 778	121 382	137 676	152 202	155 242	142 114	38 336
v tom ve věku (%):							
0–14	15,8	14,8	13,9	14,8	14,6	14,3	-1,4
15–64	64,3	62,0	59,6	55,7	54,9	57,2	-7,1
65 a více	19,9	23,2	26,5	29,5	30,5	28,5	8,5
Index stárí ³⁾	126,5	156,5	190,7	199,9	208,4	198,5	72,0
Index ekonomického zatížení ⁴⁾	67,5	76,0	83,6	96,0	100,9	92,0	24,5
Průměrný věk	42,4	44,8	46,1	46,6	47,1	47,0	4,6
Naděje dožití při narození (roky) ⁵⁾							
muži	76,8	79,3	81,0	82,6	84,0	85,1	8,2
ženy	82,4	84,4	85,8	87,0	88,1	89,0	6,6

^{*)} navazuje na střední variantu projekce obyvatelstva ČR do roku 2100; zohledňuje budoucí vývoj plodnosti, úmrtnosti i migrace

¹⁾ reálné údaje k 1. 1. 2019

²⁾ podle stavu k 1. 1. následujícího roku (kromě roku 2019)

³⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

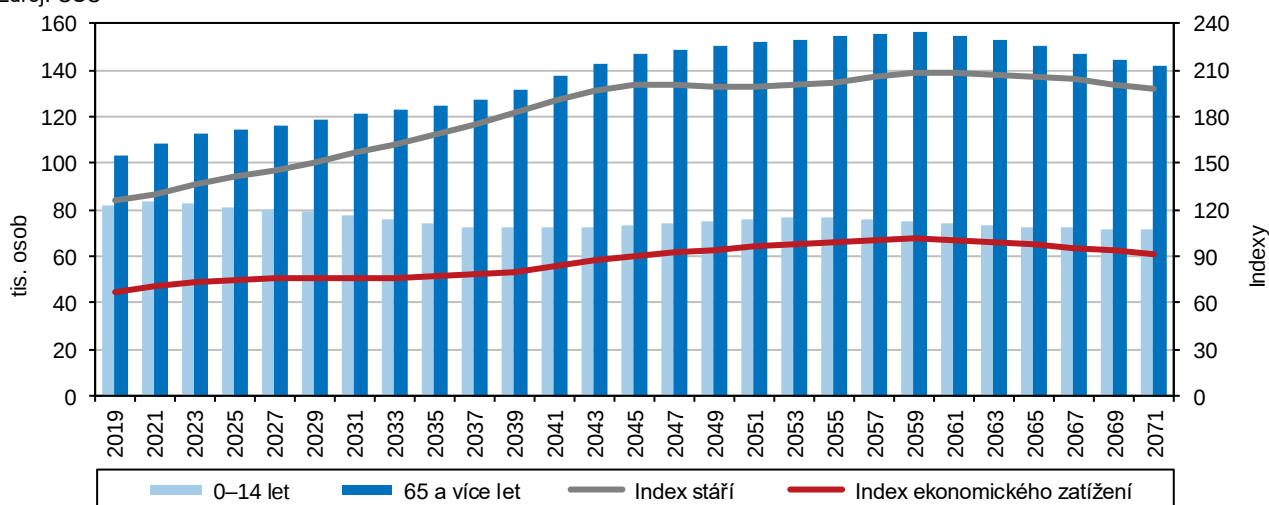
⁴⁾ počet osob ve věku 0–19 a 65 a více let na 100 osob ve věku 20–64 let

⁵⁾ pravděpodobná délka života narozené osoby, zůstanou-li zachovány stávající úmrtnostní poměry

- Nadále **bude pokračovat stárnutí populace**, předpokladem je i prodlužující se naděje dožití (rychleji u mužů). Po vstupu silných populačních ročníků narozených v 70. letech minulého století do věkové kategorie 65letých a starších **dojde k výraznému nárůstu indexu stárí** (po roce 2040 by mělo na 100 dětí mladších 15 let v kraji připadat již více než 190 seniorů).

Počty osob v základních věkových skupinách, index stárí a index ekonomického zatížení v Pardubickém kraji podle projekce do roku 2070 (stav k 1. 1.)

Zdroj: ČSÚ

Index stárí: počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

Index ekonomického zatížení: počet osob ve věku 0–19 a 65 a více let na 100 osob ve věku 20–64 let

2. Vzdělání a vzdělávání

- Pro hodnocení vzdělanosti populace byla využita data ČSÚ z Výběrového šetření pracovních sil, která vzhledem ke způsobu zjišťování nejsou publikována za území menší než kraj. Na rozdíl od jiného používaného zdroje – sčítání lidu, domů a bytů – však poskytují aktuálnější údaje. V oblasti vzdělávání bylo využito dat Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Vzdělanost podle nejvyššího stupně dokončeného vzdělání

- Informace o vzdělanosti obyvatel poskytuje již 25 let na krajské úrovni **Výběrové šetření pracovních sil** (VŠPS), které provádí ČSÚ v souladu s metodikou Eurostatu. Vzhledem k velikosti výběrového souboru není možné publikovat údaje za menší územní celky než kraje. Ani na úrovni krajů nejsou zjištěné struktury populace vždy dostatečně přesné, proto se v takovém případě pracuje s víceletými průměry. Nejčastěji se vzdělanost vztahuje k populaci osob patnáctiletých a starších.

Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího dokončeného vzdělání v Pardubickém kraji

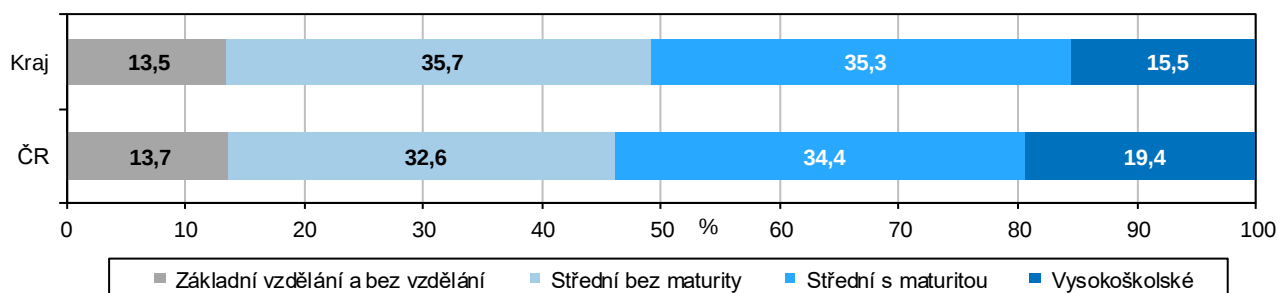
Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření pracovních sil

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let (tis.)	440,9	439,6	439,2	438,4	437,7	437,4	436,7	436,5	437,2
z toho podle vzdělání (%):									
základní a bez vzdělání	16,0	16,3	16,0	14,9	12,9	13,7	14,1	13,3	13,5
střední bez maturity	39,6	38,5	39,3	36,8	38,2	38,0	36,8	35,6	35,7
střední s maturitou	33,6	32,9	33,1	35,0	33,7	32,9	33,7	34,7	35,3
vysokoškolské vč. vyššího odborného	10,8	12,3	11,6	13,2	15,1	15,3	15,5	16,3	15,5

- V Pardubickém kraji **klesá podíl obyvatel se základním vzděláním a bez vzdělání** (13,6 % v průměru let 2016–2018 oproti 16,1 % v letech 2010–2012) a naopak **roste podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel** (15,8 % v průměru let 2016–2018 oproti 11,6 % v letech 2010–2012). V rámci středoškolského vzdělání zvolna **přibývá obyvatel, kteří dosáhli vzdělání s maturitní zkouškou** (34,6 % v průměru let 2016–2018 oproti 33,2 % v letech 2010–2012) a naopak **klesá podíl obyvatel, kteří dosáhli středoškolského vzdělání bez maturity** (36,0 % v průměru let 2016–2018 oproti 39,2 % v letech 2010–2012).

Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího dokončeného vzdělání v Pardubickém kraji a ČR v roce 2018

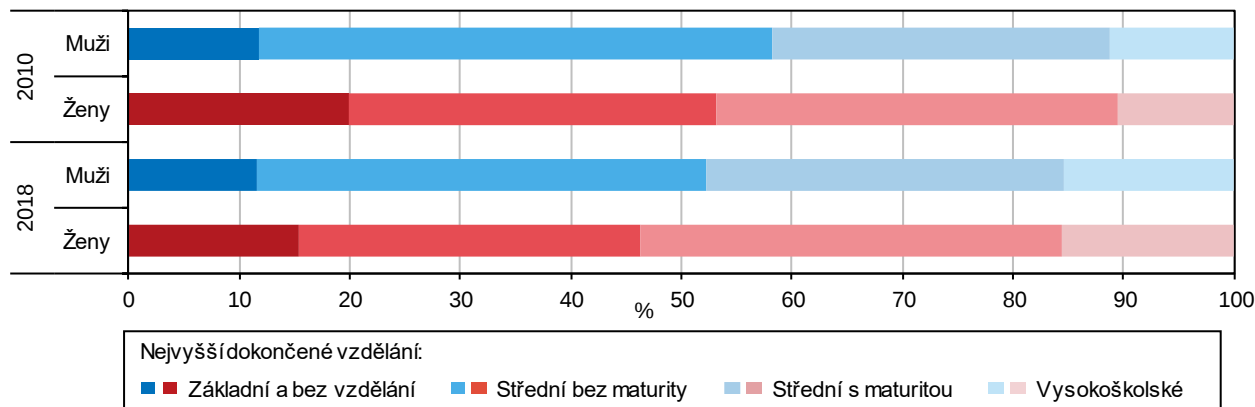
Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření pracovních sil

- V porovnání s celou Českou republikou vykazoval Pardubický kraj v roce 2018 mírně nižší podíl obyvatel se základním vzděláním a bez vzdělání a zároveň také zřetelně **nižší podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel. Naopak středoškolsky vzdělaných obyvatel bylo v kraji oproti ČR nadprůměrně** a to se týkalo jak středoškolsky vzdělaných bez maturity, tak těch, kteří vystudovali obory zakončené maturitní zkouškou.
- Data o vzdělanosti populace za území menší než kraj** jsou k dispozici **pouze ze sčítání lidu domů a bytů**. Podle výsledků SLDB 2011 byl v rámci Pardubického kraje nejvyšší podíl osob se středoškolským vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním na Pardubicku a s odstupem na Orlickoústecku a Českořtebovsku. Takto vzdělané osoby měly nejnižší zastoupení na Králicku, Moravskořtebovsku a Hlinecku.

Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle pohlaví a nejvyššího dokončeného vzdělání v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření pracovních sil

- **Vzdělanost populace roste rychleji u žen.** Mezi lety 2010 až 2018 vzrostl v kraji počet vysokoškolsky vzdělaných žen o 11 tis. na téměř 35 tis., u mužů o téměř 9 tis. na 33 tis. V posledních pěti letech byl přítom podíl vysokoškolaček mezi ženami vyšší oproti zastoupení vysokoškoláků mezi muži (hodnoceno v populaci 15leté a starší). Naopak počet obyvatel se základním vzděláním a bez vzdělání se v kraji snížil, a to především zásluhou žen, jejichž počet klesl z téměř 45 tisíc v roce 2010 na 34 tisíc v roce 2018 (i vlivem vymírání starších ročníků s v průměru nižší úrovní vzdělanosti). Počet mužů se základním vzděláním a bez vzdělání se oproti roku 2010 téměř nezměnil a pohyboval se okolo 25 tisíc.
- Dlouhodobě největší zastoupení v populaci mají středoškolsky vzdělaní obyvatelé. V roce 2018 tvořili středoškolsky vzdělaní muži 73,1 % ze všech 15letých a starších mužů v kraji, u žen byl tento podíl 69,0 %. **V populaci středoškolsky vzdělaných mužů je vyšší zastoupení osob bez maturity, zatímco u žen s maturitou.**

Školy a školská zařízení

- **Vývoj počtu dětí v mateřských školách do značné míry koresponduje s vývojem porodnosti.** Školní rok 2014/15, kdy bylo v mateřských školách v kraji zapsáno nejvíce dětí, zároveň patřil k ročníkům, kdy bylo v kraji nejvíce dětí ve věku 4–6 let. Snížení počtu dětí v mateřských školách od školního roku 2014/15 bylo zároveň doprovázeno nižším počtem dětí na třídu. Průměrný věk dětí nově nastupujících do mateřských škol v kraji ve školním roce 2018/2019 byl 2,8 roku (45 % nově nastupujících dětí bylo mladších 3 let).

Mateřské školy v Pardubickém kraji

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Školy	309	309	312	314	316	318	317	316	318
Třídy	725	743	760	778	785	783	778	774	780
Děti	17 490	17 994	18 572	18 976	19 059	18 915	18 562	18 387	18 398
v tom ve věku (%):									
méně než 3 roky	13,3	12,2	11,5	12,0	13,3	13,8	14,9	14,8	14,8
3 roky	26,9	26,9	25,9	25,7	25,1	25,3	24,5	25,0	25,2
4 roky	26,8	28,4	29,3	27,9	27,7	27,4	27,1	26,2	27,0
5 let	27,3	27,2	28,5	29,7	28,7	28,5	28,2	28,4	27,2
6 a více let	5,6	5,4	4,8	4,7	5,1	5,0	5,2	5,7	5,7
Počet dětí na 1 třídu	24,1	24,2	24,4	24,4	24,3	24,2	23,9	23,8	23,6
Učitelé ¹⁾	1 365	1 394	1 424	1 463	1 480	1 482	1 472	1 492	1 520
z toho ženy (%)	99,5	99,5	99,6	99,6	99,5	99,6	99,5	99,3	99,2

¹⁾ přepočtení na plně zaměstnané

- V kraji bylo ke konci roku 2018 celkem 36 **dětských skupin** o celkové kapacitě 524 míst, s nejčastější kapacitou 12 dětí v jedné dětské skupině. V téže době byly v kraji evidovány 3 **mikrojesle** o maximální kapacitě 4 dětí v jednom zařízení.

- Oproti mateřským školám v kraji, kde se počet dětí na třídu v posledních letech snižuje, se na základních školách v kraji počet žáků na třídu od školního roku 2012/13 zvyšuje. V souvislosti s tím si můžeme **od školního roku 2011/12 všimnout zvyšujícího se počtu žáků na základních školách** v kraji. Tato skutečnost se od školního roku 2013/14 projevuje také každoročně zvyšujícím se počtem otevřených tříd.

Základní školy v Pardubickém kraji

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

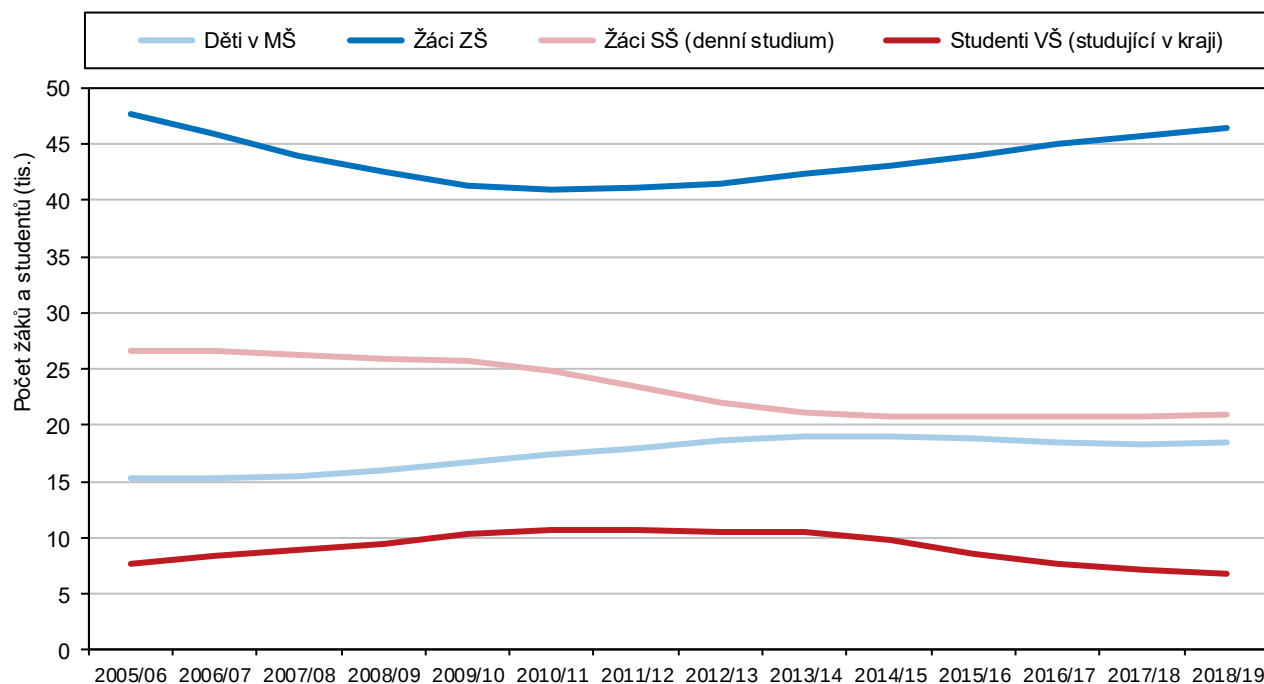
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Školy	252	251	251	251	252	250	251	252	251
Třídy	2 146	2 208	2 156	2 179	2 223	2 238	2 256	2 284	2 327
Žáci	40 955	41 184	41 505	42 295	43 155	44 013	44 988	45 746	46 496
v tom (%):									
na 1. stupni	58,0	58,2	59,0	59,9	61,0	61,8	62,0	61,5	60,3
na 2. stupni	42,0	41,8	41,0	40,1	39,0	38,2	38,0	38,5	39,7
Počet žáků na 1 třídu	19,1	18,7	19,3	19,4	19,4	19,7	19,9	20,0	20,0
Podíl poprvé zapisovaných dětí s odkladem docházky (%)	14,8	15,5	13,2	13,3	11,5	11,8	11,4	18,7	19,6
Učitelé ¹⁾	2 979	2 969	2 968	2 986	3 020	3 032	3 069	3 125	3 181
z toho ženy (%)	83,0	83,1	83,1	83,2	83,4	83,7	84,4	85,2	85,4

¹⁾ přepočtení na plně zaměstnané

- Za období posledních 14 let můžeme v Pardubickém kraji zaznamenat růst počtu dětí v **mateřských školách** až do školního roku 2014/15, kdy dosáhl svého maxima (19,1 tis.) a poté se mírně snížil. Ve stejném období dosáhl počet žáků **základních škol** v kraji svého minima ve školním roce 2010/11. Od školního roku 2011/12 počet žáků ZŠ po předchozím snižování opět zřetelně roste a přibližuje se hodnotám, kterých dosahoval na počátku zmiňovaného období.
- Na **středních školách** v kraji došlo k výraznému snížení počtu žáků mezi školními roky 2009/10 až 2014/15 (v denním studiu o 4,9 tis. na 20,8 tis.); pokles byl následně vystřídán stagnací. Počet studentů **vysokých škol** (studujících v kraji) začal od akademického roku 2012/13 po předchozím nárůstu a následné stagnaci klesat; pokles se však postupně zpomaluje.

Počet žáků a studentů podle typu školy v Pardubickém kraji

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

- **Budoucí vývoj počtu dětí a mladých osob** podle věkových kategorií adekvátních k hodnoceným stupňům vzdělávání je možné popsat **na základě výsledků projekce obyvatelstva v krajích** zveřejněné ČSÚ v listopadu 2019. Hlavními předpoklady projekcí krajů byly další mírný nárůst průměrného věku matek při narození dítěte spojený se slabým růstem či stagnací plodnosti, pokles intenzity úmrtnosti, zachování kladného migračního salda všech krajů se zahraničím a pozvolné sblížování intenzity vnitřní migrace mezi kraji (v případě Pardubického kraje pak zachování záporného salda vnitřní migrace).

Počet a věková struktura obyvatel mladších 30 let v Pardubickém kraji podle projekce do roku 2070^{*)}

Zdroj: ČSÚ

	2019 ¹⁾	2030	2040	2050	2060	2070	Rozdíl 2070-2019
Obyvatelstvo ve věku 0–29 let celkem²⁾	164 837	160 495	156 572	153 463	152 777	152 075	-12 762
v tom ve věku:							
0–1	10 915	9 200	9 908	10 010	9 300	9 506	-1 409
2–5	21 521	19 287	19 357	20 441	19 224	18 954	-2 567
6–10	28 385	26 452	23 526	25 704	25 188	23 693	-4 692
11–15	26 023	28 077	24 467	24 857	26 022	24 419	-1 604
16–19	18 966	21 953	21 379	19 249	21 033	20 489	1 523
20–24	25 792	29 881	29 111	25 157	26 158	26 963	1 171
25–29	33 235	25 643	28 825	28 044	25 851	28 050	-5 185
v tom ve věku (%):							
0–1	6,6	5,7	6,3	6,5	6,1	6,3	-0,4
2–5	13,1	12,0	12,4	13,3	12,6	12,5	-0,6
6–10	17,2	16,5	15,0	16,7	16,5	15,6	-1,6
11–15	15,8	17,5	15,6	16,2	17,0	16,1	0,3
16–19	11,5	13,7	13,7	12,5	13,8	13,5	2,0
20–24	15,6	18,6	18,6	16,4	17,1	17,7	2,1
25–29	20,2	16,0	18,4	18,3	16,9	18,4	-1,7

^{*)} navazuje na střední variantu projekce obyvatelstva ČR do roku 2100; zohledňuje budoucí vývoj plodnosti, úmrtnosti i migrace

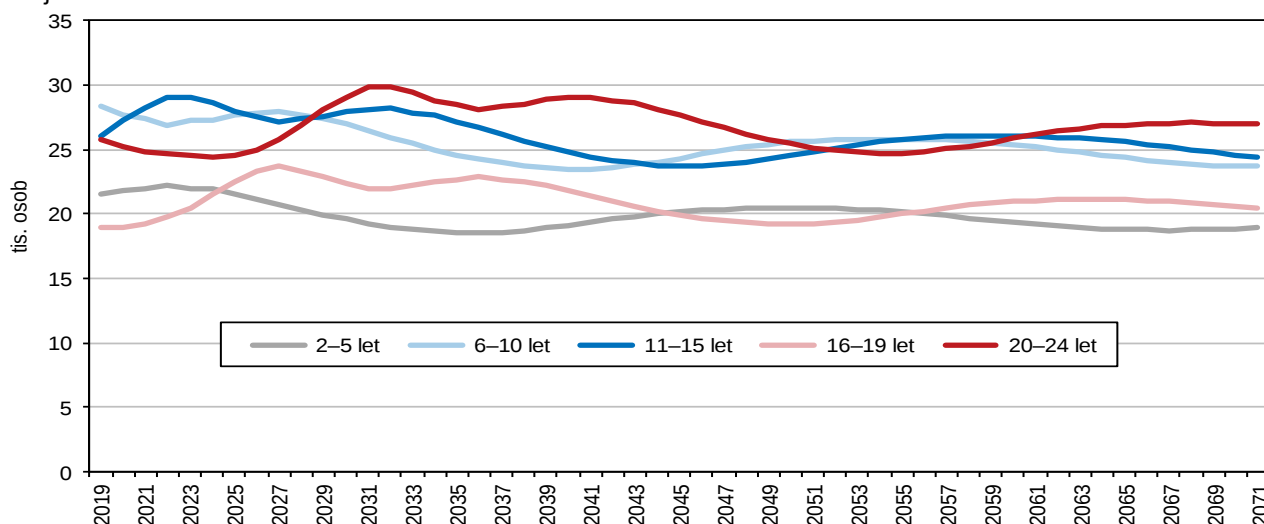
¹⁾ reálné údaje k 1. 1. 2019

²⁾ podle stavu k 1. 1. následujícího roku (kromě roku 2019)

- **Podle výsledků projekce by měl počet obyvatel mladších 30 let v kraji postupně klesat** ze současných téměř 165 tisíc, což představuje 31,7 % populace kraje, na 152 tis. v roce 2070, tj. 30,5 % odhadovaného celkového počtu obyvatel. Při bližším pohledu **na následujících deset let** (do roku 2030) by mělo při předpokládaném poklesu počtu **narozených** v kraji ubývat dětí ve věku docházky do **mateřských škol** (2–5 let). Snižovat by se měly i počty dětí ve věku, kdy navštěvují **první stupeň ZŠ** (6–10 let), naopak dětí ve věku odpovídajícímu **druhému stupni ZŠ** (11–15 let) by mělo přibývat. Přírůstek lze do roku 2030 očekávat také u počtu osob ve věku **středoškolského** (16–19 let) i **vysokoškolského vzdělávání** (20–24 let). Počet mladých osob (ve věku 25–29) **vstupujících na trh práce** by se měl naopak snížit.

Počty osob ve vybraných věkových skupinách v Pardubickém kraji podle projekce do roku 2070 (stav k 1. 1.)

Zdroj: ČSÚ

- **Podíl dětí v mateřských školách v jednotlivých okresech Pardubického kraje a také žáků základních škol** v jednotlivých okresech kraje odpovídá podílu obyvatelstva jednotlivých okresů Pardubického kraje. V nejlidnatějším okrese v kraji (okres Pardubice s 33,3 % obyvatelstva kraje) byla **ve školním roce 2018/19** třetina všech dětí z mateřských škol v kraji a také třetina všech žáků základních škol v kraji.

Mateřské a základní školy v Pardubickém kraji a jeho okresech ve školním roce 2018/2019

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, ČSÚ

Kraj, okresy	Mateřské školy				Základní školy			
	školy	třídy	děti	učitelé ¹⁾	školy	třídy	žáci	učitelé ¹⁾
Pardubický kraj	318	780	18 398	1 520	251	2 327	46 496	3 181
Chrudim	54	145	3 544	289	49	467	9 234	647
Pardubice	84	247	6 111	499	58	701	15 360	957
Svitavy	84	170	3 800	315	62	521	9 474	699
Ústí nad Orlicí	96	218	4 943	417	82	638	12 428	877

¹⁾ přepočtení na plně zaměstnané

- V rámci **středoškolského vzdělávání** mají dlouhodobě nejvyšší podíl žáků odborné **obory** zakončené maturitní zkouškou (45,8 % ve školním roce 2018/19), následují všeobecné obory (gymnaziálního typu) s maturitní zkouškou (27,4 % ve školním roce 2018/19) a střední vzdělávání s výučním listem (23,3 % ve školním roce 2018/19). Minoritní postavení pak mají nástavbové studium (3,1 % ze všech žáků středních škol ve školním roce 2018/19) a střední vzdělávání (0,5 % ve školním roce 2018/19). Do kategorie střední vzdělávání patří převážně dvouleté učební obory bez maturity a bez výučního listu. Ve školním roce 2018/19 bylo v kraji v této kategorii pouze 104 žáků.

Střední školy v Pardubickém kraji (bez konzervatoře)

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Školy	79	74	75	73	73	74	74	75	74
Třídy	1 115	1 062	1 021	992	976	981	995	994	1 014
Žáci celkem	26 314	24 671	23 070	22 141	21 739	21 720	21 829	21 796	21 870
z toho v denním studiu (%)	94,7	94,8	95,2	95,5	95,8	95,4	95,4	95,4	95,8
v tom podle druhu vzdělávání (%):									
střední vzdělávání	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5
střední vzdělávání s výučním listem ¹⁾	21,9	22,8	24,1	24,5	25,1	24,8	24,1	23,4	23,3
střední vzdělávání s maturitní zkouškou (všeobecné)	25,2	25,6	26,1	27,0	27,3	27,6	27,7	27,3	27,4
střední vzdělávání s maturitní zkouškou (odborné) ¹⁾	47,3	46,2	44,8	43,8	43,3	43,7	44,2	45,5	45,8
nástavbové studium	5,3	5,1	4,7	4,3	3,8	3,4	3,5	3,3	3,1
Absolventi	5 544	5 459	5 211	4 677	4 173	3 972	4 132	4 072	.
z toho dívky (%)	47,0	50,5	48,2	48,2	47,8	46,8	49,3	45,9	.
Učitelé ²⁾	2 268	2 204	2 109	2 038	2 000	1 975	1 990	2 006	1 990
z toho ženy (%)	56,6	57,1	58,1	58,5	58,5	58,7	58,7	58,7	59,0

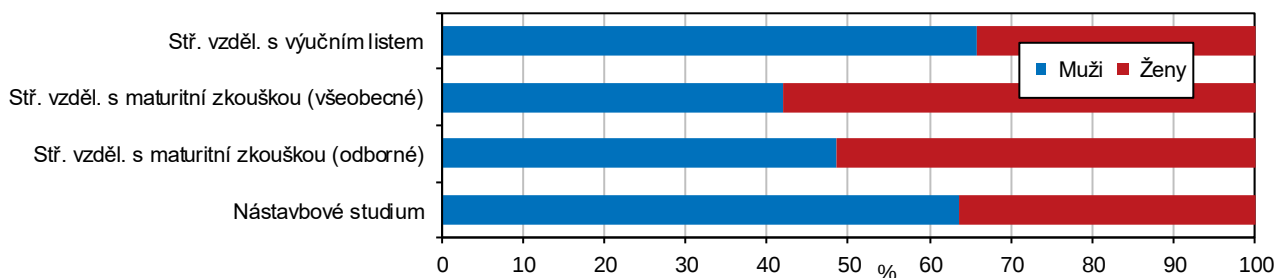
¹⁾ včetně zkráceného studia

²⁾ přepočtení na plně zaměstnané

- Podle druhu vzdělávání můžeme v kraji ve školním roce 2018/19 zaznamenat vyšší **podíl dívek na počtu žáků** na všeobecně zaměřených středních školách s maturitní zkouškou (58,0 %). Střední odborné školy, které jsou zakončeny maturitní zkouškou, navštěvovalo také o něco více dívek než chlapců, nicméně rozdíl zde nebyl tak výrazný (51,4 % dívek oproti 48,6 % chlapců). Vyšší podíl chlapců jsme naopak mohli zaznamenat na středních školách, ze kterých žáci obdrží pouze výuční list (65,8 %) a také na nástavbových studiích (63,6 %).

Žáci středních škol podle pohlaví a oboru vzdělání v Pardubickém kraji ve školním roce 2018/2019

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Vyšší odborné školy v Pardubickém kraji

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Školy	9	10	10	10	10	10	8	9	9
Studenti celkem	1 499	1 545	1 520	1 521	1 431	1 290	1 065	987	746
z toho v denním studiu (%)	71,9	73,5	75,1	75,4	75,7	71,9	73,0	68,2	66,1
Absolventi	295	346	364	380	361	315	275	261	.
z toho ženy (%)	79,7	75,7	81,0	77,6	80,6	87,0	83,6	79,3	.
Učitelé ¹⁾	103	105	101	110	109	111	65	59	49
z toho ženy (%)	49,7	46,9	49,8	48,7	50,6	51,1	65,5	65,7	70,2

¹⁾ přepočtení na plně zaměstnané

- **Ženy dlouhodobě tvoří většinu absolventů vyšších odborných škol v Pardubickém kraji.** Ve školním roce 2017/18 se na všech absolventech VOŠ v kraji podílely 79,3 %. Většinu absolventů vyšších odborných škol v kraji pak tvořili absolventi pedagogiky a sociální péče, kteří zaujímali 63,6 % z absolventů všech oborů vyšších odborných škol v kraji (ke školnímu roku 2017/18). Podíl studentů denního studia na vyšších odborných školách v kraji se pak v posledních 10 letech pohybuje mezi 66–76 %.

Střední a vyšší odborné školy v Pardubickém kraji a jeho okresech ve školním roce 2018/2019^{*)}

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, ČSÚ

Kraj, okresy	Střední školy				Vyšší odborné školy				
	školy ¹⁾	žáci		učitelé ²⁾	školy	studijní skupiny (denní)	studenti		učitelé ²⁾
		celkem	z toho v denním studiu				celkem	z toho v denním studiu	
Pardubický kraj	74	21 870	20 942	1 990	9	27	746	493	49
Chrudim	13	3 345	3 081	306	1	1	14	6	2
Pardubice	23	7 874	7 408	677	2	6	173	117	9
Svitavy	16	4 612	4 490	414	3	13	471	282	30
Ústí nad Orlicí	22	6 039	5 963	592	3	7	88	88	9

^{*)} v tabulce nejsou zahrnuty údaje za Konzervatoř Pardubice s 239 žáky (z toho 164 v denním studiu) a 55 učitelů

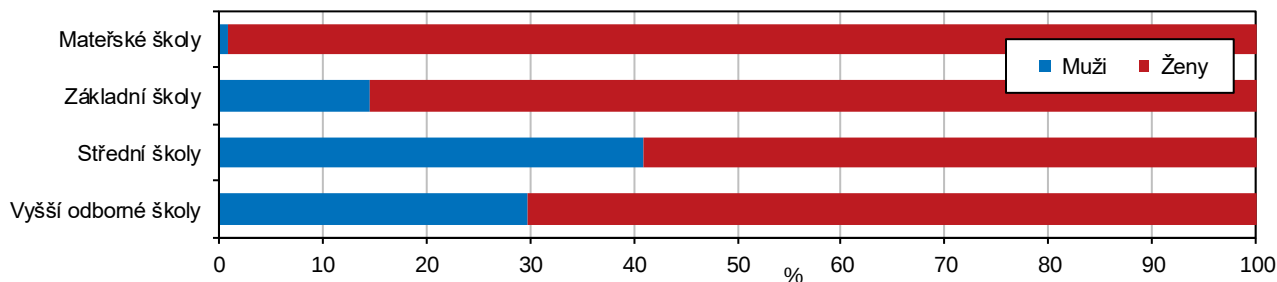
¹⁾ počet škol celkem není součtem škol podle jednotlivých oborů, protože školy mohou realizovat svou činnost souběžně v různých oborech vzdělání

²⁾ přepočtení na plně zaměstnané

- Většinu **učitelů v mateřských školách** dlouhodobě tvoří ženy. Ve školním roce 2018/19 se na všech učitelích mateřských škol v kraji ženy podílely 99,2 % (jejich zastoupení v čase jen nepatrně klesá). Velmi výraznou převahu mají také učitelky na prvním stupni **základních škol**, kde ve školním roce 2018/19 zaujímaly 94,3 % ze všech učitelů na prvním stupni. Převaha učitelek na druhém stupni základních škol již není tak výrazná (76,2 % ze všech učitelů druhého stupně základních škol ve školním roce 2018/19) jako je tomu u prvního stupně základních škol. V čase podíl žen mezi učiteli na 2. stupni ZŠ v kraji mírně roste.
- Na **středních školách** se již **počty učitelů a učitelek** téměř vyrovnávají, i když mírnou převahu mají stále ženy. Ke školnímu roku 2018/19 učitelky zaujímaly 59,0 % ze všech pedagogů na středních školách v kraji (podíl ženy v čase nepatrně roste). Podíl učitelek na **vyšších odborných školách** v kraji (70,2 % ve školním roce 2018/19) se blíží jejich podílu na druhém stupni základních škol, kde zaujímají přibližně tři čtvrtiny ze všech učitelů.

Učitelé podle pohlaví a druhu školy v Pardubickém kraji ve školním roce 2018/2019

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy eviduje **studenty veřejných a soukromých vysokých škol** ze dvou hledisek – **podle místa studia a podle místa trvalého bydliště**. Počet studentů podle místa studia není v Pardubickém kraji shodný s počtem studentů Univerzity Pardubice, protože v kraji působí i detašovaná pracoviště vysokých škol, které mají sídlo v jiném kraji.
- Podle obou sledovaných hledisek můžeme říci, že **počet vysokoškolských studentů od akademického roku 2010/11 do akademického roku 2018/19 poklesl**. Počet studentů s místem výuky v kraji a státním občanstvím ČR se v tomto období snížil o 38,1 % z 10 391 studentů na 6 436. Počet studentů s místem trvalého bydliště v kraji a státním občanstvím ČR se za stejné období snížil o 31,0 % z 17 301 studentů na 11 944.

Studenti a absolventi vysokých škol se státním občanstvím ČR – Pardubický kraj^{*)}

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

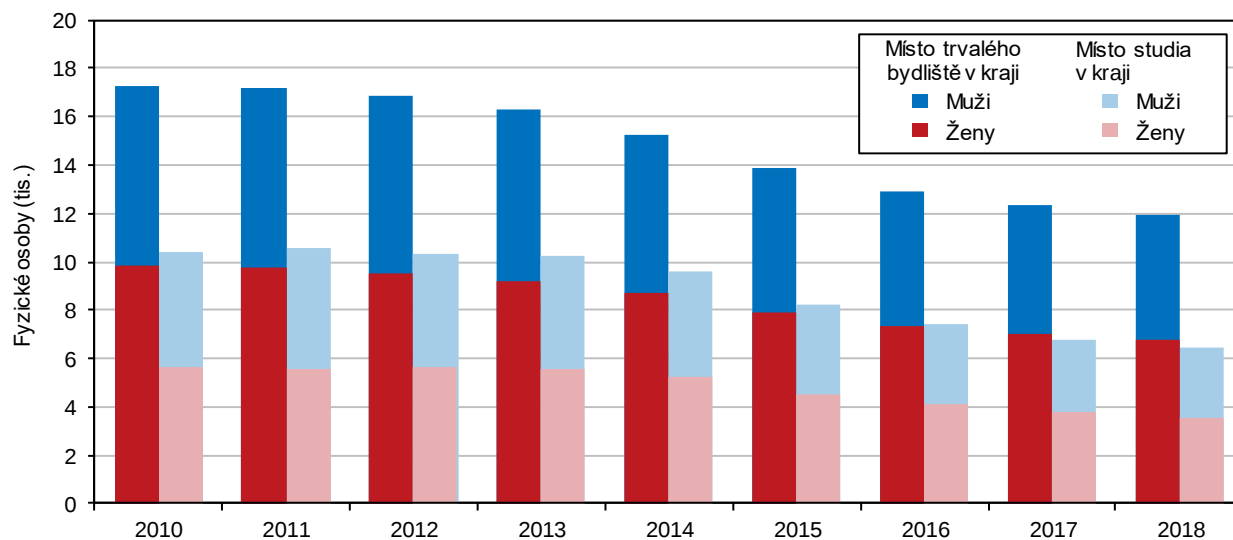
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
S místem trvalého bydliště v kraji									
Studenti se státním občanstvím ČR	17 301	17 214	16 834	16 336	15 276	13 917	12 929	12 305	11 944
z toho ženy (%)	56,8	56,7	56,7	56,4	56,8	56,6	56,7	57,1	56,6
z toho v prezenční formě studia (%)	75,5	76,1	76,7	77,6	78,0	78,0	77,2	76,9	77,7
v tom podle typu studijního programu (%):									
bakalářský	64,0	64,4	64,2	63,4	61,3	59,4	58,5	59,1	60,3
magisterský vč. navazujícího	31,6	31,1	31,2	31,7	33,6	35,0	35,8	35,7	34,4
doktorský	5,7	5,6	5,5	5,7	5,9	6,3	6,4	6,1	6,0
Absolventi se státním občanstvím ČR	3 788	4 100	4 142	4 071	3 940	3 694	3 512	3 100	2 877
z toho ženy (%)	61,0	61,9	62,1	63,2	61,5	60,5	60,5	60,9	60,2
S místem výuky v kraji									
Studenti se státním občanstvím ČR	10 391	10 541	10 356	10 276	9 612	8 195	7 415	6 779	6 436
z toho ženy (%)	54,2	52,9	54,2	53,9	54,1	54,8	54,9	55,5	55,5
z toho v prezenční formě studia (%)	79,1	80,3	80,8	80,9	81,7	81,4	79,6	77,1	78,1
v tom podle typu studijního programu (%):									
bakalářský	75,1	75,1	74,3	74,3	74,5	72,6	71,2	70,2	72,7
magisterský vč. navazujícího	20,3	20,2	21,2	21,1	20,8	22,0	23,4	24,3	22,2
doktorský	4,7	4,8	4,6	4,7	4,9	5,4	5,4	5,5	5,1
Absolventi se státním občanstvím ČR	1 873	2 055	2 035	2 112	2 003	1 969	1 810	1 662	1 412
z toho ženy (%)	60,5	63,2	63,2	63,0	64,0	60,9	61,8	59,0	62,5

^{*)} ve fyzických osobách, tj. každý je uveden jen jednou, celkový počet tak nemusí souhlasit se součty za jednotlivé typy studijních programů nebo formy studia

- Mezi studenty** evidovanými podle místa trvalého bydliště v kraji i podle místa výuky v kraji **dlouhodobě převažují ženy**. V akademickém roce 2018/19 ženy tvořily 56,6 % ze všech studentů s místem trvalého bydliště v Pardubickém kraji a 55,5 % ze všech studentů s místem studia v Pardubickém kraji.

Studenti veřejných a soukromých vysokých škol se státním občanstvím ČR podle pohlaví – Pardubický kraj

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

3. Ekonomická aktivita

- Informace o ekonomické aktivitě obyvatel poskytuje Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS), které provádí ČSÚ v souladu s metodikou Eurostatu. Vzhledem k velikosti výběrového souboru není možné publikovat data za menší územní celky než kraje. Ani na úrovni krajů nejsou zjištěné struktury populace vždy dostatečně přesné, proto se v takovém případě pracuje s víceletými průměry. Doplnujícím zdrojem (zejména pro menší územní celky než kraj) je sčítání lidu. Pro hodnocení úrovně mezd a nezaměstnanosti byla využita data MPSV.

Ekonomická aktivita, zaměstnanost

- Na změny ve struktuře obyvatelstva podle ekonomické aktivity a věku působí celá řada vlivů – od demografického vývoje (zejména stárnutí populace) přes legislativní vlivy (např. prodlužování věku odchodu do důchodu), ekonomické aspekty (situace na trhu práce) až po vlastní preference obyvatelstva (např. studium, mateřství, předčasný důchod).
- Ve **struktuře populace starší 15 let** měli ekonomicky aktivní (zaměstnaní + nezaměstnaní) v kraji **nejvyšší** procentní zastoupení v polovině 90. let (63 % při 37% podílu ekonomicky neaktivních). Následoval **pokles míry ekonomické aktivity** (až na 57 % kolem roku 2010 při 43% zastoupení ekonomicky neaktivních), který byl **vystřídán růstem** (na 60% podíl ekonomicky aktivních při 40% zastoupení ekonomicky neaktivních v posledních šesti letech).
- V letech 2013 až 2018 tvořilo pracovní sílu (zaměstnaní + nezaměstnaní) v kraji v průměru 263 tis. osob, což je **nejvyšší počet ekonomicky aktivních od počátku sledování** v roce 1993. **Počty ekonomicky neaktivních** (hodnocena kategorie 15letých a starších tvořená zejména studenty, nepracujícími starobními důchodci, dlouhodobě nemocnými nebo invalidními osobami či osobami na rodičovské dovolené) **po dlouhodobém růstu** od poloviny 90. let dosáhly v kraji maximálních hodnot v letech 2009 až 2011 (v průměru 187 tis. osob). **Následoval pokles** na 174 tis. osob v posledních pěti letech.

Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření pracovních sil

	1995	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018
Obyvatelstvo 15leté a starší (tis. osob)	412,7	421,7	427,2	440,9	437,4	436,7	436,5	437,2
v tom podle ekonomické aktivity:								
ekonomicky aktivní (pracovní síla)	260,4	249,6	249,4	253,4	262,7	264,0	261,7	263,1
z toho ženy (%)	43,9	44,0	43,5	43,0	44,0	44,1	43,6	44,7
v tom:								
zaměstnaní	250,8	228,9	235,3	235,0	250,7	254,3	254,6	258,6
z toho ženy (%)	43,3	42,7	42,6	42,2	43,7	44,1	43,4	44,4
nezaměstnaní	9,6	20,7	14,1	18,4	12,0	9,7	7,2	4,5
z toho ženy (%)	58,3	58,5	57,6	53,1	52,2	44,4	52,9	60,7
ekonomicky neaktivní	152,3	172,0	177,8	187,5	174,7	172,7	174,7	174,1
z toho ženy (%)	65,1	62,6	62,8	62,0	61,3	61,3	61,8	60,1
Míra ekonomické aktivity (%)¹⁾	63,1	59,2	58,4	57,5	60,1	60,5	60,0	60,2
muži	73,3	68,5	68,1	67,0	68,5	68,8	68,8	67,7
ženy	53,6	50,5	49,3	48,4	51,9	52,4	51,4	52,9

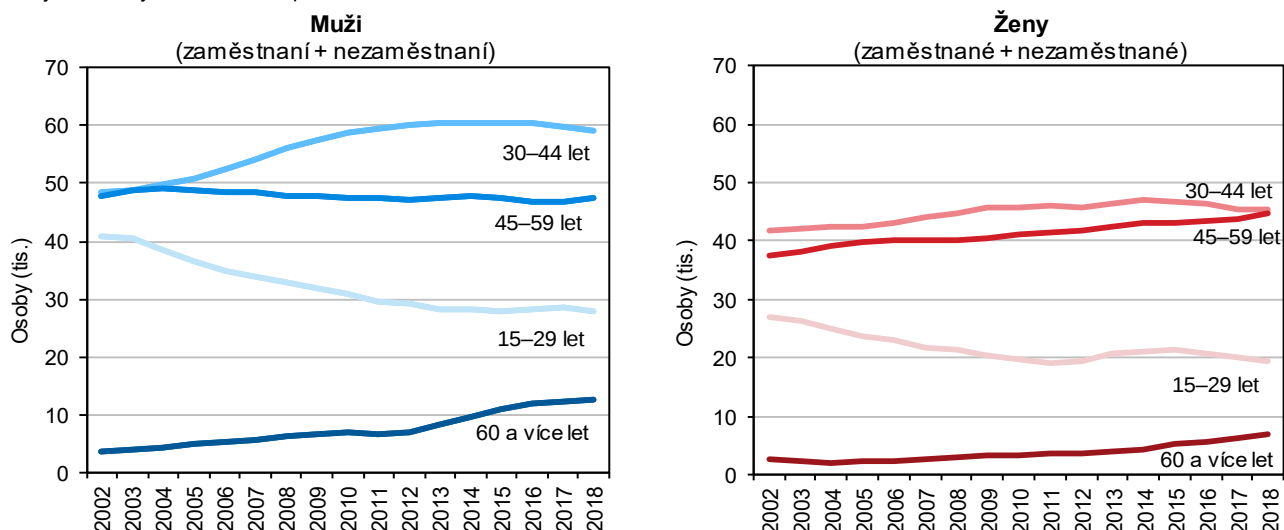
¹⁾ podíl počtu ekonomicky aktivních na počtu všech osob (mužů, žen) 15letých a starších

- Ženy** jsou **na ekonomicky aktivních** osobách v kraji dlouhodobě zastoupeny v průměru 44 % s tendencí **mírného růstu** v posledních deseti letech. Podíl žen **mezi ekonomicky neaktivními** naopak **dlouhodobě mírně klesá** – ze 65 % v polovině 90. let na současných 60 %.
- Míra ekonomické aktivity žen dlouhodobě zaostává za mírou EA mužů, rozdíl se však postupně snižuje.** V samotném roce 2018 zaostávala míra ekonomické aktivity mužů v kraji za celostátním průměrem a hodnotou 67,7 % byla až devátá v mezikrajském srovnání. Naproti tomu míra ekonomické aktivity žen zde překračovala republikový průměr a hodnota 52,9 % byla mezi kraji čtvrtá nejvyšší.

- **Rozdíly v míře ekonomické aktivity mužů a žen jsou patrné především mezi mladými lidmi do 35 let.** K hlavním příčinám patří vyšší zastoupení žen mezi osobami na rodičovské dovolené a také skutečnost, že se ženy častěji připravují déle na své budoucí zaměstnání (vyšší podíl žen mezi studenty vyšších odborných a vysokých škol). **Nižší ekonomická aktivita žen je i ve věkové kategorii 55–64 let,** i když postupná změna věku, při kterém vzniká nárok na odchod do důchodu, vede v posledních 10 letech ke zmenšování rozdílu míry ekonomické aktivity mezi pohlavími, a to hlavně ve věkové kategorii 55–59 let.

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo 15leté a starší podle pohlaví a věku v Pardubickém kraji (třileté průměry)

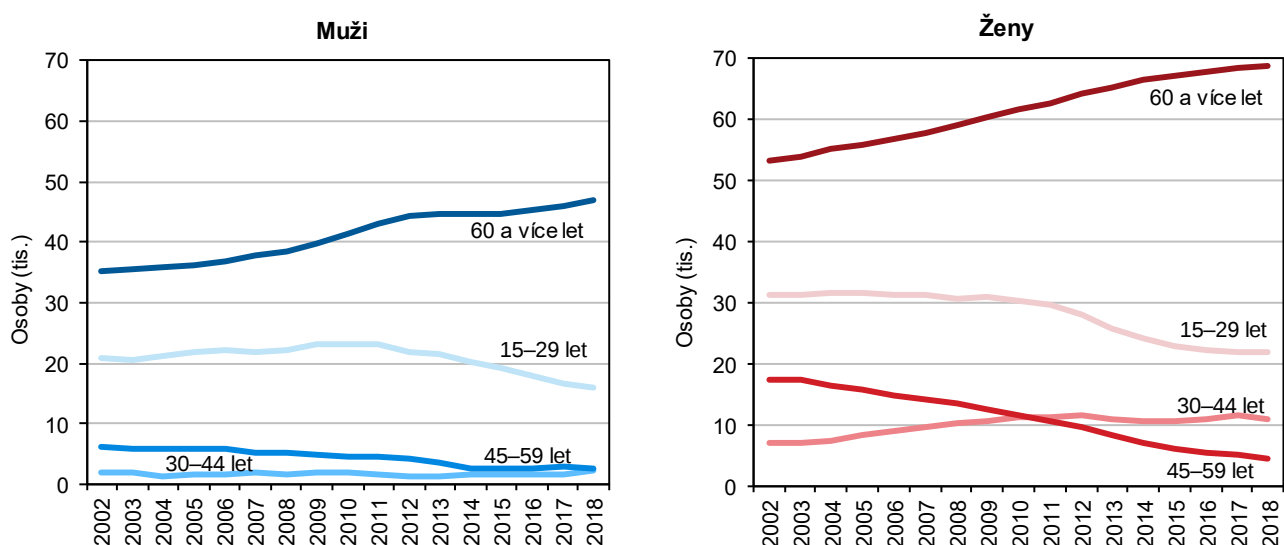
Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření pracovních sil

- Nárůst počtu ekonomicky aktivních byl v posledních letech brzděn **snižováním počtu osob ve věkové kategorii 15 až 29 let** (tvořené zejména populačně slabými ročníky narozenými v 90. letech). Snižující se počet juniorů se přitom ještě zřetelněji odrazil na poklesu počtu ekonomicky neaktivních. Na druhé straně lze u obou pohlaví sledovat **rostoucí počet 60letých a starších** ekonomicky aktivních osob (i v souvislosti s prodlužováním věku odchodu do penze) a zároveň ještě výraznější nárůst počtu seniorů v kategorii ekonomicky neaktivních (silné populační ročníky, prodlužování střední délky života). V roce 2018 byly tyto osoby mezi všemi ekonomicky neaktivními staršími 15 let zastoupeny již 67 % (69 % mezi muži a 66 % mezi ženami), což je nejvíce od počátku sledování v roce 1993.

Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo 15leté a starší podle pohlaví a věku v Pardubickém kraji (třileté průměry)

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření pracovních sil

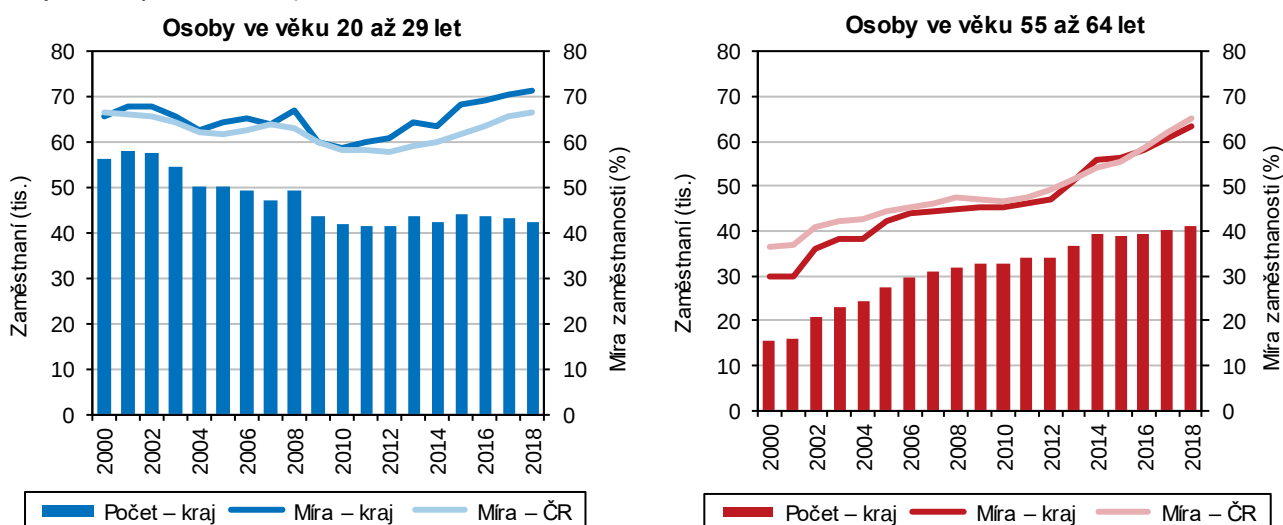
- Po poklesu zaměstnanosti vlivem ekonomického útlumu po roce 2008 nastalo oživení na trhu práce a počet zaměstnaných osob nejprve mírně a následně zřetelně rostl. V letech 2013 až 2016 se počet zaměstnaných v kraji zvyšoval v průměru o 1,8 % ročně, v roce 2017 následovalo meziroční navýšení pouze o 0,1 %. **V roce**

2018 pak **počet zaměstnaných** meziročně vzrostl o 1,6 % na 258,6 tis. osob, což je **nejvyšší počet od roku 1993**, za který jsou poprvé dostupné údaje VŠPS. Meziroční navýšení počtu zaměstnaných v ČR činilo 1,4 %.

- Zatímco počet zaměstnaných juniorů (hodnocena věková kategorie 20–29 let) v posledních letech vykazoval převážně klesající trend (demografické vlivy, preference studia), počet zaměstnaných ve věku 55 až 64 let se neustále zvyšoval (rovněž v důsledku demografického vývoje, ale i vlivem prodlužování věku odchodu do důchodu). Oproti republikovým hodnotám **v kraji zjišťujeme výrazně nadprůměrnou míru zaměstnanosti juniorů** (v roce 2018 byla o 4,7 procentního bodu vyšší a zároveň nejvyšší mezi všemi kraji). **Míra zaměstnanosti osob v předdůchodovém věku v kraji dlouhodobě za republikovým průměrem** (s výjimkou let 2014 a 2015) **zaostává** (v roce 2018 byla oproti průměru ČR nižší o 1,8 procentního bodu a zároveň čtvrtá nejnižší v mezikrajském žebříčku).

Zaměstnaní a míra zaměstnanosti ve vybraných věkových skupinách v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření pracovních sil

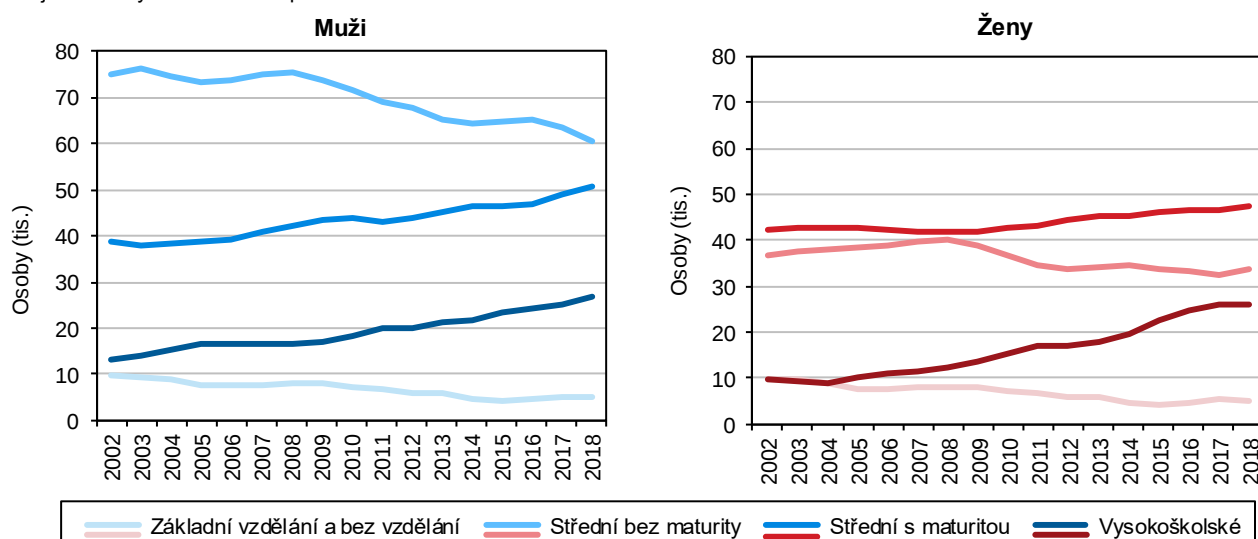

Pozn.: míra zaměstnanosti představuje podíl počtu zaměstnaných osob daného věku na počtu všech osob v daném věku.

- Ve srovnání s republikovými podíly je zastoupení vysokoškolsky vzdělaných zaměstnaných osob v kraji téměř o 5 procentních bodů nižší, přitom podíl středoškoláků bez maturity v kraji průměr ČR převyšuje o 3 p. b. Mezi zaměstnanými ženami je patrný oproti mužům rychlejší nárůst počtu i podílu vysokoškolsky vzdělaných (viz též následující graf, kde byly pro zmírnění meziročních výkyvů použity tříleté průměry). **Od roku 2008 je v kraji zastoupení vysokoškolaček mezi zaměstnanými ženami trvale vyšší než podíl vysokoškoláků mezi zaměstnanými muži.**

Zaměstnaní podle pohlaví a nejvyššího dokončeného vzdělání v Pardubickém kraji (tříleté průměry)

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření pracovních sil

- Z hlediska postavení v zaměstnání tvoří největší podíl zaměstnaných osob zaměstnanci vč. členů produkčních družstev (85,8 % v kraji v roce 2018, což je 3. nejvyšší podíl mezi kraji). V postavení podnikatelů (tj. zaměstnavatelů a pracujících na vlastní účet) působilo v roce 2018 v kraji 13,9 % zaměstnaných osob při republikovém podílu 16,5 % (v obou případech jde o přibližně stejné hodnoty jako v roce předchozím).

Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání a odvětvových sektorů v Pardubickém kraji

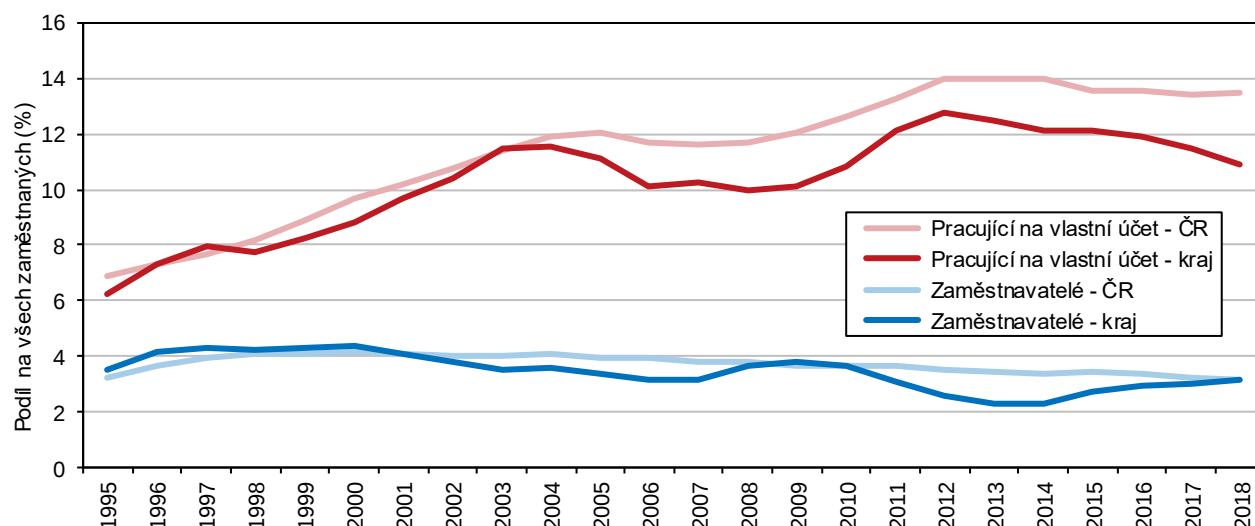
Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření pracovních sil

	1995	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018
Zaměstnaní celkem (tis. osob)	250,8	228,9	235,3	235,0	250,7	254,3	254,6	258,6
v tom podle postavení v zaměstnání (%):								
zaměstnanci vč. členů produkč. družstev	87,1	85,3	86,6	83,5	84,1	84,8	85,4	85,8
zaměstnavatelé	4,7	4,4	2,7	3,3	3,2	3,1	2,8	3,6
pracující na vlastní účet	7,9	9,6	10,5	12,8	12,1	11,3	11,1	10,3
pomáhající rodinní příslušníci	0,4	0,8	0,2	0,4	0,7	0,8	0,7	0,4
v tom podle odvětvových sektorů (%):								
primární (zemědělství, lesnictví, rybářství)	10,5	6,6	4,5	4,4	4,4	4,1	4,8	4,0
sekundární (průmysl a stavebnictví)	45,3	38,9	44,0	44,9	45,5	43,4	45,2	44,7
terciární (služby)	44,3	54,5	51,5	50,7	50,1	52,5	50,1	51,3

- **Podíl podnikatelů** (zaměstnavatelů vč. pracujících na vlastní účet) **mezi zaměstnanými v Pardubickém kraji dlouhodobě patří k nejnižším v mezikrajském srovnání.** Kraj se v podílu podnikatelů posunul v mezikrajském žebříčku z 8. místa v roce 2015 na 10. pozici o rok později, v roce 2017 mu patřila předposlední příčka a v roce 2018 bylo zastoupení podnikatelů třetí nejnižší (za Karlovarským a Moravskoslezským krajem). **Za republikovým průměrem přitom v kraji mnohem výrazněji zaostává podíl pracujících na vlastní účet** (v roce 2018 v kraji 10,3 % všech zaměstnaných, v ČR 13,3 %).
- V dlouhodobém vývoji (od poloviny 90. let) je patrný rostoucí trend v podílu pracujících na vlastní účet na všech zaměstnaných a naopak spíše klesající trend v případě zaměstnavatelů. V krátkodobějším pohledu zjišťujeme **po roce 2012 v kraji i celé ČR klesající zastoupení pracujících na vlastní účet, v kraji se přitom projevuje rychlejší pokles** a zaostávání za republikovým průměrem se tak stále více prohlubuje. Podíl zaměstnavatelů v kraji v posledních čtyřech letech (na rozdíl od republikového trendu) roste.

Podnikatelé v Pardubickém kraji a ČR (tříleté průměry)

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření pracovních sil

- **Mezi podnikateli mají dlouhodobě výraznou převahu muži.** Počet zaměstnavatelů-mužů je v kraji téměř třikrát vyšší než počet zaměstnavatelek, mužů pracujících na vlastní účet je přitom dvakrát více než žen. Podíl žen mezi pracujícími na vlastní účet v ČR po roce 2015 vykazuje rostoucí trend (v kraji hodnoty meziročně značně kolísají, nicméně 32% podíl žen v roce 2018 patřil k nejvyšším od počátku 90. let).

Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání a pohlaví v Pardubickém kraji

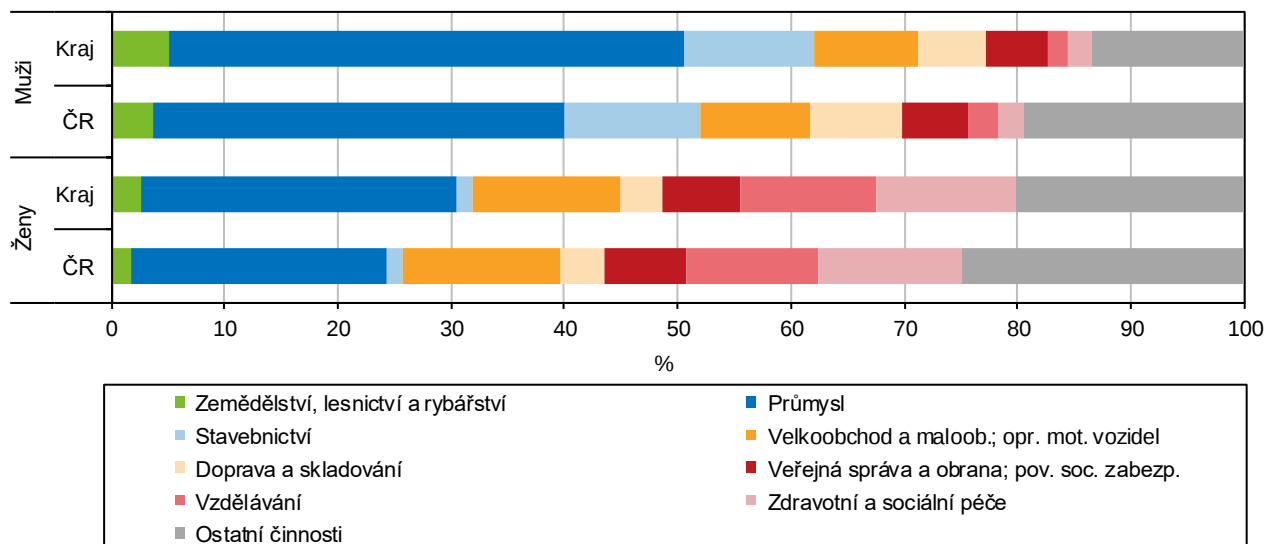
Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření pracovních sil

	1995	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018
Zaměstnanci vč. členů produkčních družstev (tis. osob)	218,3	195,2	203,7	196,3	210,8	215,6	217,5	221,8
v tom (%):								
muži	54,1	55,1	54,4	55,1	52,7	52,9	54,4	53,5
ženy	45,9	44,9	45,6	44,9	47,3	47,1	45,6	46,5
Zaměstnavatelé (tis. osob)	11,8	10,1	6,4	7,6	7,9	7,9	7,0	9,3
v tom (%):								
muži	75,5	75,1	72,9	75,0	75,3	77,4	76,2	74,0
ženy	24,5	24,9	27,1	25,0	24,7	22,6	23,8	26,0
Pracující na vlastní účet (tis. osob)	19,7	21,9	24,6	30,1	30,2	28,8	28,2	26,6
v tom (%):								
muži	75,3	72,2	79,2	71,9	78,2	73,8	71,6	67,6
ženy	24,7	27,8	20,8	28,1	21,8	26,2	28,4	32,4

- V dlouhodobém pohledu (hodnoceno 15leté období) je patrný **rostoucí trend počtu zaměstnaných v sekundárním sektoru v kraji** (s typickými cyklickými výkyvy danými aktuálním vývojem ekonomiky). Ještě rychleji (a s mírnějším meziročním kolísáním) **roste počet zaměstnaných v terciárním sektoru** – tržních i netržních službách. Počet zaměstnaných v primárním sektoru (zemědělství, lesnictví a rybářství) se po předchozím prudkém poklesu po roce 2005 stabilizoval.
- **Zaměstnanost v sekundárním sektoru (průmysl a stavebnictví) v kraji nadále patří k nejvyšším v mezikrajském srovnání**, a to zejména díky zpracovatelskému průmyslu. Podíl sekundárního sektoru na celkové zaměstnanosti (44,7 %) byl v roce 2018 mezi kraji 4. nejvyšší. Podíl zaměstnaných ve službách v kraji (51,3 %) zůstává v roce 2018 v mezikrajském srovnání 4. nejvyšší. V roce 2018 se podílem 4,0 % zaměstnaných v primárním sektoru (zemědělství, lesnictví, rybářství) kraj řadil na 5. místo.

Zaměstnaní podle pohlaví a odvětvových sektorů v Pardubickém kraji a ČR v roce 2018

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření pracovních sil

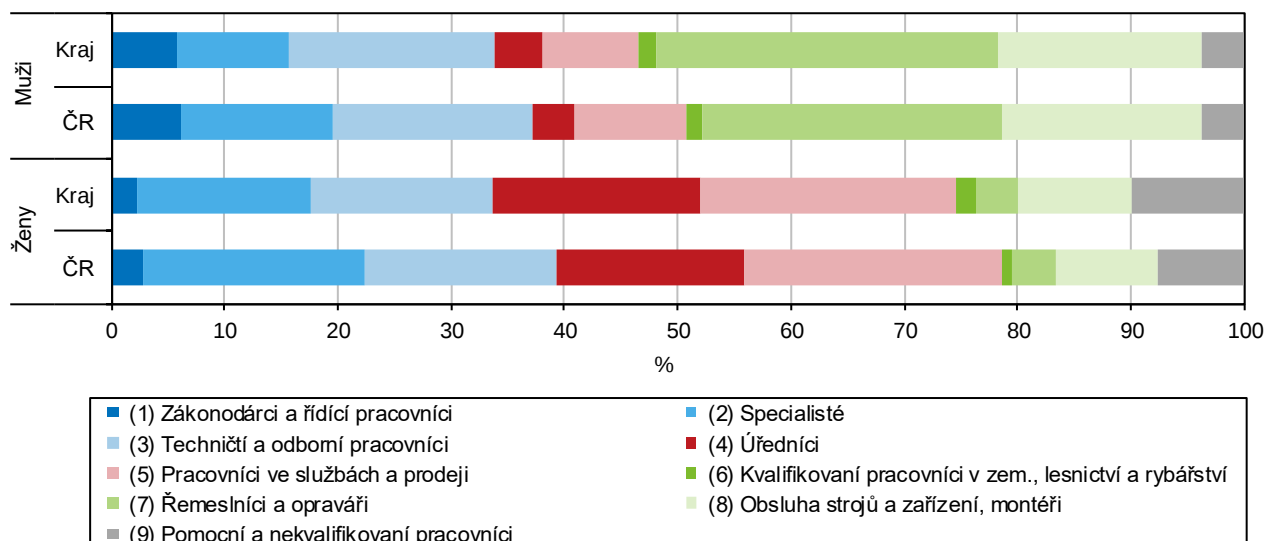

- **Struktura zaměstnaných mužů podle hlavních národohospodářských sektorů se výrazně liší od struktury zaměstnaných žen.** Zatímco více než polovina mužů v kraji pracuje v sekundárním sektoru = průmyslu a stavebnictví (57 % v roce 2018 při republikovém průměru 48 %), mezi ženami výrazně převládá uplatnění v terciární sféře = tržních i netržních službách (68 % v kraji při 74 % podílu za celou ČR).
- Při pohledu na **podrobnější odvětvové třídění** je patrné v kraji výrazně nižší zastoupení žen ve stavebnictví (muži 11,4 %, ženy 1,4 %) a v dopravě a skladování (muži 6,0 %, ženy 3,5 %). Vyšší zastoupení mají naproti tomu ženy v obchodě (muži 9,1 %, ženy 13,1 %), vzdělávání (muži 1,7 %, ženy 11,9 %) a zdravotní a sociální péči (muži 2,2 %, ženy 12,3 %). Tyto rozdíly mezi pohlavími jsou zjevné i na úrovni celé ČR.

- Z hlediska **hlavních tříd zaměstnání** byly ženy oproti mužům v kraji více zastoupeny ve třídách Specialisté, Úředníci, Pracovníci ve službách a prodeji, Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci. Oproti republikovému průměru byli v kraji v roce 2018 u obou pohlaví podprůměrně zastoupeni Specialisté a nadprůměrně zastoupeni mezi muži Řemeslníci a opraváři, mezi ženami Úředníci i Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci.

Zaměstnaní podle pohlaví a hlavních tříd klasifikace zaměstnání v Pardubickém kraji a ČR v roce 2018

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření pracovních sil

- V roce 2018 mělo v kraji **několik zaměstnání** 7,9 tis. osob, což je o 2,3 tis. osob méně oproti předchozímu roku, kdy bylo dosaženo maxima za posledních 20 let. Na celkovém počtu zaměstnaných se tyto osoby podílely 3,1 % (při republikovém průměru 2,6 %), což představuje **pátý nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání** (v předchozím roce Pardubickému kraji patřila třetí příčka, v roce 2016 druhá).
- **Ekonomickou aktivitu žen podle počtu dětí je možné hodnotit na základě výsledků sčítání lidu, domů a bytů.** Ve všech stupních ekonomické aktivity měly v kraji v roce 2011 ženy nejčastěji dvě děti. U ekonomicky neaktivních je patrný vyšší podíl žen, které mají 3 a více dětí než u ekonomicky aktivních (ve skupině ekonomicky neaktivních je zastoupena starší generace žen, která měla více dětí, než je současný standard). Nezaměstnané ženy měly ve srovnání se zaměstnanými ženami častěji tři a více dětí, méně často dvě děti. Mezi podnikatelkami bylo méně bezdětných, častěji měly dvě děti než celá populace žen 15letých a starších.

Ženy ve věku 15 a více let podle ekonomické aktivity, postavení v zaměstnání a počtu živě narozených dětí v Pardubickém kraji

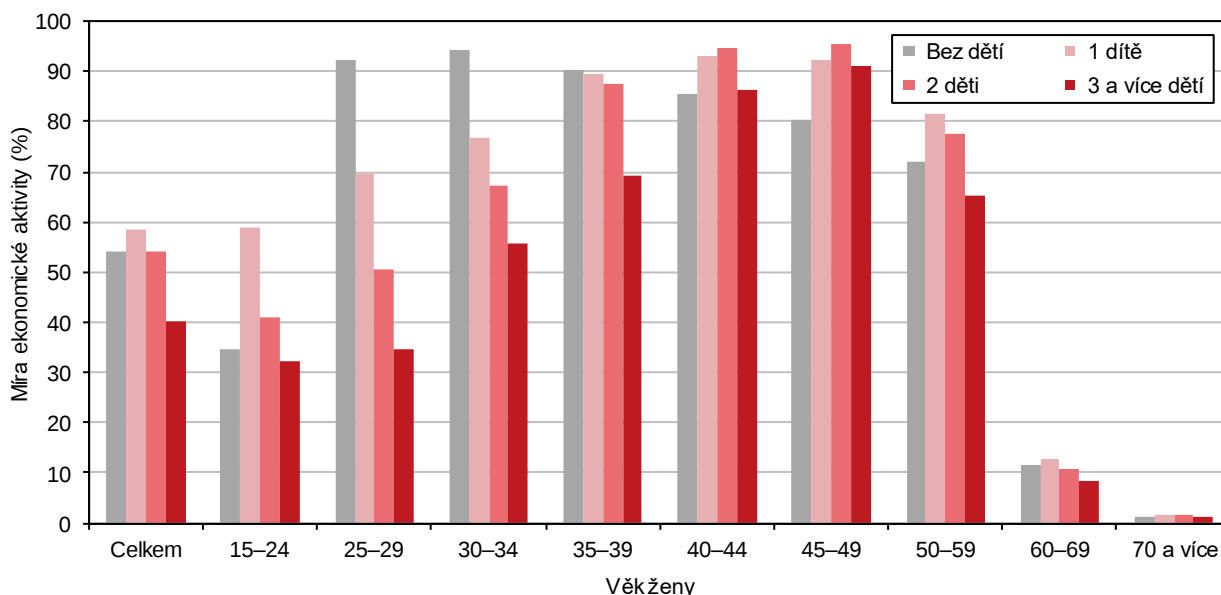
Zdroj: SLDB 2011

	Ekonomicky aktivní celkem	v tom					Ekonomicky neaktivní celkem	Nezjištěná ekonomická aktivita
		zaměstnané	z toho postavení v zaměstnání			nezaměst- nané		
			zaměst- nankyně	zaměstna- vatelky	pracující na vlastní účet			
Ženy ve věku 15 a více let	110 983	100 448	84 706	1 895	7 222	10 535	103 029	8 977
v tom s počtem živě narozených dětí (%):								
0	21,6	21,3	22,1	8,2	17,8	24,6	19,7	16,1
1	17,3	17,3	16,7	17,9	18,0	17,8	13,3	13,2
2	45,7	46,7	47,0	58,1	48,9	36,0	41,7	24,2
3 a více	13,9	13,4	13,1	15,4	14,4	18,8	22,3	14,3
nezjištěno	1,4	1,3	1,1	0,4	1,0	2,7	3,0	32,2
Průměrný počet dětí	1,56	1,56	1,54	1,84	1,64	1,60	1,78	1,67

Míra ekonomické aktivity žen podle věku a počtu živě narozených dětí v Pardubickém kraji

(ze zjištěných hodnot)

Zdroj: SLDB 2011

Pozn.: podíl počtu ekonomicky aktivních žen v daném věku a s daným počtem dětí na celkovém počtu žense zjištěnou ekonomickou aktivitou v daném věku a s daným počtem dětí.

- **V rámci dané věkové skupiny** (zejména u žen do 40 let věku) **s rostoucím počtem dětí ekonomická aktivita žen klesá**, nejnižších hodnot přitom logicky dosahuje u žen se třemi a více dětmi. **S rostoucím věkem však míra ekonomické aktivity žen s dětmi neustále roste** a zároveň se snižují její rozdíly podle počtu dětí. Maximálních hodnot dosahovala míra ekonomické aktivity žen s dětmi v kraji při posledním sčítání lidu v roce 2011 mezi 40. až 49. rokem věku. Míra ekonomické aktivity bezdětných žen byla naopak nejvyšší v mladších věkových kategoriích (25 až 34 let), ve kterých zároveň výrazně převyšovala nad procentem ekonomicky aktivních u žen s dětmi. Ve vyšších věkových skupinách byl již patrný postupný pokles ekonomické aktivity žen bez dětí a po 45. roce věku již hodnot u žen s dětmi nedosahovala.

Dojíždka do zaměstnání a do škol

- Data o dojíždce za prací a do škol byla zjišťována při sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011; více než třetina respondentů (v kraji téměř 36 %) přitom neuvedla, zda za prací dojíždí. Vyjíždějící z obce se na celkovém počtu vyjíždějících podíleli v roce 2011 v kraji 62 %, což je 7 procentních bodů nad republikovým průměrem. Dojíždějících do zaměstnání do obcí kraje bylo o 6,4 tis. méně než vyjíždějících; **dojíždějící převažovali nad vyjíždějícími pouze v okrese Pardubice**.

Základní ukazatele dojíždky do zaměstnání v Pardubickém kraji a jeho okresech

Zdroj: SLDB 2011

Kraj, okresy	Vyjíždějící z obce				Podíl vyjíždějících denně (%)	Dojíždějící do obce			
	celkem	v tom		denně		celkem	v tom		denně
		muži	ženy				muži	ženy	
Pardubický kraj	61 003	34 571	26 432	51 291	84,1	54 574	30 304	24 270	47 586
Chrudim	12 896	7 246	5 650	10 952	84,9	8 957	4 782	4 175	7 960
Pardubice	18 728	10 569	8 159	16 170	86,3	19 908	11 360	8 548	17 337
Svitavy	13 066	7 455	5 611	10 666	81,6	10 197	5 450	4 747	9 032
Ústí nad Orlicí	16 313	9 301	7 012	13 503	82,8	15 512	8 712	6 800	13 257

- **Ženy častěji než muži dojížděly za prací na kratší vzdálenosti**, tedy v rámci daného správního obvodu ORP, muži naproti tomu častěji vyjížděli do jiných krajů a do zahraničí. V rámci obce upřednostňují vyjíždku do zaměstnání ženy (54 % všech vyjíždějících), z obce vyjíždějí častěji muži (57 % všech vyjíždějících).

Dojíždka do zaměstnání podle typu v Pardubickém kraji a jeho okresech

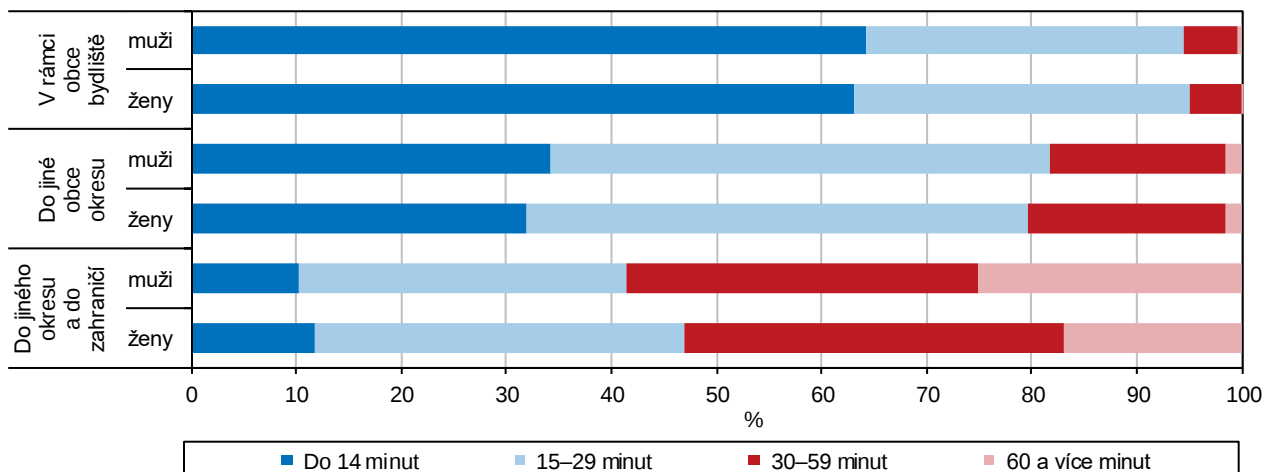
Zdroj: SLDB 2011

Kraj, okresy	Vyjíždějící z obce					Dojíždějící do obce			
	celkem	v tom (%)				celkem	v tom (%)		
		do jiné obce okresu	do jiného okresu kraje	do jiného kraje	do zahraničí		z jiné obce okresu	z jiného okresu kraje	z jiného kraje
Pardubický kraj	61 003	61,7	15,7	20,6	2,0	54 574	69,0	17,5	13,5
Chrudim	12 896	50,8	31,6	15,7	1,9	8 957	73,2	15,5	11,3
Pardubice	18 728	59,8	7,2	30,8	2,2	19 908	56,2	24,2	19,6
Svitavy	13 066	63,3	17,8	17,0	1,8	10 197	81,2	8,9	10,0
Ústí nad Orlicí	16 313	71,3	11,0	15,8	1,9	15 512	75,0	15,8	9,2

- **Území kraje není z hlediska typu vyjížděky do zaměstnání homogenní.** Vyjížděka ve východní polovině kraje směřuje v souvislosti s odlehlostí významných center dojížděky především do ostatních obcí daného okresu. Část okresu Chrudim má dobrou časovou dostupnost krajského města, což vede k nadprůměrnému podílu vyjíždějících do ostatních okresů kraje. Na Pardubicku pouze 7 % vyjíždějících v roce 2011 směřovalo do ostatních okresů kraje, zato téměř třetina vyjížděla do jiného kraje (zejména Královéhradeckého).

Vyjíždějící do zaměstnání podle pohlaví, typu vyjížděky a času stráveného dojížděkou v Pardubickém kraji (ze zjištěných hodnot)

Zdroj: SLDB 2011

- V případě **dojížděky do škol** (zjišťováno včetně pracujících studentů a učňů) byl v okrese Chrudim zjištěn nadprůměrný podíl vyjíždějících do ostatních okresů kraje, a to zejména okresu Pardubice (na úkor dojížděky v rámci okresu). V okrese Pardubice byl pak výrazně podprůměrný podíl vyjíždějících do ostatních okresů kraje, zato vyšší podíl studentů vyjíždějících do jiných krajů a do zahraničí. Denně vyjížděly do škol dvě třetiny studujících, častěji denně vyjížděli muži než ženy. **Vysoké záporné saldo denní dojížděky do škol Pardubického kraje** vůči ostatním krajům (více než 1 000 žáků a studentů v roce 2011) souvisí s dobrou dopravní dostupností Prahy a Hradce Králové ze západní poloviny kraje.

Dojíždka do škol podle typu v Pardubickém kraji a jeho okresech

Zdroj: SLDB 2011

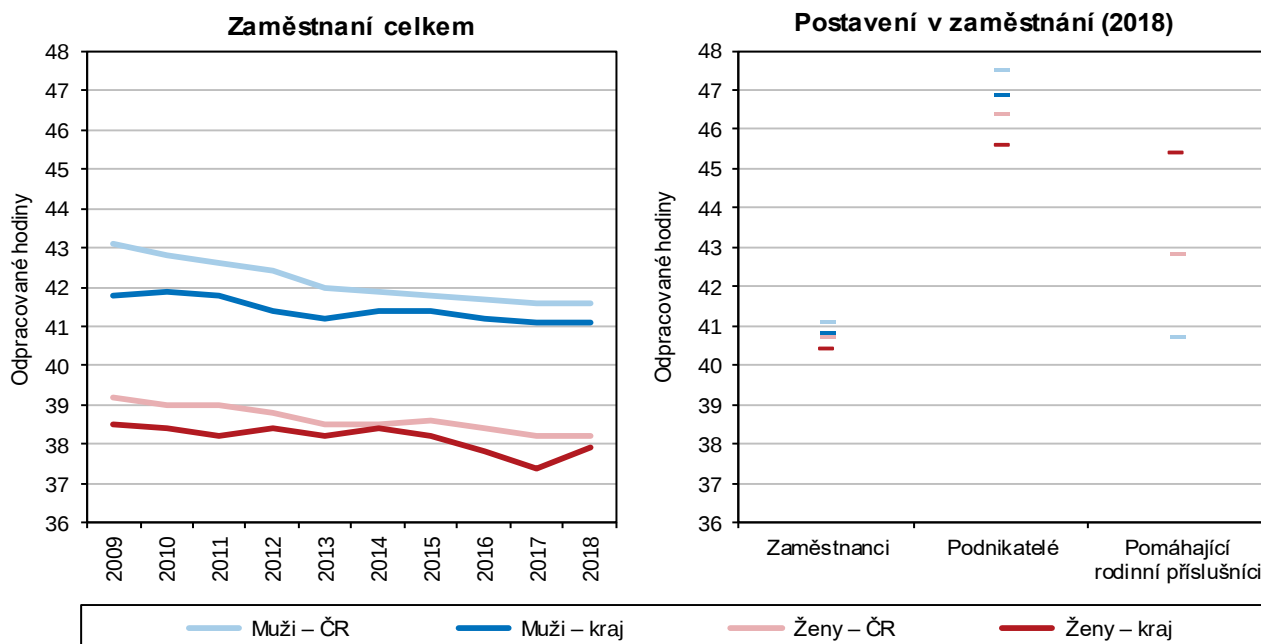
Kraj, okresy	Vyjíždějící z obce				Dojíždějící do obce		
	celkem	v tom (%)			celkem	v tom (%)	
		do jiné obce okresu	do jiného okresu kraje	do jiného kraje a do zahraničí		z jiné obce okresu	z jiného okresu kraje
Pardubický kraj	26 400	44,7	16,2	39,1	22 042	53,6	19,3
Chrudim	5 592	37,7	26,2	36,1	2 866	73,6	18,2
Pardubice	6 948	48,2	8,0	43,8	9 849	34,0	21,0
Svitavy	6 245	45,0	16,9	38,1	4 283	65,6	15,9
Ústí nad Orlicí	7 615	46,4	15,7	38,0	5 044	70,0	19,7

Mzdy

- Významným faktorem, ovlivňujícím velikost mezd a jejich rozdíl mezi pohlavími, je (kromě výše popsaných faktorů v podobě věku, vzdělání, odvětví zaměstnanosti, hlavních tříd zaměstnání atd.) i délka pracovní doby. V posledních 10 letech se v kraji snížil průměrný **počet odpracovaných hodin** u mužů ze 41,8 na 41,1 hodin a u žen z 38,5 na 37,9 hodin (hodnoceno včetně kratších pracovních úvazků). Celostátní pokles byl sice výraznější, přesto zůstal průměrný počet odpracovaných hodin v kraji pod celostátním průměrem. Ve srovnání s EU nejsou kratší úvazky v ČR příliš využívány. Práce na kratší úvazek je v ČR doménou žen.

Průměrný týdenní počet obvykle odpracovaných hodin podle pohlaví a postavení v zaměstnání v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření pracovních sil

Pozn.: data podle postavení v zaměstnání jsou bez kratších pracovních úvazků; data za pomáhající rodinné příslušníky – muže nejsou za rok 2018 v kraji k dispozici.

- Platová úroveň v nepodnikatelské sféře je vyšší než mzdová úroveň ve sféře podnikatelské. Tyto rozdíly se zvětšují s rostoucím věkem zaměstnanců. **Úroveň mezd mužů je dlouhodobě vyšší než úroveň mezd žen.** V podnikatelské sféře byl v kraji v roce 2018 medián mezd mužů oproti mediánu mezd žen vyšší o 21,2 %. V nepodnikatelské sféře byl medián platů mužů vyšší než medián platů žen o 13,9 %. Medián mezd i platů (především u mužů) v Pardubickém kraji patří v mezikrajském srovnání k nejnižším.

Medián^{*)} měsíční mzdy/platu podle věku a pohlaví zaměstnanců v Pardubickém kraji v roce 2018

Pramen: Informační systém o průměrném výdělku Ministerstva práce a sociálních věcí

	Medián hrubé měsíční mzdy v podnikatelské sféře (Kč)			Medián hrubého měsíčního platu v nepodnikatelské sféře (Kč)			Gender pay gap (GPG) ¹⁾ (%)	
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	v podnikatelské sféře	v nepodnikatelské sféře
Zaměstnanci celkem	27 021	29 140	24 042	31 026	34 020	29 858	17,5	12,2
v tom ve věku:								
do 20 let	20 972	21 532	19 221	.	.	.	10,7	.
20–29 let	26 106	27 093	24 426	27 324	29 049	26 133	9,8	10,0
30–39 let	27 935	29 745	25 271	30 541	34 819	28 273	15,0	18,8
40–49 let	27 373	30 821	23 719	31 407	36 511	29 882	23,0	18,2
50–59 let	26 547	28 603	23 474	32 340	34 126	31 702	17,9	7,1
60 a více let	27 472	28 916	22 284	33 467	33 756	33 201	22,9	1,6

^{*)} Medián mezd představuje hodnotu mzdy zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení (polovina mezd je nižší a druhá polovina je vyšší než medián). Oproti průměrným mzdám lépe vypovídá o skutečné mzdové úrovni.

¹⁾ rozdíl mediánu mzdy mužů a žen vztážený k mediánu mzdy mužů (vlastní výpočet z mediánů uvedených v tabulce)

- Souhrnným ukazatelem, vyjadřujícím rozdíl ve výdělciích mezi muži a ženami, je **Gender Pay Gap (GPG)**, který udává rozdíl mezi mediánem mezd mužů a žen, vztažený k mediánu mezd mužů. Podle tohoto ukazatele byl **rozdíl mezi mediánem mezd mužů a žen v roce 2018 v Pardubickém kraji v podnikatelské sféře druhý nejnižší** za Jihočeským krajem (nejvyšších hodnot dosahoval GPG v Moravskoslezském kraji). **V nepodnikatelské sféře** se Pardubický kraj hodnotou GPG řadil na **čtvrtou nejnižší pozici** (s maximem v Hlavním městě Praze).

Nezaměstnanost

- **Ke konci roku 2018 bylo na úřadech práce v kraji registrováno celkem 7 914 uchazečů o zaměstnání**, tj. o 22 % méně než v předchozím roce (2. nejvyšší procentní pokles mezi kraji) a zároveň (při srovnání koncových ročních stavů) **nejméně od konce roku 1996**.

Nezaměstnanost v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

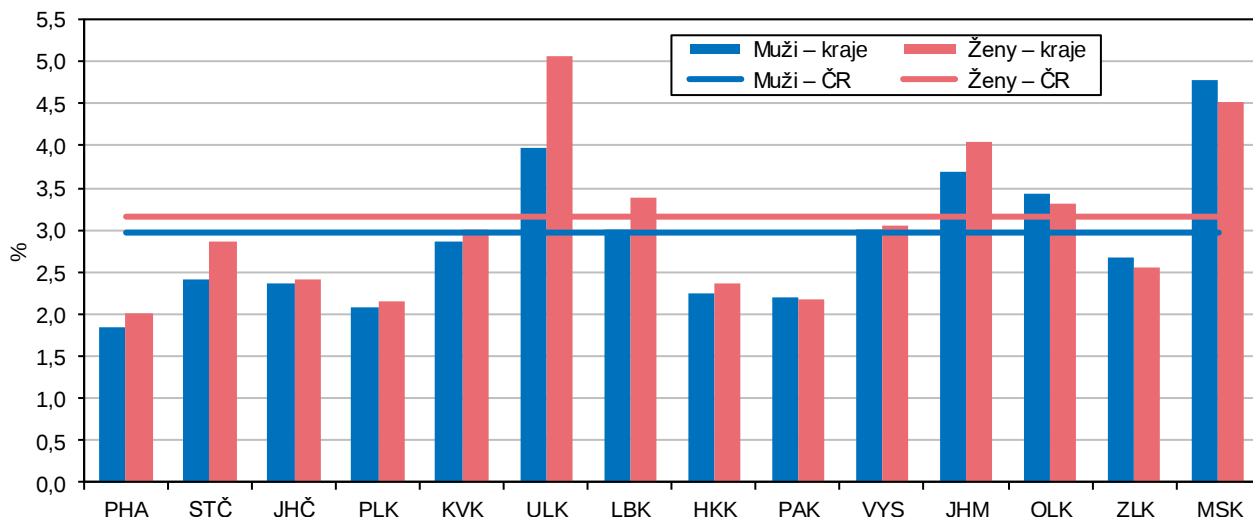
	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2018
Uchazeči o zaměstnání	21 865	24 399	19 369	16 998	27 359	25 264	21 938	14 407	7 914
muži	10 674	11 985	9 151	8 354	15 133	13 170	11 155	7 369	4 068
ženy	11 191	12 414	10 218	8 644	12 226	12 094	10 783	7 038	3 846
absolventi škol a mladiství	2 524	2 359	1 519	1 355	1 784	2 012	1 343	767	420
osoby se zdravotním postižením	3 398	3 951	3 862	3 486	3 996	3 371	3 178	2 555	1 420
Podíl uchazečů v evidenci									
déle než 12 měsíců celkem (%)	31,6	34,5	35,0	23,6	28,5	31,1	38,1	26,3	11,0
mezi muži	27,7	29,7	29,8	18,7	23,5	26,7	34,1	22,0	9,5
mezi ženami	35,4	39,1	39,7	28,3	34,7	36,0	42,3	30,8	12,6
Průměrná délka evidence (dny)									
muži	427	485	557	437	386	459	577	501	251
ženy	378	430	495	374	313	392	513	436	230
ženy	473	537	612	499	477	532	643	569	274
Podíl nezaměstnaných osob ¹⁾ (%)									
muži	.	.	5,15	4,51	7,45	7,03	6,22	4,04	2,19
ženy	.	.	4,84	4,39	8,16	7,19	6,23	4,07	2,20
ženy	.	.	5,46	4,63	6,73	6,85	6,22	4,00	2,18
Pracovní místa v evidenci úřadu práce	1 980	2 039	7 296	3 654	2 165	1 857	3 465	9 687	35 590
Uchazeči na 1 pracovní místo	11,0	12,0	2,7	4,7	12,6	13,6	6,3	1,5	0,2

¹⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel stejného věku

- **Podíl nezaměstnaných osob v kraji v posledních pěti letech patří k nejnižším v mezikrajském srovnání.** Ke konci roku 2018 byl hodnotou 2,19 % **3. nejnižší** za Prahou a Plzeňským krajem při republikovém průměru 3,07 %; podíl nezaměstnaných mužů (2,20 %) byl oproti ženám (2,18 %) jen nepatrně vyšší. V dubnu až srpnu i říjnu a listopadu 2019 byla nezaměstnanost v kraji vůbec nejnižší ze všech krajů, na konci prosince 2019 (2,20 %) pak byla druhá nejnižší za Prahou.

Podíl nezaměstnaných osob podle pohlaví v ČR a krajích k 31. 12. 2018

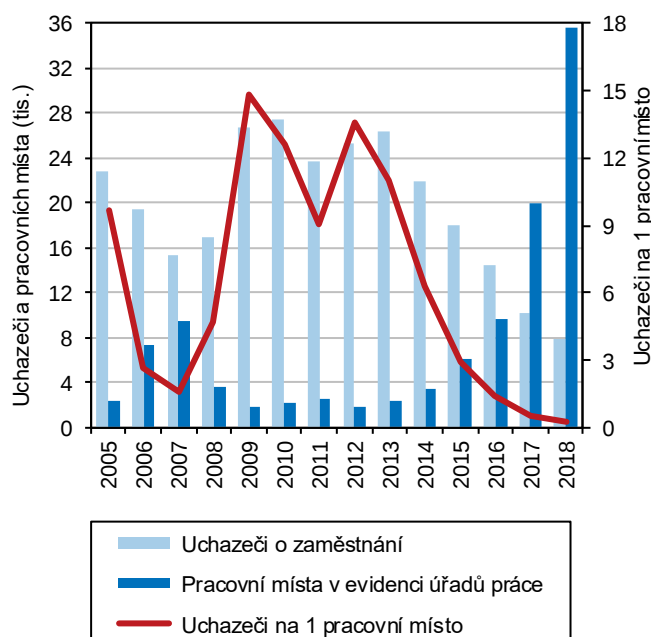
Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

- Spolu s klesajícím počtem uchazečů o zaměstnání se zároveň **nadále zvyšovala nabídka pracovních míst hlášených úřadům práce**. Ke konci roku 2018 bylo na úřadech práce v kraji evidováno již téměř 36 tis. pracovních míst (3. nejvyšší počet mezi kraji), tj. téměř dvojnásobek stavu v předchozím roce a zároveň **nejvíce od počátku 90. let minulého století. Dvě třetiny volných pracovních míst z krajského úhrnu byly evidovány v pardubickém okrese**. Meziroční procentní nárůst počtu pracovních míst v Pardubickém kraji byl v mezikrajském srovnání nejvyšší. Na jednoho uchazeče o zaměstnání tak v kraji na konci roku 2018 připadalo 4,5 nabízených pracovních míst při republikovém průměru 1,4.

Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

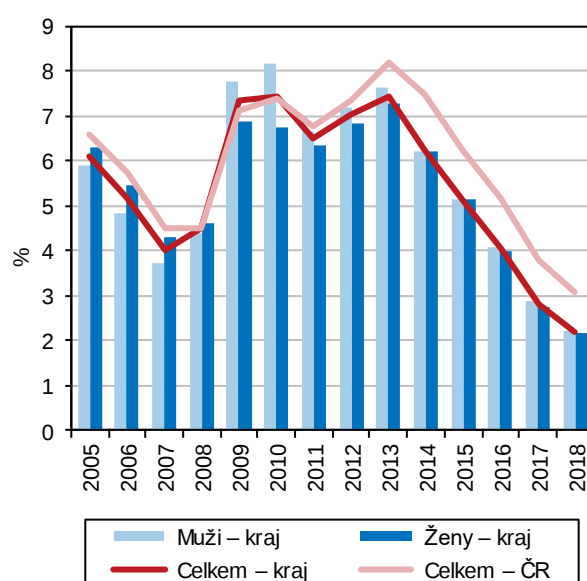
Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Podíl nezaměstnaných osob

v Pardubickém kraji a ČR (stav k 31. 12.)^{*)}

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

^{*)} podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku

- Ve struktuře uchazečů o zaměstnání neustále roste podíl osob evidovaných na úřadech práce po dobu kratší než 6 měsíců** (za posledních pět let v kraji ze 47 % na 78 %). Zároveň se (od roku 2014) výrazně snižuje zastoupení uchazečů v evidenci déle než 1 rok (na 11 % ke konci roku 2018, což je nejnižší hodnota mezi kraji při republikovém podílu 26 %). Průměrná délka evidence se v kraji od roku 2013 snížila o polovinu na 251 dní na konci roku 2018 (ve stejném období došlo v celé ČR k navýšení o 11 dní na 574 dní).
- Podle délky evidence na úřadech práce v kraji na tom jsou dlouhodobě lépe muži.** Ti mají oproti ženám nejen dlouhodobě vyšší podíl těch, kteří jsou na úřadech práce evidováni kratší dobu než 3 měsíce, ale zároveň také nižší podíl těch, kteří jsou na úřadech práce déle než jeden rok.

Uchazeči o zaměstnání s podporou v nezaměstnanosti v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2018
Uchazeči o zaměstnání s podporou v nezaměstnanosti									
muži	9 698	7 915	6 853	7 963	10 329	5 511	5 954	5 341	3 921
ženy	5 023	4 162	3 590	4 233	6 532	2 995	3 340	2 997	2 064
Průměrná měsíční výše podpory v nezaměstnanosti (Kč)									
muži	4 675	3 753	3 263	3 730	3 797	2 516	2 614	2 344	1 857
ženy	3 101	3 784	4 463	5 367	5 504	5 791	5 776	6 213	7 297
muži	3 390	4 091	4 859	5 818	5 876	6 202	6 245	6 674	7 919
ženy	2 790	3 443	4 027	4 855	4 864	5 302	5 177	5 623	6 606

- S délkou evidence uchazečů o zaměstnání souvisí i jejich **nárok na podporu v nezaměstnanosti**. Ke konci roku 2018 pobíralo v kraji podporu 49,5 % uchazečů (3 921 osob), což byl v mezikrajském srovnání (obdobně jako v předchozích dvou letech) **nejvyšší podíl**. V letech 2012 a 2013 byl přitom v kraji podíl uchazečů s podporou pouze 22%. Zastoupení žen mezi uchazeči s podporou v kraji (47,4 % ke konci roku 2018) bylo mezi kraji druhé nejnižší. Průměrná měsíční výše podpory v kraji za celorepublikovým průměrem (i v návaznosti na nižší mzdovou úroveň) dlouhodobě zaostává, u žen je přibližně o 17 % nižší oproti mužům.
- V návaznosti na měnící se věkovou skladbu populace i situaci na trhu práce včetně legislativních změn (např. prodlužující se věk odchodu do penze) dochází postupně ke změnám ve struktuře uchazečů o práci podle věku. Jestliže průměrný věk uchazečů na konci roku 2018 dosahoval v kraji 42,6 roku (v celé ČR 43,1 let), před deseti lety činil v kraji 39,7 roku (v ČR 39,8 let). Ve sledovaném období se v kraji **výrazně snížil podíl uchazečů mladších 25 let** na všech uchazečích (ze 17,9 % na 12,5 %), na druhé straně zřetelně **rostlo zastoupení uchazečů ve věku 60 až 64 let** (z necelých 3 % před deseti lety na současných více než 9 %).

Uchazeči o zaměstnání podle věku a nejvyššího dokončeného vzdělání v Pardubickém kraji

(stav k 31. 12.)

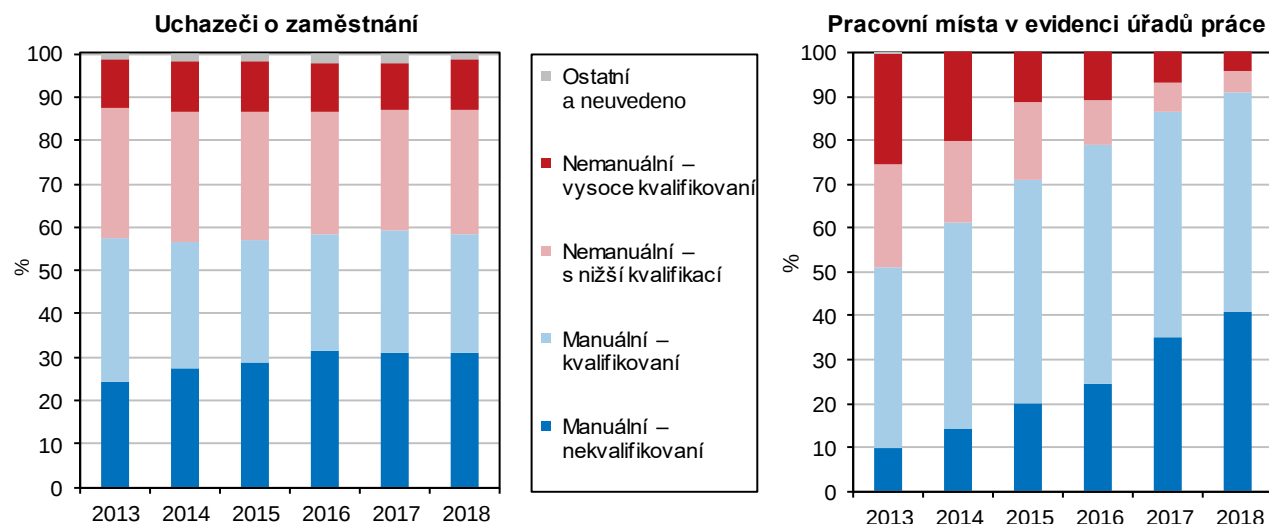
Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2018
Uchazeči o zaměstnání celkem	21 865	24 399	19 369	16 998	27 359	25 264	21 938	14 407	7 914
z toho podle vybraných věkových skupin (%):									
do 25 let	23,9	21,3	17,2	17,9	16,2	19,2	15,4	13,4	12,5
25–29 let	14,1	12,7	11,3	10,8	10,7	10,5	10,8	9,8	10,1
50–54 let	13,1	13,5	14,8	13,9	12,0	11,0	10,8	11,6	11,7
55–59 let	6,8	8,6	12,0	13,3	14,0	13,6	14,7	15,0	14,2
60–64 let	.	1,3	1,7	2,6	2,7	2,4	4,9	7,7	9,2
průměrný věk	36,1	37,2	39,5	39,7	40,0	38,6	40,8	42,2	42,6
v tom podle nejvyššího dokončeného vzdělání (%):									
základní a bez vzdělání	27,5	26,6	28,0	26,4	24,1	24,9	25,4	26,9	27,2
střední bez maturity	47,6	48,9	47,0	46,9	49,2	47,2	45,0	43,8	42,4
střední s maturitou	21,4	21,1	21,2	22,0	21,9	22,1	23,0	22,4	23,3
vyšší odborné vč. nástavbového	0,7	0,8	0,8	0,9	0,8	1,1	0,9	0,9	0,9
vysokoškolské	2,7	2,6	3,1	3,8	4,0	4,7	5,7	5,9	6,2

- Ve struktuře nabízených pracovních míst podle kvalifikačních nároků (dle klasifikace CZ-ISCO) je v posledních letech v kraji (i celé ČR) patrné **zvyšující se zastoupení míst pro manuální pracovníky**. Na konci roku 2018 se v kraji pracovní místa určená pro manuální nekvalifikované osoby na všech místech podílela již 41 % při 26% republikovém průměru.

Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa podle kvalifikace v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

- Rychleji rostoucí počet pracovních míst určených pro osoby s nižšími kvalifikačními nároky se odráží i ve vývoji počtu uchazečů o zaměstnání připadajících na jedno pracovní místo podle vzdělání. Jestliže ve skupině osob se základním vzděláním či bez vzdělání se počet volných míst dostal nad počet uchazečů v kraji již ve 2. čtvrtletí 2016 a ve skupině osob se středním vzděláním bez maturity od února 2018, mezi středoškoláky s maturitou i vysokoškoláky byl i na konci roku 2019 nadále vyšší počet uchazečů o zaměstnání než volných míst s těmito kvalifikačními nároky.

Nezaměstnanost v Pardubickém kraji a jeho okresech k 31. 12. 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

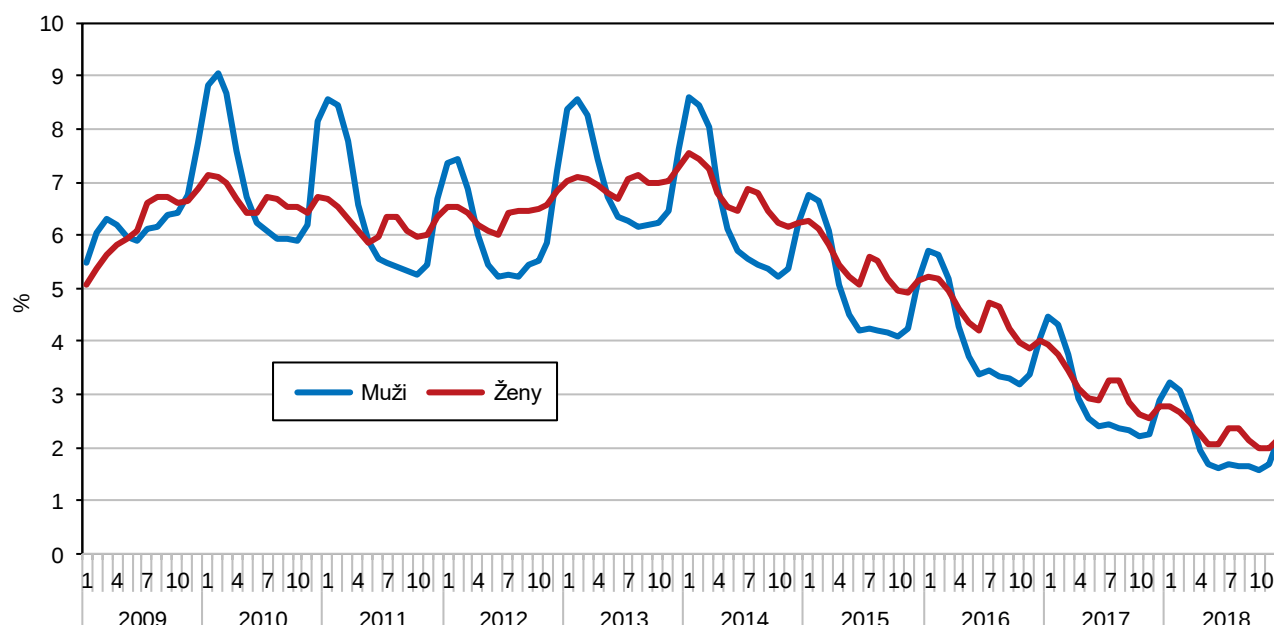
	Pardubický kraj	v tom okresy			
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Uchazeči o zaměstnání	7 914	1 781	2 523	1 998	1 612
z toho (%):					
ženy	48,6	46,8	53,0	45,6	47,3
absolventi škol a mladiství	5,3	5,8	5,7	3,7	6,1
osoby se zdravotním postižením	17,9	18,9	15,1	19,9	18,9
Podíl uchazečů v evidenci					
déle než 12 měsíců celkem (%)	11,0	7,5	12,1	12,0	11,7
mezi muži	9,5	5,2	10,3	10,8	11,4
mezi ženami	12,6	10,2	13,8	13,5	11,9
Podíl nezaměstnaných osob ¹⁾ (%)	2,19	2,48	2,08	2,74	1,69
muži	2,20	2,59	1,91	2,90	1,73
ženy	2,18	2,36	2,25	2,57	1,65
Pracovní místa v evidenci úřadu práce	35 590	2 410	24 586	2 594	6 000
Uchazeči na 1 pracovní místo	0,22	0,74	0,10	0,77	0,27

¹⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel stejného věku

- Pokles nezaměstnanosti se v posledních pěti letech projevil ve všech okresech kraje, nejvíce pak v okrese **Svitavy**. Přesto se tento region (především pak Moravskotřebovsko) **dlouhodobě vyznačuje nejvyšší nezaměstnaností v kraji** (2,7 % ke konci roku 2018 v okrese Svítavy, 4,3 % na Moravskotřebovsku). Na pozici regionu s nejnižší nezaměstnaností však dochází ke změnám. Ještě do dubna 2017 dlouhodobě **nejnižších hodnot podílu nezaměstnaných osob** dosahoval okres Pardubice, od května 2017 ho na nejpříznivější pozici vystřídal **okres Ústí nad Orlicí** (s 1,7% podílem nezaměstnaných na konci roku 2018). V samotném správním obvodu ORP Ústí nad Orlicí byla přitom 1,2% nezaměstnanost na konci roku 2018 třetí nejnižší mezi všemi správními obvody v ČR.

Podíl nezaměstnaných osob podle pohlaví v Pardubickém kraji (stav ke konci měsíce)

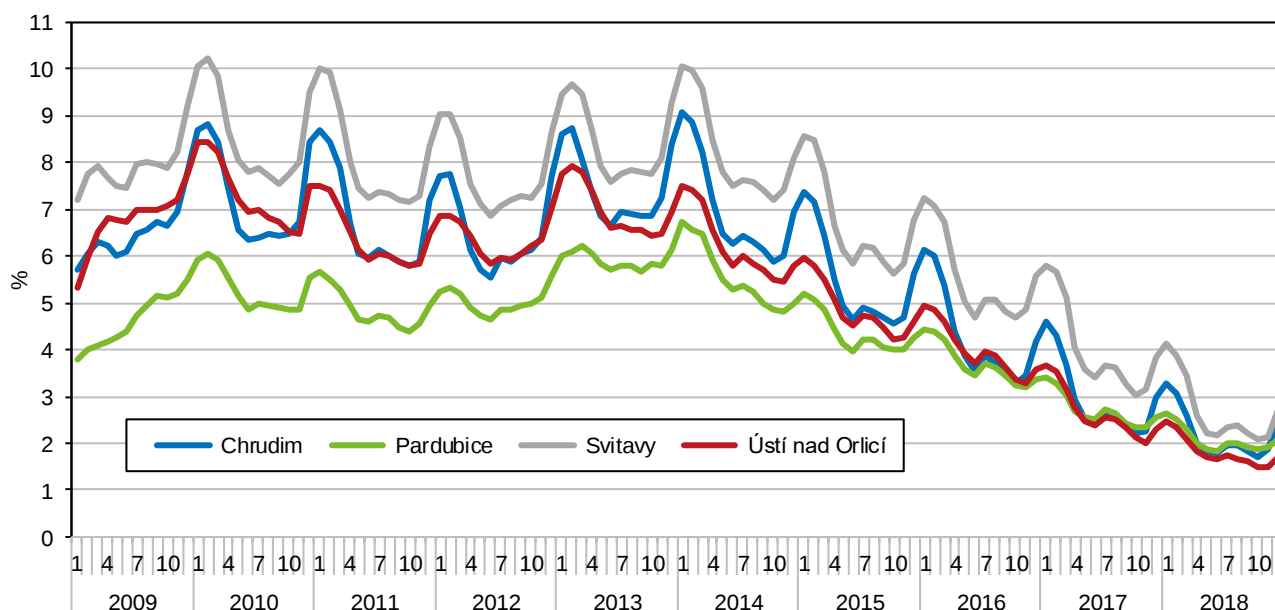
Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

- **Výrazný nárůst počtu volných pracovních míst hlášených úřadům práce se v posledním období projevil zejména v okrese Pardubice**, kde bylo ke konci 2018 evidováno 69 % ze všech volných míst v kraji. Ve všech okresech kraje (včetně Svitavska s nejvyšší nezaměstnaností) již počet volných míst převažuje nad počtem uchazečů o zaměstnání – ke konci roku 2018 v okrese Pardubice 9,7krát, na Orlickoústecku 3,7krát, v okrese Chrudim 1,4krát a na Svitavsku 1,3krát.
- Podíl nezaměstnaných osob každoročně roste v zimních měsících. **Sezónnost se projevuje zejména u mužů, což klade vyšší požadavky na jejich flexibilitu na trhu práce.** Spolu s tím, jak se v posledních letech snižuje míra nezaměstnanosti, se zmenšují i rozdíly mezi podílem nezaměstnaných mužů v letních a zimních měsících. Sezónní výkyvy v nezaměstnanosti jsou nejvíce patrné v okresech Chrudim a Svitavy, a to zejména v zimních měsících (vliv nadprůměrné zaměstnanosti v zemědělství či stavebnictví).

Podíl nezaměstnaných osob v okresech Pardubického kraje (stav ke konci měsíce)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

4. Sociální zabezpečení, zdravotní péče

- Pro hodnocení oblasti sociálního zabezpečení jsou využívány především datové zdroje ministerstva práce a sociálních věcí, resp. České správy sociálního zabezpečení. Oblast zdravotní péče je hodnocena s využitím dat Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR, resp. Národního registru hrazených zdravotních služeb, který je naplňovaný daty zdravotních pojišťoven.

Dávky státní sociální podpory a pěstounské péče

- Systém státní sociální podpory** je legislativně upraven Zák. č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Některé dávky státní sociální podpory se poskytují v závislosti na výši příjmu (přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, porodné), u ostatních dávek (rodičovský příspěvek, pohřebné) není nárok výši příjmu limitován. **V počtu vyplacených dávek** státní sociální podpory vč. pěstounské péče v kraji tvoří dlouhodobě největší část rodičovský příspěvek (40 % všech dávek v roce 2018) a přídavek na dítě (36 %), **v objemu vyplacených dávek** však největší částka připadá na rodičovský příspěvek (68 %).

Dávky státní sociální podpory a pěstounské péče v Pardubickém kraji ^{*)}

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet vyplacených dávek (v tis.)						
Dávky státní sociální podpory	551,4	541,2	519,8	489,0	450,3	389,0
z toho:						
přídavek na dítě	292,9	279,5	259,1	232,6	198,0	146,8
příspěvek na bydlení	88,8	100,4	99,1	96,3	89,2	77,8
rodičovský příspěvek	169,0	160,7	160,4	158,8	162,1	163,5
Dávky pěstounské péče	13,0	14,8	15,9	16,8	17,2	18,0
Výdaje na dávky (v tis. Kč)						
Dávky státní sociální podpory	1 619 513	1 586 906	1 560 507	1 544 289	1 524 712	1 556 055
z toho:						
přídavek na dítě	177 120	169 085	156 483	140 070	119 139	118 005
příspěvek na bydlení	262 424	306 200	305 711	307 606	280 535	244 337
rodičovský příspěvek	1 173 039	1 104 451	1 084 937	1 083 646	1 114 250	1 184 653
Dávky pěstounské péče	105 663	121 532	134 444	142 649	148 174	195 873
Výdaje na dávky na 1 obyvatele (v Kč)						
Dávky státní sociální podpory včetně pěstounské péče	3 345	3 310	3 283	3 266	3 234	3 375

^{*)} včetně dopltek, přeplatků a vratek; podle místa trvalého bydliště příjemce

- Mezi příjemci **rodičovského příspěvku** tvoří rozhodující část ženy (více než třetina z nich je ve věku 30 až 34 let). Příjemců-mužů bylo v kraji v posledních dvou letech 185 (nejvíce 35letých a starších). Jestliže mezi všemi příjemci RP mladšími 20 let muži v kraji nebyli, mezi 40letými a staršími byli zastoupeni téměř 5 %.

Příjemci rodičovského příspěvku podle pohlaví a věku v Pardubickém kraji ^{*)}

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

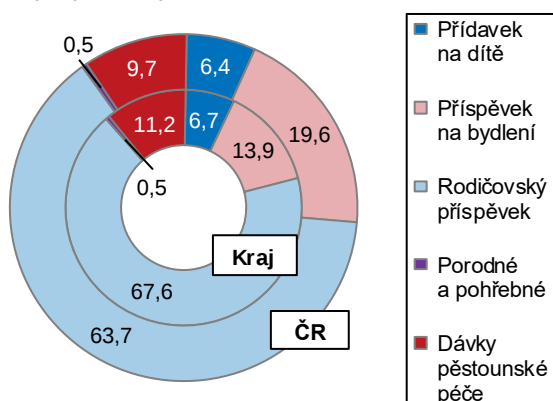
	Muži			Ženy			Podíl žen na všech příjemcích (%)		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Celkem	200	185	185	13 026	13 345	13 436	98,5	98,6	98,6
v tom ve věku:									
do 19 let	-	-	-	131	133	118	100,0	100,0	100,0
20–24 let	9	8	10	1 135	1 116	1 111	99,2	99,3	99,1
25–29 let	20	25	26	3 137	3 309	3 315	99,4	99,3	99,2
30–34 let	58	49	41	4 639	4 695	4 774	98,8	99,0	99,1
35–39 let	61	52	50	3 034	3 011	2 968	98,0	98,3	98,3
40 a více let	52	51	58	950	1 081	1 150	94,8	95,5	95,2

^{*)} podle trvalého bydliště žadatele

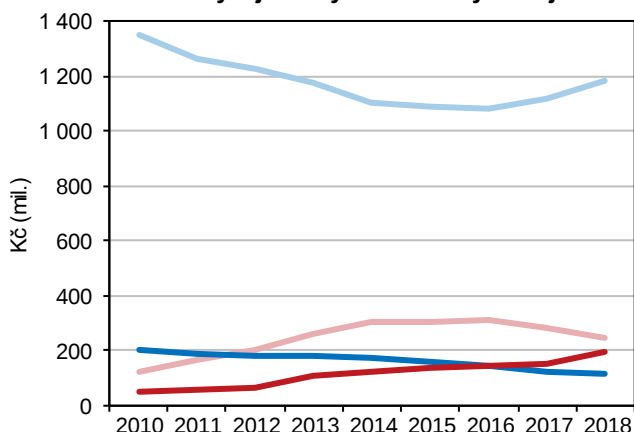
Výdaje na dávky státní sociální podpory a pěstounské péče v Pardubickém kraji a ČR

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Výdaje v kraji a ČR v roce 2018 v %

Výdaje na vybrané dávky v kraji^{*)}

^{*)} do roku 2012 podle výplatního místa, od roku 2013 podle místa trvalého bydliště příjemce

- Porovnáním struktury výdajů na dávky státní sociální podpory a pěstounské péče v kraji a v republice zjišťujeme **v kraji nadprůměrné zastoupení výdajů na dávky spojené s dětmi** (rodičovský příspěvek, přídavek na dítě a dávky pěstounské péče) a výrazně **nižší podíl výdajů týkajících se příspěvku na bydlení**. Porovnáním výše výdajů na jednotlivé dávky v kraji v čase vidíme největší **pokles u porodného a přídavku na dítě**, **rostoucí trend lze sledovat u dávek pěstounské péče** a v posledních dvou letech i **rodičovského příspěvku**.

Dávky státní sociální podpory a pěstounské péče v Pardubickém kraji a jeho okresech v roce 2018^{*)}

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

	Pardubický kraj	v tom okresy			
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Dávky státní sociální podpory z toho: přídavek na dítě příspěvek na bydlení rodičovský příspěvek Dávky pěstounské péče	Počet vyplacených dávek (v tis.)				
	389,0	84,0	118,1	84,2	102,7
	146,8	35,9	36,4	35,7	38,8
	77,8	14,9	27,0	16,0	19,9
	163,5	33,0	54,4	32,3	43,8
	18,0	3,1	5,2	4,4	5,3
	Výdaje na dávky (v tis. Kč)				
	1 556 055	310 894	535 693	306 495	402 974
	118 005	29 037	28 480	29 134	31 354
	244 337	44 001	99 260	47 101	53 975
1 184 653	235 665	405 365	228 304	315 319	
Dávky pěstounské péče	195 873	34 512	54 480	46 675	60 207
Výdaje na dávky na 1 obyvatele (v Kč)					
Dávky státní sociální podpory včetně pěstounské péče	3 375	3 314	3 419	3 387	3 355

^{*)} včetně doplatků, přeplatků a vratek; podle místa trvalého bydliště příjemce

- Výdaje na dávky státní sociální podpory a pěstounské péče v přepočtu na 1 obyvatele** činily v roce 2018 na republikové úrovni 3 685 Kč, v kraji byly o 310 Kč nižší. Hodnotou výdajů na dávky SSP a PP 3 375 Kč se kraj umístil na **osmé nejvyšší příčce** v mezikrajském srovnání. **Nejvyšší výdaje na obyvatele** uvnitř kraje připadají **v okrese Pardubice** (3 419 Kč v roce 2018), **nejnižší pak na Chrudimsku** (3 314 Kč).
- Významnou součástí státní sociální podpory je **příspěvek na péči** určený osobám starším 1 roku závislým na pomoci jiné fyzické osoby. Mezi příjemci dlouhodobě převládají **ženy** (61 % z celkového průměrného měsíčního počtu 19,8 tis. dávek v kraji v roce 2018), a to zejména **v seniorském věku**. V přepočtu **výdajů** na příspěvek na péči (1,5 mld. Kč v roce 2018) **na tis. obyvatel** se kraj umístil na **2. nejvyšší pozici** mezi kraji.

Náhradní rodinná péče a ústavní výchova

- V situacích, kdy děti nemohou z nejrůznějších důvodů vyrůstat ve vlastní rodině, je třeba hledat optimální formu náhradní péče, což je též jedním z úkolů orgánů sociálně-právní ochrany dětí. Mezi formy náhradní rodinné péče patří dle občanského zákoníku pěstounská péče, poručenství, svěřením dítěte do péče jiné osoby či osvojení.

Děti v náhradní rodinné péči a děti s nařízenou ústavní výchovou v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

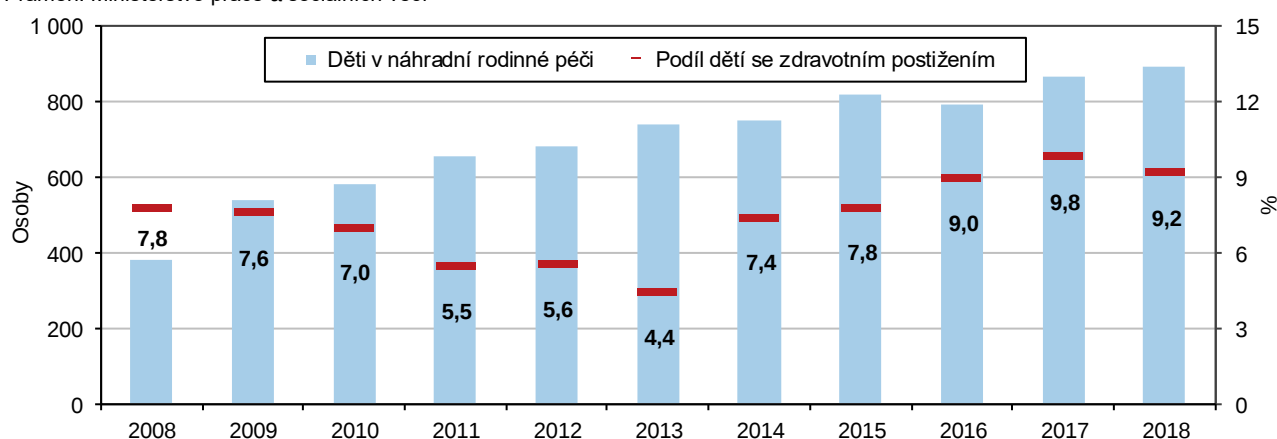
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Děti v náhradní rodinné péči ¹⁾	584	656	681	742	754	819	792	866	893
na 1 000 osob ve věku 0–18 let	5,9	6,6	7,0	7,6	7,7	8,3	8,0	8,7	8,8
Děti s nařízenou ústavní výchovou	355	263	297	285	277	234	243	124	242
na 1 000 osob ve věku 0–18 let	3,6	2,7	3,0	2,9	2,8	2,4	2,4	1,2	2,4

¹⁾ pěstounská péče, osobní péče poručníka, péče jiné fyzické osoby

- Počet dětí v náhradní rodinné péči vzrostl od roku 2010 v Pardubickém kraji o více než polovinu, v roce 2018 se týkal téměř 900 dětí, což představuje 8,8 dětí na 1 000 osob do 18 let. Počet dětí a mladistvých s nařízenou ústavní výchovou poklesl v kraji od roku 2010 téměř o třetinu na 242 osob v roce 2018 (2,4 osoby v přepočtu na 1 000 osob mladších 18 let).

Děti v náhradní rodinné péči v Pardubickém kraji

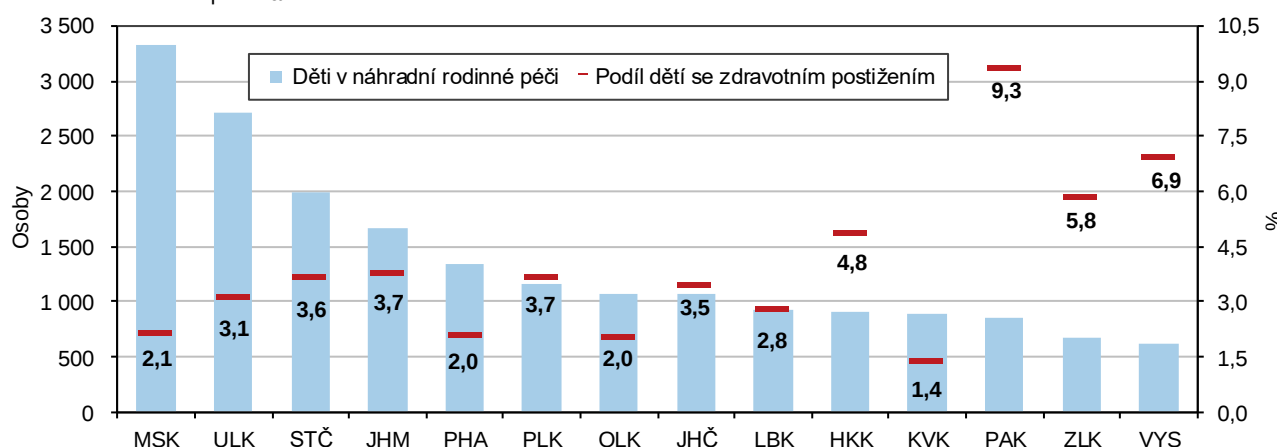
Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

- Mezi dětmi, které vyrůstají v náhradní rodinné péči v České republice, tvoří 3,4 % (v průměru let 2016–2018) děti se zdravotním postižením. V Pardubickém kraji činí podíl zdravotně postižených dětí mezi dětmi v náhradní rodinné péči (v průměru posledních tří let) 9,3 %, což je nejvíce mezi všemi kraji ČR (s minimem 1,4 % v kraji Karlovarském).

Děti v náhradní rodinné péči podle krajů (tříletý průměr let 2016–2018)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Důchodci a důchody

- Podle údajů České správy sociálního zabezpečení pobírala v Pardubickém kraji ke konci roku 2018 **některý z důchodů více než čtvrtina populace** (147,8 tis. osob), z toho bylo 59 % žen. Nejvyšší počet příjemců pobírá **důchod starobní**, a to 121,9 tis. osob (z toho 60,1 % žen); tři čtvrtiny ze starobních důchodců pobíraly starobní důchod **samostatně – sólo** (91,3 tis. osob, z toho 52,0 % žen) a jedna čtvrtina osob pobírala starobní důchod **v kombinaci** s pozůstalostním (vdovským, vdoveckým) důchodem (30,6 tis. osob, z toho 84 % žen).

Příjemci důchodů a průměrná výše důchodů podle druhu v Pardubickém kraji (stav v prosinci)

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

	2010	2012	2014	2016	2018
	Příjemci důchodů				
Příjemci důchodů celkem	142 802	145 065	145 266	147 055	147 772
v tom pobírající důchod:					
starobní plný ¹⁾	82 215	86 346	87 504	89 896	91 179
z toho: předčasný trvale krácený ¹⁾	22 752	27 774	29 831	31 571	32 498
předčasný dočasně krácený ¹⁾	145	126	106	90	76
starobní poměrný ¹⁾	94	77	71	74	79
pro invaliditu 3. stupně ¹⁾	12 546	11 026	10 235	10 001	9 590
pro invaliditu 2. stupně ¹⁾	2 928	3 263	3 459	3 763	3 997
pro invaliditu 1. stupně ¹⁾	8 931	8 451	8 595	8 608	8 809
vdovský sólo	1 653	1 480	1 311	1 112	967
vdovský kombinovaný ²⁾	27 289	27 045	26 794	26 543	26 146
vdovecký sólo	326	312	312	295	265
vdovecký kombinovaný ²⁾	4 612	4 781	4 792	4 792	4 861
sirotčí	2 208	2 284	2 193	1 971	1 879
	Průměrná měsíční výše důchodu (v Kč)				
dle druhu důchodu:					
starobní plný ¹⁾	9 913	10 557	10 853	11 241	12 190
z toho: předčasný trvale krácený ¹⁾	9 084	9 710	9 977	10 296	11 137
předčasný dočasně krácený ¹⁾	8 110	8 471	8 807	9 057	9 800
starobní poměrný ¹⁾	4 602	4 499	4 320	4 299	4 470
pro invaliditu 3. stupně ¹⁾	9 622	10 117	10 257	10 442	11 146
pro invaliditu 2. stupně ¹⁾	6 853	6 743	6 710	6 766	7 246
pro invaliditu 1. stupně ¹⁾	6 156	6 013	5 899	5 880	6 214
vdovský sólo	6 583	6 931	7 070	7 313	7 841
vdovský kombinovaný ²⁾	10 857	11 517	11 781	12 120	13 044
vdovecký sólo	5 628	6 025	6 285	6 497	7 197
vdovecký kombinovaný ²⁾	12 094	12 864	13 202	13 656	14 740
sirotčí	5 217	5 535	5 673	5 840	6 359

¹⁾ příjemci důchodu sólo bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem

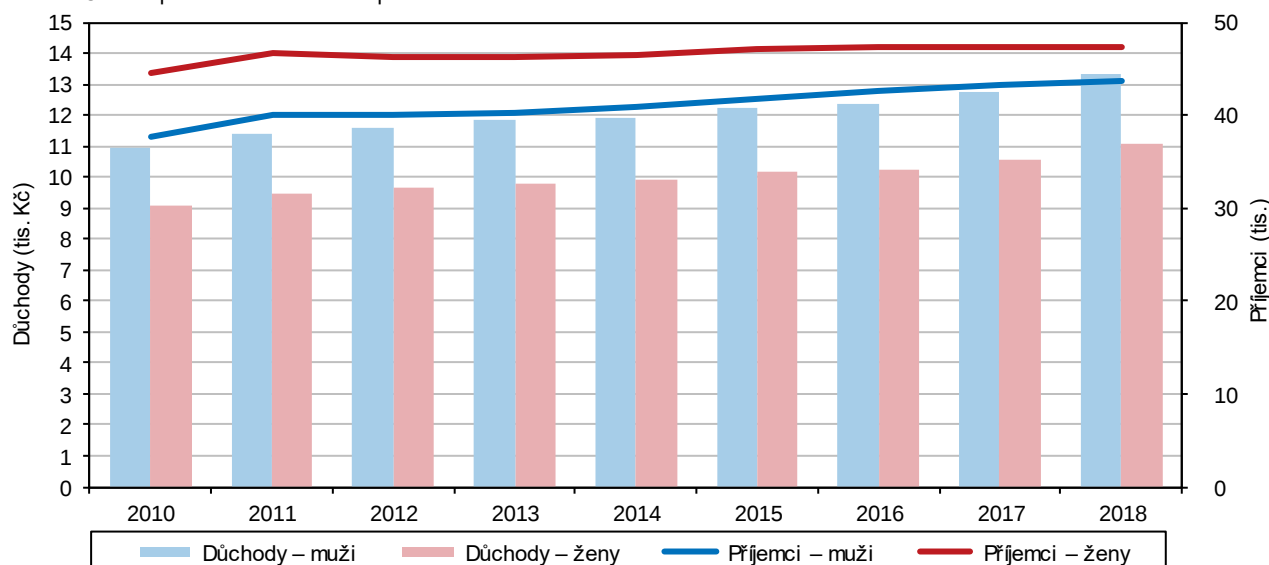
²⁾ důchod vdovský nebo vdovecký kombinovaný s přímým důchodem (tj. starobním nebo invalidním)

- Ve srovnání s rokem 2010** je patrný **největší nárůst u příjemců starobních důchodů plných sólo**, jejichž počet v Pardubickém kraji vzrostl do roku 2018 téměř o 9 tis. osob (tj. o 10,9 %). Další kategorií s **nárůstem** počtu příjemců jsou důchody **pro invaliditu 2. stupně sólo**, které zaznamenaly zvýšení o 1,1 tis. osob (tj. o 36,5 %). Poslední kategorií, která zaznamenala od roku 2010 početní **nárůst**, byli příjemci **vdoveckých důchodů kombinovaných**, jejichž počet se zvýšil téměř o 250 osob (tj. o 5,4 %).
- Pokles počtu příjemců zaznamenaly ostatní důchodové kategorie. Početně **největší snížení** oproti roku 2010 se týkalo příjemců důchodů pro **invaliditu 3. stupně sólo** – téměř o 3 tis. osob (tj. o 23,6 %). Počet příjemců sirotčích důchodů se ve srovnání s rokem 2010 snížil do roku 2018 o více než 300 osob (tj. o 14,9 %).
- Rychleji rostoucí naděje dožití mužů se odráží i v **rychlejším nárůstu počtu příjemců starobních důchodů mužského pohlaví oproti ženám**. Ženy sice stále mají mezi příjemci starobních důchodů převahu, avšak podíl mužů neustále roste – ve skupině příjemců starobních důchodů plných sólo (bez souběhu) se podíl mužů mezi roky 2010 až 2018 v kraji zvýšil ze 46 % na 48 %. Počty příjemců starobních

důchodů podle pohlaví se sice neustále sbližují, v případě průměrných důchodů tomu však tak není. **Průměrné starobní důchody** (sólo bez souběhu) **mužů dlouhodobě převažují nad důchody žen** – v roce 2010 v kraji o 1,9 tis. Kč (tj. o 20,6 %), v roce 2018 pak o 2,3 tis. Kč (tj. o 20,3 %).

Počet příjemců a průměrná výše starobního důchodu plného sólo podle pohlaví v Pardubickém kraji (stav v prosinci)

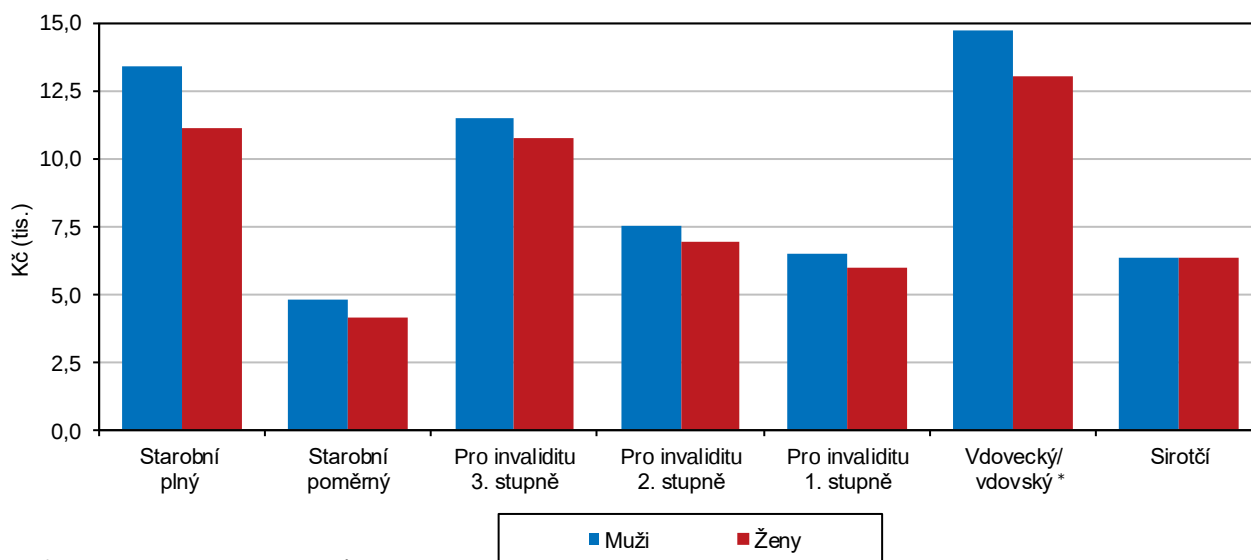
Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

- Nejvyšší **procentní rozdíl ve výši důchodu podle jeho druhu a pohlaví** v kraji je patrný právě u důchodu starobního plného sólo (důchod mužů je, jak již bylo uvedeno výše, o 20,3 % vyšší oproti ženám). Průměrné vdovské důchody (v souběhu s jiným druhem důchodu) byly v roce 2018 v kraji nižší o 13,0 % než důchody vdovecké, u pozůstalostních důchodů vyplácených sólo pobírají v průměru vyšší částku naopak ženy.

Průměrná výše důchodů podle jejich druhu a pohlaví příjemce v Pardubickém kraji v prosinci 2018

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

* včetně kombinace s přímým důchodem

- Průměrná měsíční výše starobního důchodu **plného sólo (bez souběhu)** vzrostla v kraji oproti roku 2010 o 23 % na 12 190 Kč. Za republikovou hodnotou starobní důchody v kraji zaostávají v průměru o 245 Kč a jsou čtvrté nejnížší mezi kraji. **Podprůměrné důchody v kraji korespondují s nižší hodnotou průměrných mezd.** Průměrná měsíční výše starobního důchodu plného sólo u mužů v prosinci 2018 (13 361 Kč) byla čtvrtá nejnížší mezi kraji, u žen (11 111 Kč) se jednalo o hodnotu uprostřed mezikrajského žebříčku.

- Průměrný starobní důchod mužů **v kombinaci s vdoveckým důchodem** činil v prosinci 2018 v kraji 14 781 Kč a oproti starobnímu důchodu bez souběhu byl vyšší o 1 420 Kč. U žen byl starobní důchod **v kombinaci s vdovským důchodem** oproti starobnímu důchodu bez souběhu vyšší o 1 952 Kč a dosahoval 13 063 Kč.

Příjemci důchodů podle pohlaví v Pardubickém kraji a jeho okresech v prosinci 2018

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

Kraj, okresy	Příjemci celkem	Druh důchodu							
		starobní sólo (plný nebo poměrný)	invalidní pro invaliditu třetího stupně ¹⁾	invalidní pro invaliditu druhého stupně ¹⁾	invalidní pro invaliditu prvního stupně ¹⁾	vdovský/ vdovecký sólo	vdovský/ vdovecký kombin.	sirotčí	
Pardubický kraj	Muži								
	61 008	43 797	5 164	2 003	3 978	265	4 861	940	
	Chrudim	13 300	9 181	1 358	579	917	54	1 005	206
	Pardubice	18 633	14 026	1 221	439	951	103	1 605	288
	Svitavy	13 060	8 742	1 444	593	1 091	41	954	195
	Ústí nad Orlicí	16 015	11 848	1 141	392	1 019	67	1 297	251
Pardubický kraj	Ženy								
	86 764	47 461	4 426	1 994	4 831	967	26 146	939	
	Chrudim	18 416	9 510	1 256	531	1 123	223	5 581	192
	Pardubice	27 669	15 823	1 074	488	1 287	330	8 368	299
	Svitavy	17 996	9 318	1 207	571	1 190	178	5 332	200
	Ústí nad Orlicí	22 683	12 810	889	404	1 231	236	6 865	248

¹⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým

- **Uvnitř kraje nacházíme** ve vazbě na příznivější mzdové podmínky **nejvyšší průměrné starobní důchody** (plné sólo) **u obou pohlaví dlouhodobě v okrese Pardubice, nejnižší pak na Svitavsku**. Od roku 2010 se procentní rozdíl mezi důchody (plnými sólo) v obou jmenovaných regionech snížil jen mírně (z 3,1 % v roce 2010 na 2,8 % v roce 2018).

Průměrná měsíční výše sólo důchodů podle pohlaví v Pardubickém kraji a jeho okresech v prosinci 2018

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

v Kč

Kraj, okresy	Druh důchodu								
	starobní plný ¹⁾	starobní poměrný ^{1,2)}	invalidní pro invaliditu třetího stupně ¹⁾	invalidní pro invaliditu druhého stupně ¹⁾	invalidní pro invaliditu prvního stupně ¹⁾	vdovský/ vdovecký sólo	vdovský/ vdovecký kombin.	sirotčí	
Pardubický kraj	Muži								
	13 361	4 789	11 455	7 555	6 500	7 197	14 740	6 344	
	Chrudim	13 280	4 871	11 594	7 665	6 557	7 061	14 636	6 263
	Pardubice	13 603	4 541	11 272	7 427	6 390	7 113	15 175	6 558
	Svitavy	13 112	4 357	11 664	7 693	6 570	7 338	14 459	6 355
	Ústí nad Orlicí	13 319	5 457	11 222	7 328	6 477	7 349	14 489	6 157
	Ženy								
	11 111	4 108	10 784	6 936	5 979	7 841	13 044	6 375	
	Chrudim	11 041	4 392	10 851	6 940	5 949	7 787	12 933	6 185
	Pardubice	11 259	4 127	10 714	6 911	5 955	7 986	13 241	6 639
Svitavy	10 978	3 898	10 931	7 014	5 974	7 819	12 964	6 469	
Ústí nad Orlicí	11 078	4 027	10 575	6 852	6 035	7 707	12 958	6 127	

¹⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým

²⁾ po dosažení určené kratší doby pojištění

- **Ve srovnání s rokem 2010 došlo k nejvyššímu nárůstu průměrných starobních důchodů plných sólo v okrese Ústí nad Orlicí** (o 23 % u obou pohlaví), v případě důchodů **v souběhu** s pozůstalostními byl pak nejvyšší procentní nárůst zaznamenán **v okrese Chrudim**.

Průměrná měsíční výše starobních důchodů podle pohlaví v Pardubickém kraji a jeho okresech

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

v Kč

Kraj, okresy	Muži					Ženy				
	2010	2012	2014	2016	2018	2010	2012	2014	2016	2018
bez souběhu s vdoveckým						bez souběhu s vdovským				
Pardubický kraj	10 923	11 626	11 935	12 346	13 361	9 058	9 635	9 901	10 248	11 111
Chrudim	10 897	11 592	11 906	12 282	13 280	9 018	9 583	9 835	10 190	11 041
Pardubice	11 161	11 858	12 164	12 577	13 603	9 182	9 764	10 034	10 382	11 259
Svitavy	10 694	11 375	11 695	12 106	13 112	8 960	9 524	9 787	10 123	10 978
Ústí nad Orlicí	10 826	11 561	11 863	12 296	13 319	9 001	9 594	9 867	10 215	11 078
v souběhu s vdoveckým						v souběhu s vdovským				
Pardubický kraj	12 120	12 897	13 239	13 695	14 781	10 879	11 537	11 802	12 138	13 063
Chrudim	11 947	12 733	13 065	13 564	14 683	10 764	11 423	11 693	12 032	12 956
Pardubice	12 473	13 271	13 592	14 049	15 205	11 036	11 704	11 981	12 331	13 259
Svitavy	11 966	12 736	13 066	13 509	14 494	10 813	11 484	11 727	12 051	12 975
Ústí nad Orlicí	11 932	12 686	13 061	13 500	14 539	10 832	11 469	11 729	12 058	12 978

- Na zvyšování počtu příjemců starobních důchodů má kromě stárnutí populace vliv také sociálněekonomický vývoj. V kraji i celé ČR nadále **roste počet i podíl osob odcházejících do předčasného starobního důchodu, tempo růstu se však postupně zpomaluje**. Od roku 2010 vzrostl podíl příjemců předčasných starobních důchodů v kraji o 8,6 procentních bodů na 31,2 % ze všech příjemců starobních důchodů v roce 2018 (oproti roku 2017 šlo o nárůst pouze o 0,5 p. b.).

Příjemci předčasných starobních důchodů podle pohlaví v Pardubickém kraji (stav v prosinci)

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Muži									
Příjemci starobních důchodů¹⁾	42 169	44 553	44 625	44 905	45 661	46 514	47 306	48 016	48 570
z toho předčasných starobních důchodů	10 825	13 052	13 537	14 070	14 853	15 460	15 984	16 396	16 728
v %	25,7	29,3	30,4	31,4	32,5	33,3	33,8	34,2	34,5
Ženy									
Příjemci starobních důchodů¹⁾	71 209	73 454	72 949	72 569	72 910	73 427	73 525	73 439	73 291
z toho předčasných starobních důchodů	14 757	17 058	17 695	18 336	19 114	19 817	20 411	20 910	21 300
v %	20,8	23,3	24,3	25,3	26,3	27,0	27,8	28,5	29,1

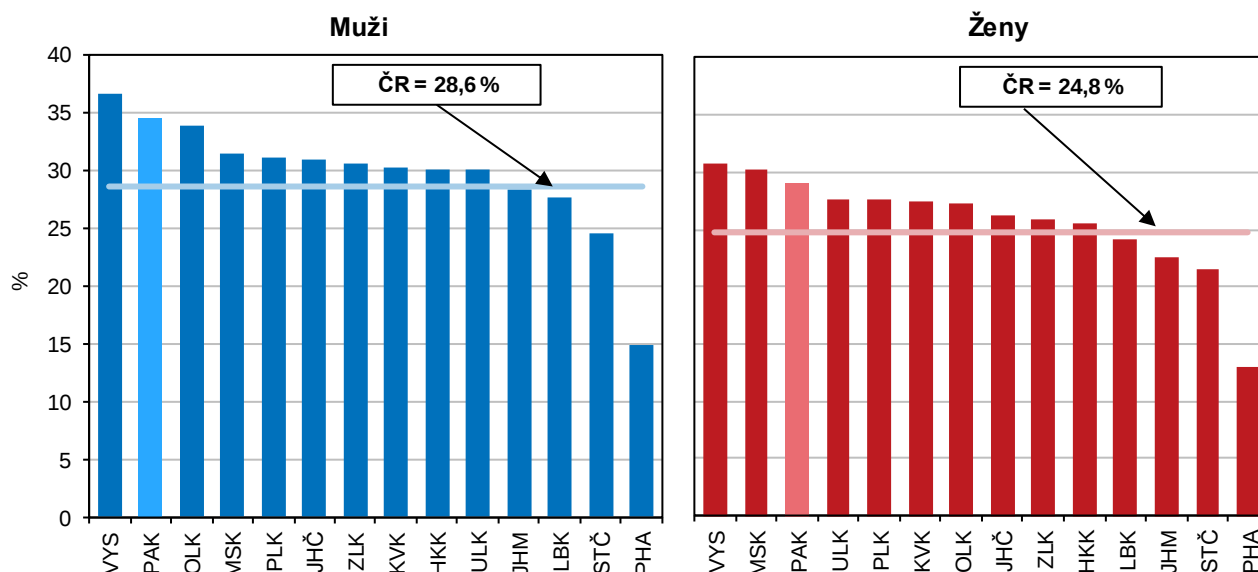
¹⁾ plných nebo poměrných, včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem

- **Pardubický kraj se dlouhodobě** (hodnoceno od roku 2010) **vyznačuje druhým nejvyšším podílem příjemců předčasných starobních důchodů za Krajem Vysočina** (trvale nejnižší zastoupení mají penzisté v předčasném důchodu v Praze, až s odstupem následuje kraj Středočeský s druhým nejnižším podílem).
- Z hlediska pohlaví dlouhodobě zjišťujeme **vyšší zastoupení příjemců předčasných starobních důchodů mezi muži** (34,5 % všech starobních důchodců-mužů v kraji v roce 2018 oproti 29,1% podílu mezi ženami); v mezikrajském srovnání se ženy v kraji zařadily v prosinci roku 2018 na třetí nejvyšší pozici za Kraj Vysočinu a Moravskoslezský kraj, muži ještě o stupeň výše (za Kraj Vysočinu).

Příjemci předčasného starobního důchodu podle pohlaví a krajů v prosinci 2018

(podíl na všech příjemcích starobního důchodu daného pohlaví)

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

- V meziokresním srovnání **vykazuje** (v úhrnu za obě pohlaví) **dlouhodobě nejvyšší zastoupení příjemců předčasných starobních důchodů v kraji okres Ústí nad Orlicí a nejnižší pak okres Chrudim.** V prosinci roku 2018 činil podíl příjemců předčasných důchodů v okrese Ústí nad Orlicí 33,7 %, těsně za ním následoval okres Svitavy s 33,6 %; okres Chrudim s nejnižším podílem 29,1 % byl těsně následován okresem Pardubice s 29,2 %.

Příjemci předčasných starobních důchodů podle pohlaví v Pardubickém kraji a jeho okresech v prosinci 2018

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

	Pardubický kraj	v tom okresy			
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Příjemci starobních důchodů¹⁾ z toho předčasných starobních důchodů v % Příjemci starobních důchodů¹⁾ z toho předčasných starobních důchodů v %	Muži				
	48 570	10 162	15 611	9 669	13 128
	16 728	3 315	4 989	3 516	4 908
	34,5	32,7	32,0	36,4	37,4
	Ženy				
	73 291	15 000	24 130	14 552	19 609
	21 300	3 989	6 582	4 615	6 114
29,1	26,6	27,3	31,7	31,2	

¹⁾ plných nebo poměrných, včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem

- Z hlediska pohlaví** nacházíme uvnitř kraje dlouhodobě **nejvyšší zastoupení příjemců předčasných starobních důchodců-mužů** mezi všemi starobními důchodci-muži **v okrese Ústí nad Orlicí** (37,4 % v prosinci 2018). **U žen** je dosahováno **maximálního podílu nejčastěji na Svitavsku** (31,7 % v prosinci 2018). Nejnižší podíl naopak charakterizuje v případě mužů okres Pardubice (32,0 % v posledním hodnoceném roce) a v případě žen okres Chrudim (26,6 %).

Sociální služby

- Zákon o sociálních službách (108/2006 Sb.) definuje sociální služby jako pobytové, ambulantní nebo terénní. Smyslem sociálních služeb je zajištění pomoci při péči o vlastní osobu, zajištění stravování, ubytování, pomoci při zabezpečení chodu domácnosti, ošetřování atp.

Vybraná pobytová zařízení sociálních služeb v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

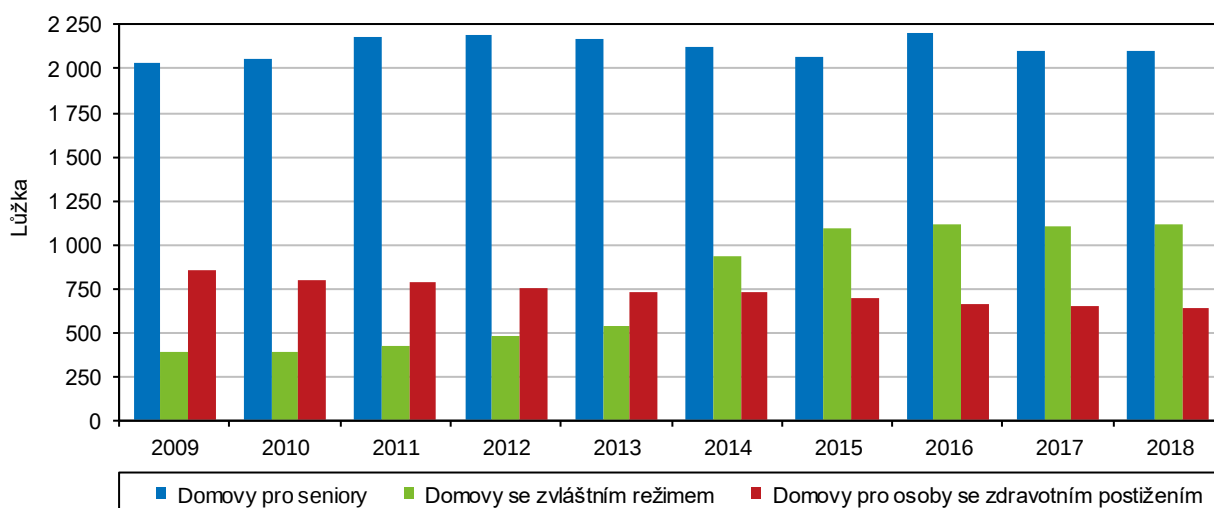
Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lůžka									
v domovech pro seniory	2 054	2 183	2 195	2 169	2 122	2 067	2 208	2 103	2 097
na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let	25,2	25,8	25,0	24,0	22,8	21,6	22,4	20,8	20,2
v domovech se zvláštním režimem	386	422	485	539	930	1 087	1 116	1 108	1 120
na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let	4,7	5,0	5,5	6,0	10,0	11,4	11,3	10,9	10,8
v domovech pro osoby se zdravotním postižením	799	784	758	735	733	696	660	646	634
Neuspokojené žádosti o umístění									
v domovech pro seniory	2 667	2 518	2 913	2 530	2 484	1 695	1 677	1 657	1 728
v domovech se zvláštním režimem	285	333	403	473	475	297	398	557	689

- Nejčastěji využívanou pobytovou službou jsou **domovy pro seniory**. Počet lůžek v těchto zařízeních v kraji v čase kolísá (ke konci roku 2018 činil 2,1 tis.), po přepočtu na 1 000 obyvatel 65letých a starších je patrný klesající trend (na 20 lůžek na konci roku 2018). Zároveň klesá i počet neuspokojených žádostí o umístění v domovech pro seniory. Přibližně tři čtvrtiny klientů domovů pro seniory v kraji tvoří ženy.
- V posledních letech je patrný **rostoucí zájem o využívání služeb domovů se zvláštním režimem**, které poskytují pomoc osobám trpícím duševním onemocněním, závislostí na návykových látkách, Alzheimerovou chorobou či jinou formou demence. Ke konci roku 2018 bylo v těchto zařízeních v kraji 1,1 tis. lůžek, což je téměř trojnásobek v porovnání s rokem 2010. Na 1 000 osob ve věku 65 a více let v kraji přitom připadá v posledních čtyřech letech 11 lůžek. Počet neuspokojených žádostí o umístění v domovech se zvláštním režimem neustále roste. Ženy jsou mezi klienty domovů se zvláštním režimem v kraji zastoupeny téměř dvěma třetinami.

Lůžka ve vybraných pobytových zařízeních sociálních služeb v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

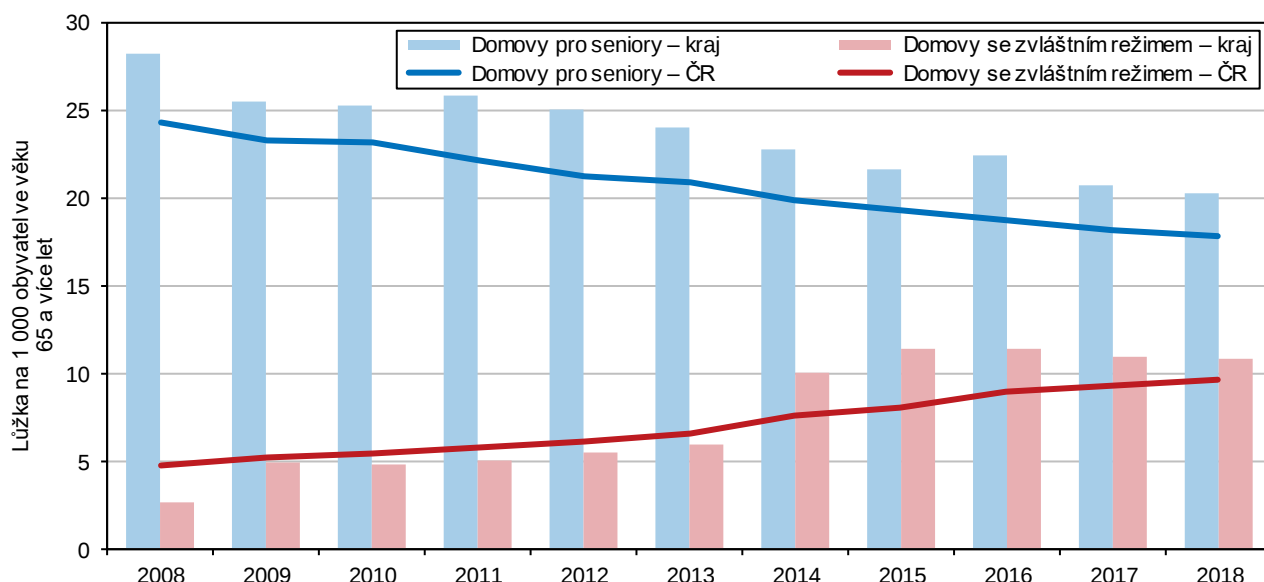

- Mezi pobytové sociální služby patří i **domovy pro osoby se zdravotním postižením** určené klientům se sníženou soběstačností z důvodu zdravotního postižení, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné osoby. **Počet lůžek** poskytujících tuto službu v kraji **neustále klesá**, ve srovnání s rokem 2010 se snížil o pětinu na 634 ke konci roku 2018. Většinu klientů (97 % v kraji ke konci roku 2018) tvoří osoby starší 18 let, ženy jsou mezi dospělými klienty v kraji zastoupeny 44 %.

- Postupný pokles počtu lůžek v domovech pro seniory v přepočtu na obyvatelstvo ve věku 65 a více let je patrný na krajské i celorepublikové úrovni – viz následující graf. V případě domovů se zvláštním režimem sledujeme v ČR v tomto ukazateli naopak pokračující růst, v kraji pak předchází nárůst přechel v posledních čtyřech letech ve stagnaci. Část kapacit domovů pro seniory prochází transformací na služby domovů se zvláštním režimem. Vzhledem k rostoucímu počtu osob s demencí (zejména ve spojení s Alzheimerovou nemocí) lze tento vývoj očekávat i do budoucna.

Lůžka ve vybraných pobytových zařízeních sociálních služeb na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let v Pardubickém kraji a ČR (stav k 31. 12.)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

- Při bližším pohledu dovnitř kraje zjišťujeme v roce 2018 nejvyšší absolutní počet lůžek v domovech pro seniory v okrese Ústí nad Orlicí, po přepočtu na 1 000 osob 65letých a starších pak v okrese Chrudim. Nejméně lůžek (v absolutním i relativním počtu) je v okrese Pardubice. Pardubicko se naopak vyznačuje nejvyšším absolutním počtem lůžek v domovech se zvláštním režimem, na 1 000 osob ve věku 65 a více let je však nejvíce lůžek v okrese Chrudim. Na Chrudimsku je zároveň nejvíce lůžek v domovech pro osoby se zdravotním postižením.

Vybraná pobytová zařízení sociálních služeb v Pardubickém kraji a jeho okresech k 31. 12. 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí, ČSÚ

	Pardubický kraj	v tom okresy			
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Lůžka					
v domovech pro seniory	2 097	600	299	553	645
na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let	20,2	28,4	8,7	26,6	23,4
v domovech se zvláštním režimem	1 120	473	502	38	107
na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let	10,8	22,4	14,7	1,8	3,9
v domovech pro osoby se zdravotním postižením	634	265	73	125	171
Byty v domech s pečovatelskou službou ¹⁾	1 759	571	259	489	440
na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let	17,9	28,6	7,9	24,7	16,9

¹⁾ data k 31. 12. 2016 z mimořádného šetření ČSÚ

- Podle posledních dostupných údajů za rok 2016 bylo v obcích kraje k dispozici téměř 1,8 tis. bytů v domech s pečovatelskou službou, což v přepočtu na tisíc obyvatel pětadesátiletých a starších znamenalo téměř 18 bytů při republikovém průměru 17 bytů. Nejvyšší počet bytů v domech s pečovatelskou službou v roce 2016 byl v absolutním počtu v okrese Chrudim, kde zároveň připadalo nejvíce bytů v těchto zařízeních na 1 000 seniorů.

- **Nejčastěji využívanou** terénní nebo ambulantní sociální službou je **pečovatelská služba**, prostřednictvím které je zajišťována pomoc osobám se sníženou soběstačností při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně, pomoc při zajištění stravy a chodu domácnosti apod. Tuto službu v kraji využívá v průměru za posledních pět let kolem 5 tis. osob ročně, a to **převážně z řad seniorů**. Mezi klienty mají převahu ženy (v roce 2018 v kraji ze 69 %). **Výdaje na poskytování pečovatelské služby vykazují rostoucí trend**, v roce 2018 činily v kraji 172,6 mil. Kč a v přepočtu na 1 uživatele této služby (36,6 tis. Kč) byly za posledních deset let nejvyšší.

Vybrané sociální služby v Pardubickém kraji

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	Počet klientů (uživatelů)					
Pečovatelská služba	5 194	5 247	5 124	5 259	4 181	4 715
Odlehčovací služby	396	461	471	520	534	580
Osobní asistence	534	553	638	547	465	528
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi ¹⁾	.	.	.	.	2 038	1 961
Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením ²⁾	1 410	1 010	478	.	.	.
Centra denních služeb	49	61	65	79	88	97
Denní stacionáře	243	261	458	240	251	268
	Výdaje na sociální službu (v tis. Kč)					
Pečovatelská služba	119 563	119 937	121 905	133 084	126 703	172 606
Odlehčovací služby	19 049	19 576	21 118	24 484	32 074	44 111
Osobní asistence	36 683	38 295	48 459	43 097	33 267	67 102
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi ¹⁾	.	.	.	.	28 067	39 692
Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením ²⁾	4 487	4 233	4 122	.	.	.
Centra denních služeb	5 485	7 014	7 440	9 966	10 932	14 991
Denní stacionáře	29 102	31 300	34 485	31 664	37 180	42 659

¹⁾ do roku 2016 nebyly údaje statistiky sledovány

²⁾ s ohledem na změnu metodiky a způsobu sběru dat přestaly být údaje statisticky sledovány

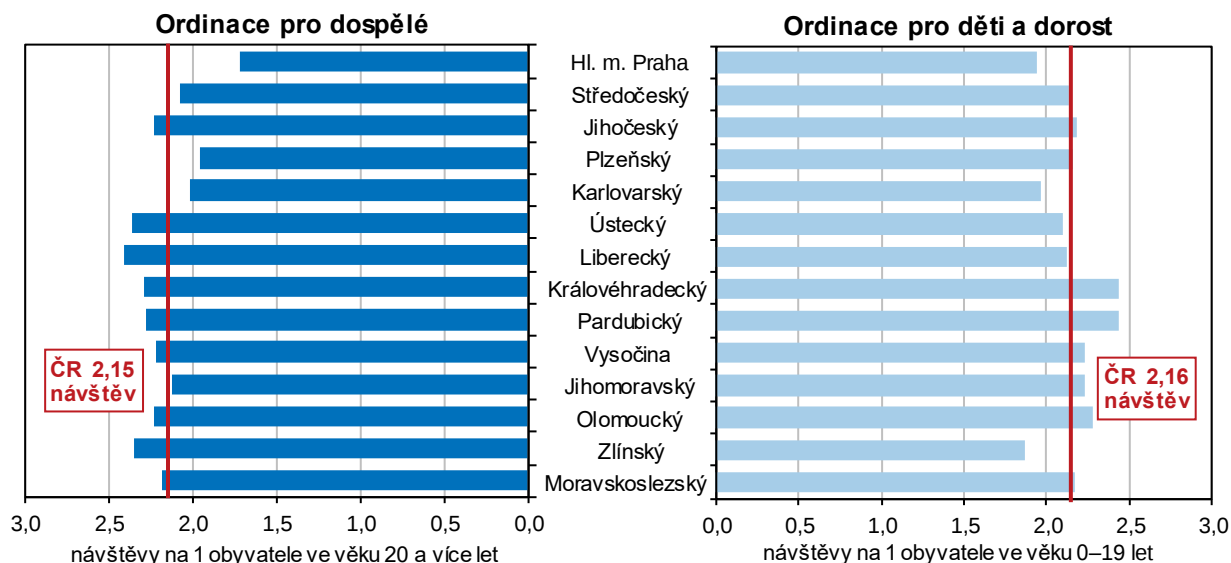
- Na opačné straně věkového spektra klientů stojí **sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi**, za které MPSV publikuje údaje od roku 2017. Jde o terénní, popřípadě ambulantní služby poskytované rodině s dítětem, u kterého existují rizika ohrožení jeho vývoje, nebo je jeho vývoj ohrožen v důsledku dopadů dlouhodobě obtížné krizové sociální situace, kterou rodiče nedokáží sami bez pomoci překonat a u kterého existují další rizika ohrožení jeho vývoje. Služba obsahuje výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Služba se poskytuje bez úhrady. V kraji tuto službu využívá kolem 2 tis. klientů, přičemž v roce 2018 činily výdaje téměř 40 mil. Kč (20 tis. Kč na uživatele).

Zdravotní péče

- V roce 2018 působilo ve zdravotnických zařízeních v Pardubickém kraji celkem 2 103 lékařů (přepočtené počty). **Počet obyvatel připadajících na jednoho lékaře v kraji je dlouhodobě nad republikovým průměrem**; po předchozím poklesu se v posledních dvou letech ustálil na 247 osobách (při republikovém průměru 212 osob). **Počet lůžek v nemocnicích na tisíc obyvatel v kraji dlouhodobě pozvolna klesá**, v posledních pěti letech se ustálil na 4,9 (při republikovém průměru 5,7).
- Podle údajů Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR (z Národního registru hrazených zdravotních služeb, který je naplňován daty zdravotních pojišťoven) zjišťujeme **v kraji nadprůměrnou návštěvnost ordinací praktických lékařů pro dospělé** (5. nejvyšší mezi kraji v průměru let 2016 až 2018) **i pro děti a dorost** (nejvyšší spolu s Královéhradeckým krajem) v přepočtu na obyvatele dle věku. **Ženy** přitom dlouhodobě **vyhledávají tuto zdravotní péči** (včetně zubních lékařů, ambulantních specialistů i rehabilitačních zařízení) **častěji než muži**.

Ambulantní péče v ordinacích praktických lékařů v krajích (průměr let 2016–2018)

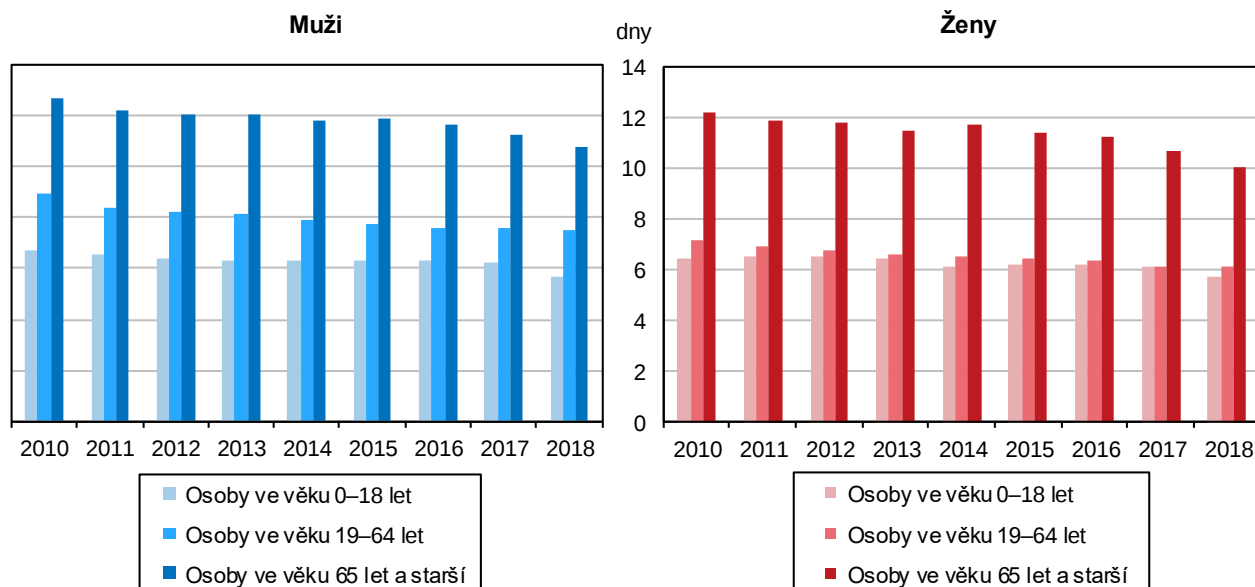
Pramen: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR (Národní registr hrazených zdravotních služeb)

- **Průměrná ošetrovací doba v nemocnicích akutní péče se (dle NRHZS) nadále zkracuje;** v průměru let 2016–2018 v kraji činila 8,0 dne (v ČR 8,2 dne). **U žen je ošetrovací doba na akutním lůžku (7,7 dne v kraji v průměru let 2016–2018) dlouhodobě kratší než u mužů (8,5 dne),** z hlediska věku pacienta se v posledních třech letech v kraji pohybovala od 6 dní u dětí a mládeže do 18 let až po téměř 11 dní u 65letých a starších.

Průměrná ošetrovací doba osob hospitalizovaných v nemocnicích akutní péče podle pohlaví v Pardubickém kraji

Pramen: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR (Národní registr hrazených zdravotních služeb)

- Podle údajů NRHZS je v kraji dlouhodobě zvýšený výskyt **hypertenzní nemoci** u obou pohlaví, ženy však mezi pacienty tvoří vyšší podíl než muži. **Ischemické nemoci srdeční** se naopak týkají většího počtu mužů, v mezikrajském srovnání však patří výskyt těchto nemocí v Pardubickém kraji u obou pohlaví k nejnižším. Počet **diabetiků** v kraji již přesáhl 50 tis. osob (s 50,4% podílem žen) a stále roste, tempo růstu je rychlejší u mužů než u žen. V meziokresním srovnání byl relativně nejvyšší počet diabetiků u obou pohlaví shledán v okrese Svitavy.
- Národní onkologický registr evidoval v kraji (v průměru let 2012–2016) 552,7 nových případů onemocnění **zhoubnými novotvory** na 100 000 obyvatel, což byla hodnota pod republikovým průměrem. Z regionálního pohledu obsadili nejvyšší pozici muži ve svitavském okrese a ženy z okresu Pardubice.

5. Domácnosti

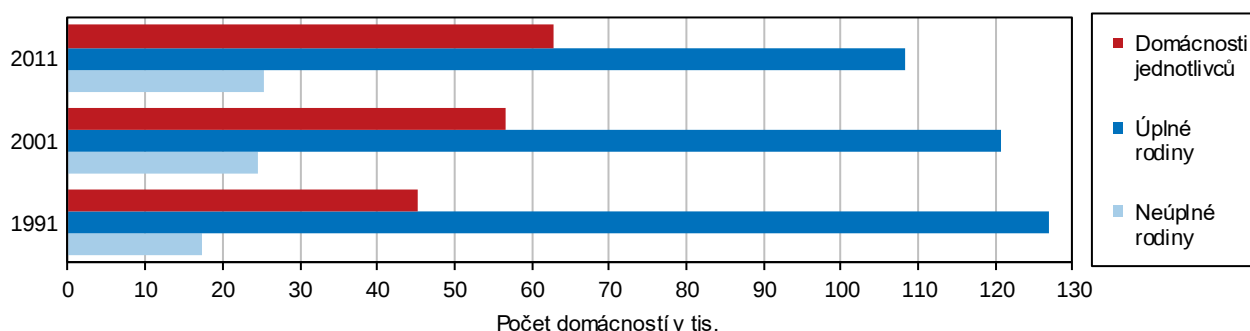
- Jediným zdrojem dat, který poskytuje podrobné údaje o domácnostech a bydlení v podrobném územním detailu, je **sčítání lidu, domů a bytů (SLDB)**, které se naposledy uskutečnilo v roce 2011. Dalším zdrojem (s daty za kraje, ne menší území), využitým v tomto dokumentu, je **Výběrové šetření příjmů a životních podmínek domácností (EU-SILC)** ČSÚ, které probíhá povinně v členských státech EU (v ČR od roku 2005).

Domácnosti podle sčítání lidu, domů a bytů

- Chceme-li porovnávat výsledky SLDB 2011 s předchozími cenzy, je třeba vzít v úvahu, že nově byly definitivní výsledky sčítání zpracovány podle **obvyklého** (nikoli trvalého) **pobytu**. Tuto skutečnost je třeba mít na paměti i při pohledu na následující dva grafy zobrazující změny v počtu a struktuře domácností.
- Podle výsledků sčítání lidu v kraji i celé ČR dlouhodobě **roste počet domácností jednotlivců a neúplných rodin**, na druhé straně **klesá počet úplných rodin**. Ve struktuře domácností se projevuje odkládání vstupu do manželství do pozdějšího věku, resp. nahrazování manželství nesezdaným soužitím či preference života bez partnera (tzv. single). Působí zde vlivy demografické (včetně stárnutí populace a prodlužování délky života), ekonomické i společenské. Mezi sčítáními lidu v letech 1991 a 2011 vzrostl počet domácností jednotlivců v kraji téměř o 40 % (v celé ČR o necelých 31 %). Zároveň ve stejném období došlo v kraji k téměř patnáctiprocentnímu poklesu počtu úplných rodin doprovázenému 46% nárůstem počtu neúplných rodin.

Vývoj počtu domácností podle typu v Pardubickém kraji

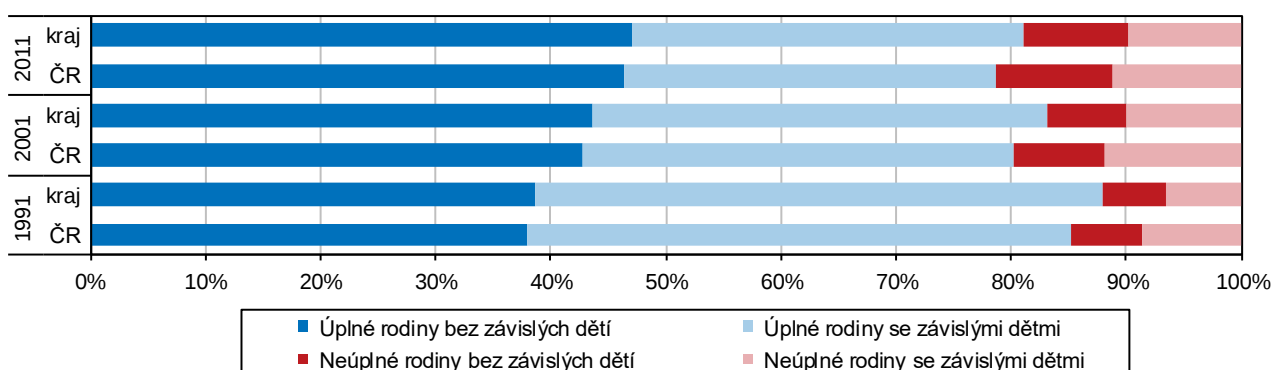
Zdroj: SLDB

- Oproti republikovým hodnotám se v kraji dlouhodobě projevuje **nadprůměrné zastoupení úplných rodin** (především s ekonomicky závislými dětmi ve věku 0–25 let); **podíl neúplných rodin i domácností jednotlivců naopak průměru ČR podle výsledků sčítání lidu nedosahuje**. Ve srovnání s republikovými hodnotami je v kraji **vyšší průměrný počet členů domácností** – v roce 2011 připadalo v kraji na jednu hospodářskou domácnost v průměru 2,42 členů při celorepublikovém průměru 2,34. Hospodářská domácnost je tvořena osobami, které společně hradí výdaje domácnosti (včetně dětí, které do domácnosti patří).

Rodinné domácnosti v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: SLDB

- Použitý způsob zjišťování a následného zpracování dat SLDB 2011 neumožňoval získat podrobné údaje v případě, že v bytě žilo více rodinných domácností (proto jsou některá data zde uvedena pouze za hospodařící domácnosti tvořené jednou rodinou).
- Z celkového počtu 207,4 tis. hospodařících domácností v kraji v roce 2011 bylo 99 % sečteno **v bytech**. **Mimo byty** (nouzové bydlení, mobilní objekty, chaty, chalupy) bylo v kraji sečteno 1,7 tis. domácností, nejčastěji tvořených jednotlivci-muži (ze 41 %). Více než polovinu domácností sečtených **v zařízeních** (57 %) pak tvořily úplné rodiny bez závislých dětí a dalších 40 % neúplné rodiny v čele se ženou. Metodika SLDB 2011 mezi domácnosti nezařadila osoby žijící jednotlivě v zařízeních (2,8 tis. osob v kraji), proto nejsou zahrnuty do domácností jednotlivců.

Hospodařící domácnosti podle typu domácnosti a způsobu bydlení v Pardubickém kraji

Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	Tvořené 1 rodinou				Tvořené 2 a více rodinami	Domácnosti jednotlivců		Více-členné nerodinné domácnosti
		úplné rodiny		neúplné rodiny			muži	ženy	
		bez závislých dětí	se závislými dětmi	v čele muž	v čele žena				
Hospodařící domácnosti	207 396	62 931	45 395	4 943	20 283	3 448	27 601	35 188	7 607
v tom podle způsobu bydlení									
bydlící v bytech	205 548	62 653	45 250	4 914	20 134	3 446	26 914	34 775	7 462
bydlící mimo byty	1 660	171	141	26	75	2	687	413	145
bydlící v zařízeních ¹⁾	188	107	4	3	74	-	x	x	-
v %									
bydlící v bytech	100,0	30,5	22,0	2,4	9,8	1,7	13,1	16,9	3,6
bydlící mimo byty	100,0	10,3	8,5	1,6	4,5	0,1	41,4	24,9	8,7
bydlící v zařízeních ¹⁾	100,0	56,9	2,1	1,6	39,4	-	x	x	-

¹⁾ jednotlivé osoby žijící v zařízeních nevyplňovaly Bytový list, proto za ně data nejsou k dispozici

- Ve struktuře 133,6 tis. **rodinných domácností** (tvořených jednou rodinou) sečtených v kraji v roce 2011 představovaly **úplné rodiny** 81 % (při republikovém podílu 79 %) a **neúplné rodiny** 19 % (v ČR 21 %). Zastoupení **manželských párů** mezi úplnými rodinami v kraji (90 %) bylo ve srovnání s republikovým podílem o 1 procentní bod vyšší, zatímco podíl **faktických manželství (soužití druhá a družky)** za celorepublikovou hodnotou mírně zaostávalo. Nepatrně nižší byl v kraji oproti ČR i podíl tehdy sečtených **soužití osob stejného pohlaví** (ať již registrovaných či nesezdaných tzv. faktických partnerství).

Hospodařící rodinné domácnosti podle počtu členů domácnosti, závislých dětí a typu hospodařící domácnosti v Pardubickém kraji

Zdroj: SLDB 2011

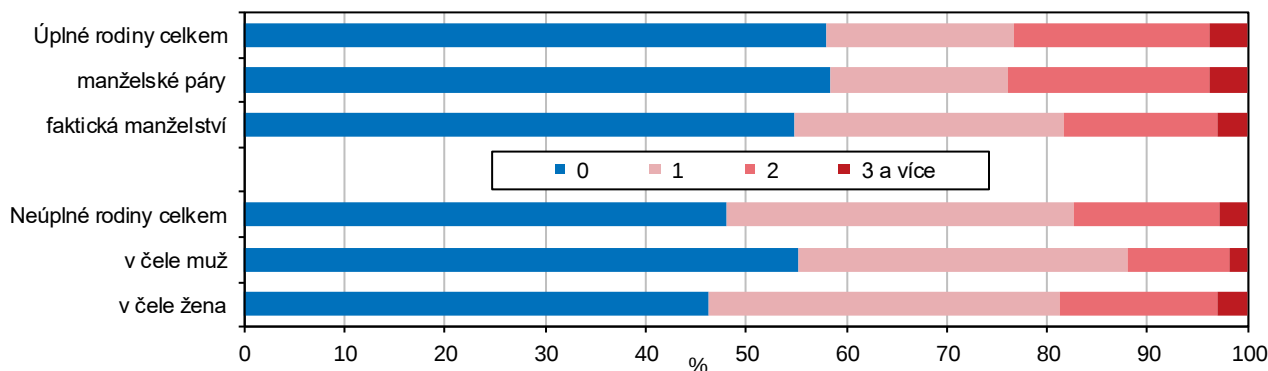
	Rodinné domácnosti	v tom s počtem členů (%)				v tom s počtem závislých dětí (%)			
		2	3	4	5 a více	bez dětí	1	2	3 a více
Domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou¹⁾	108 326	38,6	24,8	28,0	8,6	58,1	18,6	19,5	3,8
v tom									
manželské páry	97 413	38,2	24,3	28,8	8,8	58,4	17,7	20,0	3,8
faktická manželství	10 748	42,0	29,8	21,1	7,1	54,7	26,9	15,2	3,1
registrovaná partnerství	15	73,3	13,3	13,3	-	80,0	13,3	6,7	-
faktická partnerství	150	44,0	26,0	16,7	13,3	85,3	10,0	3,3	1,3
Domácnosti tvořené 1 neúplnou rodinou	25 226	55,3	31,5	9,4	3,7	48,1	34,6	14,6	2,8
v tom									
v čele muž	4 943	53,9	31,0	10,6	4,5	55,2	32,9	10,2	1,7
v čele žena	20 283	55,7	31,7	9,1	3,5	46,3	35,0	15,7	3,0

¹⁾ faktická manželství = neformální soužití druhá a družky, faktická partnerství = neformální soužití osob stejného pohlaví

- V **nesezdaných soužitích** žijí častěji partneři s větším věkovým rozdílem. Nadprůměrně jsou v těchto soužitích také zastoupeny dvojice starší ženy s mladším mužem. Podílem téměř 10 % faktických manželství (soužití druha a družky) na všech úplných rodinách v roce 2011 obsadil Pardubický kraj **čtvrtou nejnižší** pozici v mezikrajském srovnání. V rámci kraje byl preferován tento způsob soužití nejčastěji ve východní části a také na Pardubicku a Přeloučsku; nejnižší podíly na Hlinecku, Poličsku a Litomyšlsku lze dát do souvislosti s užší vazbou na náboženskou víru v těchto regionech.
- Z celkového počtu 25,2 tis. **neúplných rodin** v kraji v roce 2011 jich **téměř 80 % tvořilo soužití rodiče s dítětem bez dalších osob**, ve 12 % neúplných rodin žila další příbuzná osoba, v necelých 3 % další cizí osoba a ve zbývajících 5 % dvě a více dalších osob. V čele neúplné rodiny stojí nejčastěji rozvedená osoba, mezi ženami přitom oproti mužům zjišťujeme vyšší podíl rozvedených i ovdovělých.
- Z celkového počtu 18,4 tis. **ekonomicky závislých dětí** žijících v kraji v roce 2011 **v neúplných rodinách** jich 84 % žilo s matkou a 16 % s otcem (podíly přibližně odpovídající republikovým hodnotám). **Neúplné rodiny v čele se ženou s ekonomicky závislými dětmi** (téměř 11 tis. domácností) se na všech neúplných rodinách v kraji v roce 2011 podílely 43,2 %, což je **pátý nejnižší podíl** v mezikrajském srovnání.

Rodinné domácnosti podle počtu závislých dětí v Pardubickém kraji (ze zjištěných hodnot)

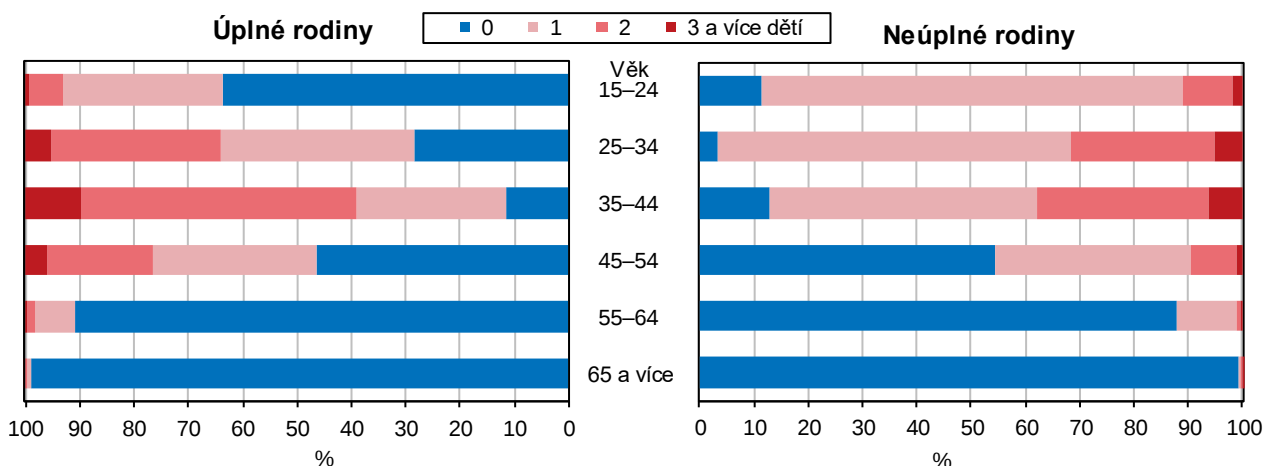
Zdroj: SLDB 2011

- Mezi všemi neúplnými rodinami v kraji zjišťujeme oproti všem úplným rodinám téměř dvojnásobný podíl domácností s jedním závislým dítětem. V úplných rodinách pak mají zřetelnou převahu domácnosti bez závislých dětí (viz předchozí graf). Při bližším pohledu na strukturu rodinných domácností **podle věku osoby v jejich čele** (dle metodiky SLDB stojí v čele úplné rodiny v párech osob odlišného pohlaví vždy muž, v neúplných rodinách pak rodič) a počtu závislých dětí však zjišťujeme zřetelné rozdíly (viz následující graf).
- Na jednu úplnou rodinu se závislými dětmi připadalo v roce 2011 v kraji v průměru 1,66 dítěte, v neúplných rodinách byl tento počet 1,40. V obou případech se jedná o hodnoty **nad republikovým průměrem**.

Rodinné domácnosti podle věku osoby v čele domácnosti a počtu závislých dětí v Pardubickém kraji (ze zjištěných hodnot)

Zdroj: SLDB 2011

- Na **rozdíly ve struktuře domácností mezi regiony** působí vlivy ekonomické, sociální i náboženské. Maxima dosahuje **podíl úplných rodin** na všech hospodařících domácnostech v jihovýchodní části republiky (mj. vliv vyšší religiozity); uvnitř kraje pak v okrese Svitavy (zejména na Litomyšlsku a Poličsku). **Neúplné rodiny** měly v roce 2011 dominantní postavení v krajích s nejvyšší nezaměstnaností (Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský), uvnitř kraje pak na Moravskotřebovsku a Svitavsku.

Hospodařící rodinné domácnosti podle počtu ekonomicky závislých dětí a typu hospodařící domácnosti v Pardubickém kraji a jeho okresech

Zdroj: SLDB 2011

	Pardubický kraj	v tom okresy			
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou	108 326	21 700	34 956	22 074	29 596
v tom podle počtu závislých dětí (%)					
bez dětí	58,1	58,2	59,4	57,5	56,9
1	18,6	18,2	19,7	17,8	18,4
2	19,5	19,6	18,6	20,0	20,1
3 a více	3,8	4,0	2,3	4,7	4,6
Počet závislých dětí	75 488	15 199	22 411	16 144	21 734
Domácnosti tvořené 1 neúplnou rodinou	25 226	4 989	8 642	4 982	6 613
v tom podle počtu závislých dětí (%)					
bez dětí	48,1	49,3	47,6	48,0	47,8
1	34,6	33,8	37,2	32,5	33,4
2	14,6	14,1	13,4	15,7	15,8
3 a více	2,8	2,9	1,9	3,8	3,0
Počet závislých dětí	18 360	3 553	6 052	3 809	4 946

- Ve struktuře **úplných rodin** nacházíme podle výsledků SLDB 2011 **nejvyšší podíl domácností s ekonomicky závislými dětmi v okrese Ústí nad Orlicí** (43,1 %), nejnižší pak v okrese Pardubice (40,6 %). Mezi **neúplnými rodinami** měl naopak **nejvyšší zastoupení rodin s dětmi okres Pardubice** (52,4 %) a nejnižší okres Chrudim (50,7 %). Na jednu úplnou i neúplnou rodinu se závislými dětmi připadalo v průměru nejvíce dětí v roce 2011 v okrese Svitavy (1,72 resp. 1,47), nejméně dětí pak v okrese Pardubice (1,58 v úplných a 1,34 v neúplných rodinách).

Hospodařící domácnosti jednotlivců podle věku, rodinného stavu a způsobu bydlení v Pardubickém kraji

Zdroj: SLDB 2011

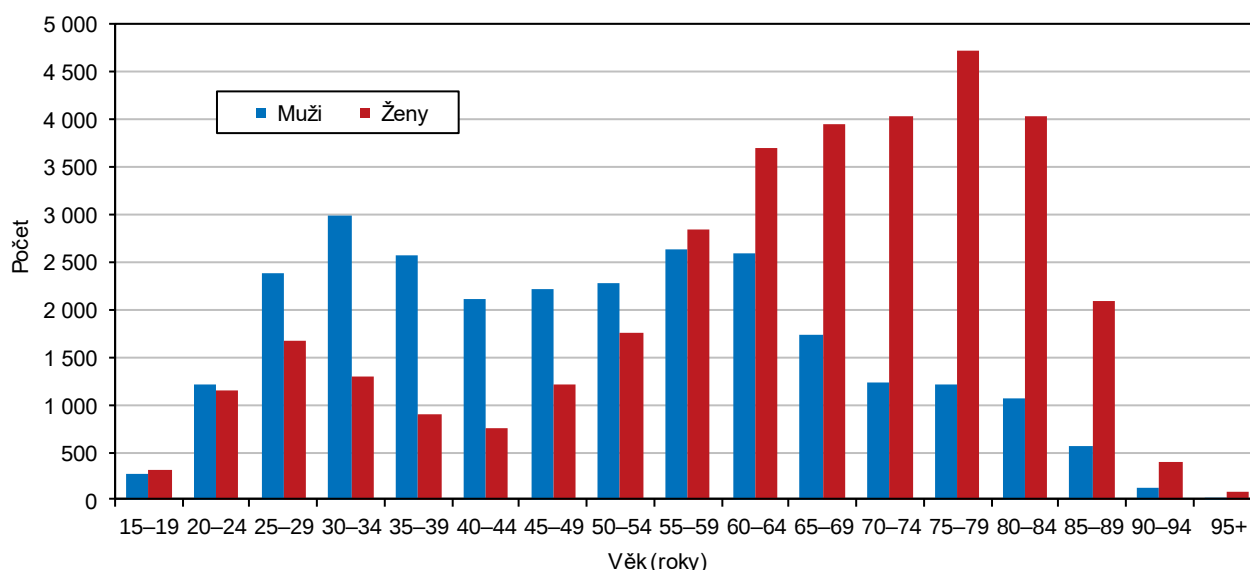
	Muži					Ženy				
	celkem	z toho ve věku				celkem	z toho ve věku			
		15–29	30–49	50–69	70 a více		15–29	30–49	50–69	70 a více
Domácnosti jednotlivců celkem	27 601	3 859	9 894	9 226	4 236	35 188	3 118	4 164	12 240	15 380
z toho rodinný stav (%)										
svobodný, svobodná	40,7	94,1	50,5	21,3	8,5	17,8	91,3	43,0	7,7	3,0
ženatý, vdaná	14,1	3,7	14,3	18,9	13,9	8,2	6,4	18,1	12,3	2,6
rozvedený, rozvedená	31,1	1,9	34,6	48,6	14,2	21,8	1,9	36,2	38,1	9,3
ovdovělý, ovdovělá	13,5	0,1	0,3	11,1	63,3	52,1	0,1	2,5	41,8	85,1
v tom způsob bydlení (%)										
samostatně v bytě	83,2	74,1	81,4	85,9	91,2	88,6	73,3	80,1	89,4	93,5
v bytě s další hospodařící domácností	14,3	22,1	15,7	12,2	8,3	10,3	23,1	16,9	9,8	6,3
mimo byty	2,5	3,8	2,9	1,9	0,5	1,2	3,7	3,0	0,7	0,3

- Mezi domácnostmi jednotlivců mají jednoznačnou převahu ovdovělé ženy – v kraji v roce 2011 téměř s 30 %, následují svobodní muži s přibližně 18% podílem na všech domácnostech jednotlivců a rozvedení muži se 14 %. Přibližně do věku 23 let je zastoupení mužů a žen podle výsledků SLDB 2011 mezi domácnostmi jednotlivců téměř vyrovnané, ve vyšších věkových kategoriích počet mužů výrazně

roste (maxima dosahuje mezi 30. a 35. rokem života). U žen v mladém věku není nárůst tak markantní; maximálních počtů dosahují domácnosti jednotlivců tvořené ženami až po 70. roce života (vliv dřívější úmrtnosti mužů).

Věkové složení domácností jednotlivců podle pohlaví v Pardubickém kraji (ze zjištěných hodnot)

Zdroj: SLDB 2011

- Domácnosti jednotlivců mají nadprůměrné zastoupení v regionech s velkými městy. V mezikrajském srovnání byly domácnosti jednotlivců tvořené muži nebo ženami zastoupeny na všech hospodařících domácnostech nejvíce v Hlavním městě Praze. **Pardubický kraj zaujímal podílem domácností jednotlivců-mužů (13 %) i domácností jednotlivců-žen (17 %) na všech hospodařících domácnostech čtvrtou nejnižší příčku** v mezikrajském srovnání. Uvnitř kraje zjišťujeme nejvyšší podíl domácností jednotlivců na všech domácnostech v okrese Pardubice (32 %) a nejnižší (28 %) v okrese Svitavy.
- Soužití domácností jednotlivců s jinou domácností v bytě je častější u mužů (14 % ze všech domácností jednotlivců-mužů v kraji v roce 2011) než u žen (10 %). **S rostoucím věkem se podíl domácností jednotlivců bydlících v bytě samostatně zvyšuje**, a to u mužů i žen.

Hospodařící domácnosti jednotlivců podle věku, rodinného stavu a způsobu bydlení v Pardubickém kraji a jeho okresech

Zdroj: SLDB 2011

	Pardubický kraj		v tom okresy							
			Chrudim		Pardubice		Svitavy		Ústí nad Orlicí	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Domácnosti jednotlivců celkem	27 601	35 188	5 161	6 708	10 134	12 815	5 086	6 512	7 220	9 153
z toho věk (%)										
15-29	14,0	8,9	12,5	7,7	15,2	10,1	12,8	7,1	14,1	9,3
30-49	35,8	11,8	34,3	9,9	36,6	13,8	34,9	10,8	36,5	11,3
50-69	33,4	34,8	35,4	35,1	30,9	33,4	36,1	36,7	33,6	35,2
70 a více	15,3	43,7	16,4	46,6	15,4	42,0	14,9	44,5	14,8	43,5
z toho rodinný stav (%)										
svobodný, svobodná	40,7	17,8	38,6	15,2	40,9	19,6	41,8	16,4	41,1	18,3
ženatý, vdaná	14,1	8,2	16,0	8,2	15,1	9,1	12,2	6,9	12,8	7,7
rozvedený, rozvedená	31,1	21,8	30,6	19,6	30,5	24,3	31,2	20,5	32,3	20,8
ovdovělý, ovdovělá	13,5	52,1	14,4	56,9	12,6	46,8	14,5	56,0	13,6	53,0
v tom způsob bydlení (%)										
samostatně v bytě	83,2	88,6	82,0	88,5	83,7	88,7	83,6	88,5	83,3	88,4
v bytě s další hospodařící domácností	14,3	10,3	15,0	10,3	13,7	10,3	14,7	10,4	14,2	10,1
mimo byty (bez zařízení)	2,5	1,2	3,0	1,1	2,6	1,0	1,7	1,0	2,5	1,5

- Z hlediska **věkové struktury domácností** jednotlivců nacházíme podle SLDB 2011 nejvyšší zastoupení osob mladších 30 let v okrese Pardubice, a to mezi muži i ženami. Senioři starší 70 let se na všech domácnostech jednotlivců u obou pohlaví podílejí mezi okresy v kraji nejvyšší měrou na Chrudimsku. **Samostatně v bytě** žily domácnosti jednotlivců (muži i ženy) nejčastěji v okrese Pardubice, **v soužití s další hospodařící domácností** pak na Chrudimsku (v případě mužů) a Svitavsku (u žen).
- V průměru lépe technicky vybavené byty obývají úplné rodiny. Pouze 2,1 % z nich bydlelo v době sčítání v kraji v bytech se sníženou kvalitou (bez ústředního topení s částečným příslušenstvím). U neúplných rodin přitom činil tento podíl 4,8 %. Byty se sníženou kvalitou nejčastěji obývaly vícečlenné nerodinné domácnosti (17,7 % z nich) a domácnosti jednotlivců (8,3 %), které oproti rodinným domácnostem častěji bydlí v nájemních bytech.

Domácnosti bydlící samostatně v bytě podle typu domácnosti, druhu domu a právního důvodu užívání bytu v Pardubickém kraji

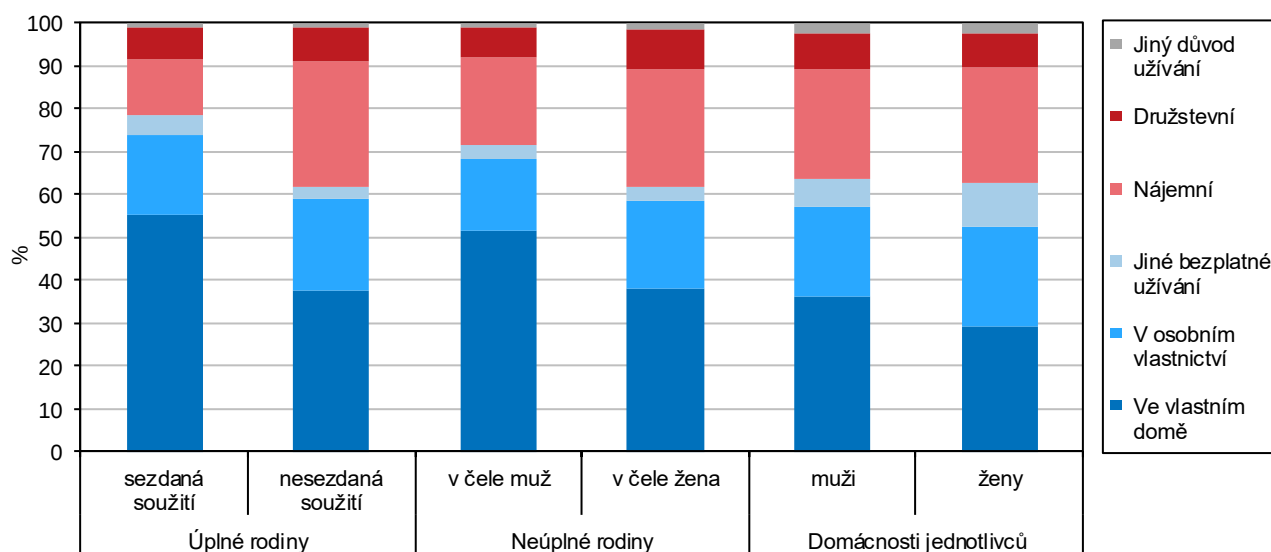
Zdroj: SLDB 2011

	Úplné rodiny		Neúplné rodiny		Domácnosti jednotlivců	
	sezdaná soužití	nesezdaná soužití	v čele muž	v čele žena	muži	ženy
Domácnosti bydlící samostatně v bytě	74 899	9 468	4 399	18 275	22 976	31 159
z toho podle druhu domu (%)						
rodinné domy	62,5	43,6	58,6	45,1	46,0	42,6
bytové domy	36,7	55,2	40,4	53,8	51,7	54,4
z toho podle právního důvodu užívání bytu (%)						
ve vlastním domě	53,8	37,1	47,8	35,5	31,4	27,0
v osobním vlastnictví	18,0	21,4	15,5	19,5	18,1	21,1
jiné bezplatné užívání bytu	4,6	3,1	3,3	3,0	5,3	9,6
nájemní	12,8	29,1	18,7	25,7	22,1	24,7
družstevní	7,2	7,6	6,7	8,9	7,4	7,4

- V úplných rodinách tvořených sezdanými páry zjišťujeme mnohem vyšší podíl bydlících v rodinných domech ve srovnání s nesezdanými páry. Úplné rodiny s ekonomicky závislými dětmi přitom žijí častěji v rodinných domech než rodiny bez dětí. Neúplné rodiny v čele s mužem (oproti neúplným rodinám v čele se ženou) také častěji žijí v rodinných domech. Jednotlivci (především ženy) ve srovnání s ostatními typy domácností více preferují bydlení v bytovém domě.

Domácnosti bydlící samostatně v bytě podle typu domácnosti a právního důvodu užívání bytu v Pardubickém kraji (ze zjištěných hodnot)

Zdroj: SLDB 2011

Rodinné domácnosti s ekonomicky závislými dětmi podle způsobu bydlení, druhu domu a právního důvodu užívání bytu v Pardubickém kraji

Zdroj: SLDB 2011

	Pardubický kraj		v tom okresy							
			Chrudim		Pardubice		Svitavy		Ústí nad Orlicí	
	úplné rodiny s dětmi	neúplné rodiny s dětmi	úplné rodiny s dětmi	neúplné rodiny s dětmi	úplné rodiny s dětmi	neúplné rodiny s dětmi	úplné rodiny s dětmi	neúplné rodiny s dětmi	úplné rodiny s dětmi	neúplné rodiny s dětmi
Domácnosti bydlící v bytech	45 250	12 969	9 014	2 506	14 152	4 477	9 373	2 561	12 711	3 425
v tom podle druhu domu (%)										
rodinné domy	64,6	44,0	68,2	49,5	57,1	37,9	70,8	48,9	66,0	44,0
bytové domy	34,3	54,6	30,8	48,6	42,1	61,2	28,0	49,0	32,8	54,5
ostatní budovy	1,0	1,5	0,9	1,9	0,8	0,9	1,2	2,1	1,2	1,5
z domácností bydlících v bytech										
bydlící v rodinných domech	29 251	5 700	6 151	1 241	8 079	1 698	6 634	1 253	8 387	1 508
z toho podle právního důvodu užívání bytu (%)										
ve vlastním domě	87,0	74,2	87,7	75,3	85,7	75,3	87,9	72,8	86,9	73,2
nájemní	4,0	9,4	3,8	9,8	4,4	7,1	4,1	11,6	3,6	9,7
bydlící v bytových domech	15 541	7 077	2 778	1 218	5 965	2 740	2 625	1 254	4 173	1 865
z toho podle právního důvodu užívání bytu (%)										
ve vlastním domě	1,0	0,6	0,7	0,7	1,0	0,4	1,2	0,6	1,2	0,6
v osobním vlastnictví	43,3	32,2	55,0	40,1	49,3	38,4	36,8	25,8	31,0	22,3
nájemní	32,6	44,5	30,4	43,3	33,0	41,2	34,1	51,2	32,4	45,6
družstevní	21,1	15,6	12,0	9,6	14,4	11,7	25,9	16,4	33,6	24,8
Domácnosti bydlící mimo byty	141	71	46	18	32	18	17	18	46	17
Domácnosti bydlící v zařízeních	4	62	-	6	3	35	-	12	1	9

- V meziokresním srovnání zjišťujeme v roce 2011 nejvyšší podíl úplných rodin s dětmi žijících v rodinných domech na Svitavsku, v případě neúplných rodin pak na Chrudimsku. Nejvyšší zastoupení (úplných i neúplných) rodin s dětmi v bytových domech je typické pro okres Pardubice. Z hlediska **právního důvodu užívání bytu v bytových domech** byly **nájemní byty** nejčastěji obývány úplnými i neúplnými rodinami s dětmi v okrese Svitavy, v bytech v **osobním vlastnictví** žily nejčastěji rodiny na Chrudimsku.

Domácnosti podle výběrového šetření Životní podmínky

- **Příjmy domácností v Pardubickém kraji nadále patří v mezikrajském srovnání k nejnižším.** Podle výsledků šetření „Životní podmínky 2018“ činily v roce 2017 průměrné roční čisté peněžní příjmy na jednoho člena domácnosti 165 350 Kč, což představuje třetí nejnižší příjmy mezi kraji za Ústeckým a Zlínským krajem a zároveň o jednu pozici horší postavení než v roce předchozím.

Domácnosti a jejich příjmy v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ - výběrové šetření Životní podmínky

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet domácností	199 280	199 069	202 974	203 424	203 996	204 943	207 283	208 240	208 656
podíl na ČR (%)	4,80	4,76	4,77	4,75	4,74	4,74	4,77	4,76	4,75
Průměrný počet členů domácnosti	2,57	2,57	2,50	2,50	2,49	2,48	2,45	2,44	2,44
Průměrný roční čistý peněžní příjem na osobu (Kč)¹⁾	131 053	129 943	133 756	132 829	144 593	146 186	148 944	153 957	165 350
meziroční změna (%)	3,4	-0,8	2,9	-0,7	8,9	1,1	1,9	3,4	7,4
Domácnosti podle měsíčního čistého peněžního příjmu na osobu ¹⁾ (%)									
do 10 000 Kč	42,2	44,5	39,0	38,2	30,7	29,4	22,8	20,0	12,6
10 001–15 000 Kč	40,4	35,2	40,9	43,1	45,9	46,9	51,3	47,6	55,1
15 001 Kč a více	17,4	20,4	20,0	18,6	23,4	23,7	25,9	32,3	32,4

¹⁾ příjmy domácností jsou šetřeny za předchozí rok

- Přibližně každá čtrnáctá domácnost v kraji (7,1 %) vychází (podle subjektivního hodnocení zjišťovaného v šetření o životních podmínkách 2018) s příjmem s velkými obtížemi a každá sedmá domácnost (14,8 %) s obtížemi. V obou případech jde o druhý nejvyšší podíl za Ústeckým krajem. **Pátý nejnižší podíl v mezikrajském srovnání mají naopak domácnosti, které se svými příjmy dle subjektivního názoru vycházejí snadno (12,9 %) či velmi snadno (1,9 %).**

Náklady na bydlení domácností v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ - výběrové šetření Životní podmínky

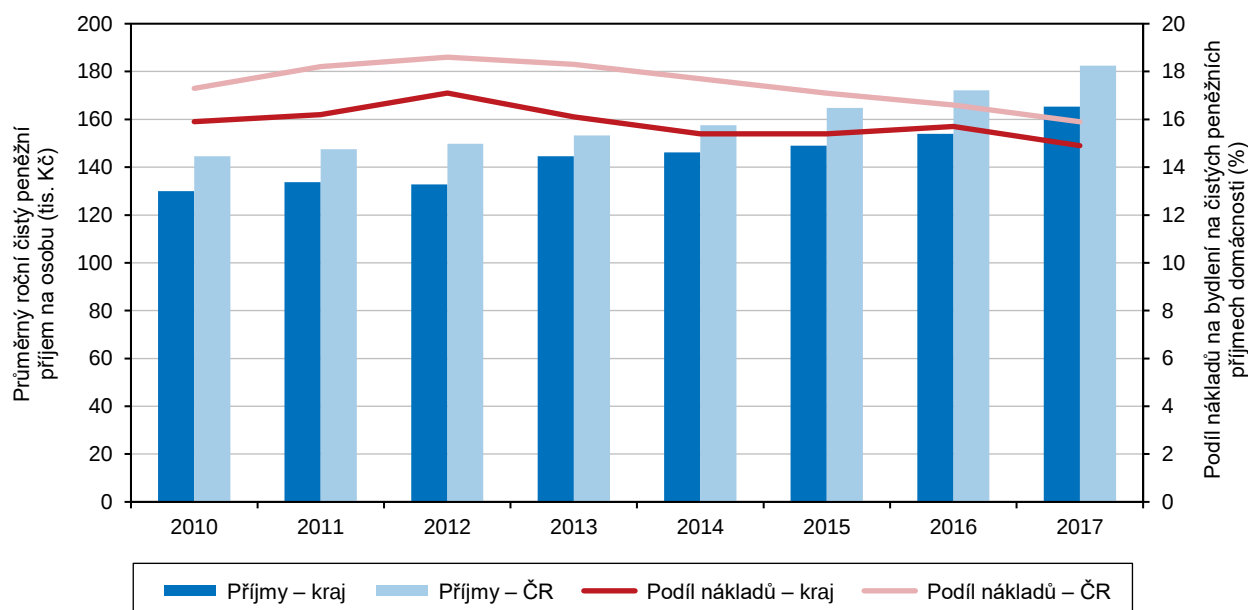
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Náklady na bydlení celkem (Kč za měsíc na domácnost)¹⁾	4 352	4 427	4 521	4 735	4 820	4 656	4 673	4 910	5 004
v tom:									
nájemné, úhrada za užívání bytu	831	923	816	852	812	810	898	948	904
elektřina	1 359	1 425	1 512	1 524	1 526	1 485	1 465	1 453	1 475
plyn z dálkového zdroje	795	732	783	978	1 030	901	856	775	895
teplo a teplá voda	427	344	329	305	367	403	431	546	427
vodné a stočné	358	346	372	419	427	437	442	463	528
tuhá a tekutá paliva	312	351	408	403	376	403	343	345	394
ostatní služby	271	306	301	255	283	216	239	380	381
Náklady na bydlení v % z čistých peněžních příjmů domácnosti	15,5	15,9	16,2	17,1	16,1	15,4	15,4	15,7	14,9

¹⁾ pravidelné měsíční platby se zjišťují většinou podle zálohy za měsíc březen v roce šetření, výdaje na odvoz odpadků, paliva, běžnou údržbu, pojištění domu/bytu a ostatní nepravidelné náklady se zjišťují za předchozí rok

- **Náklady na bydlení domácností v Pardubickém kraji patří dlouhodobě podle výsledků šetření k nejnižším mezi kraji.** Projevuje se zde mimo jiné i nadprůměrné zastoupení domácností žijících v rodinných (tedy nejčastěji vlastních) domech. Měsíční náklady na bydlení dosáhly podle zjišťování v roce 2018 v Pardubickém kraji 5 004 Kč na domácnost, což představuje třetí nejnižší měsíční náklady mezi kraji ČR za Krajem Vysočina a Jihočeským krajem (stejně pořadí jako v předchozím roce).
- V průměru vynaložily podle výsledků posledního zjišťování domácnosti v kraji na bydlení 14,9 % ze svých čistých měsíčních peněžních příjmů (v ČR 15,9 %), což byl mírně nižší podíl než při předchozím šetření. V mezikrajském žebříčku se kraj **podílem nákladů na bydlení na příjmech** zařadil na osmou nejvyšší pozici (s maximem v Ústeckém kraji a minimem v Kraji Vysočina), v předchozím roce mu patřila šestá příčka.

Příjmy domácností a náklady na bydlení v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ - výběrové šetření Životní podmínky

- **Subjektivně jsou náklady na bydlení velkou zátěží pro čtvrtinu domácností v kraji**, přičemž tento podíl po předchozím pětiletém poklesu meziročně vzrostl. V mezikrajském srovnání jde o 2. nejvyšší hodnotu za Ústeckým krajem. **V dalších zjišťovaných problémech spojených s bydlením se postavení Pardubického kraje dlouhodobě jeví spíše optimisticky.** Při posledním zjišťování byl v kraji zaznamenán nejnižší podíl domácností stěžujících si na hluk z domu či ulice v mezikrajském srovnání. Druhé nejnižší hodnoty byly pak zjištěny v případě podílu domácností potýkajících se se znečištěným okolním prostředím i vandalstvím či kriminalitou.

Domácnosti s dětmi do 12 let podle způsobu péče o děti v běžném týdnu v Pardubickém kraji

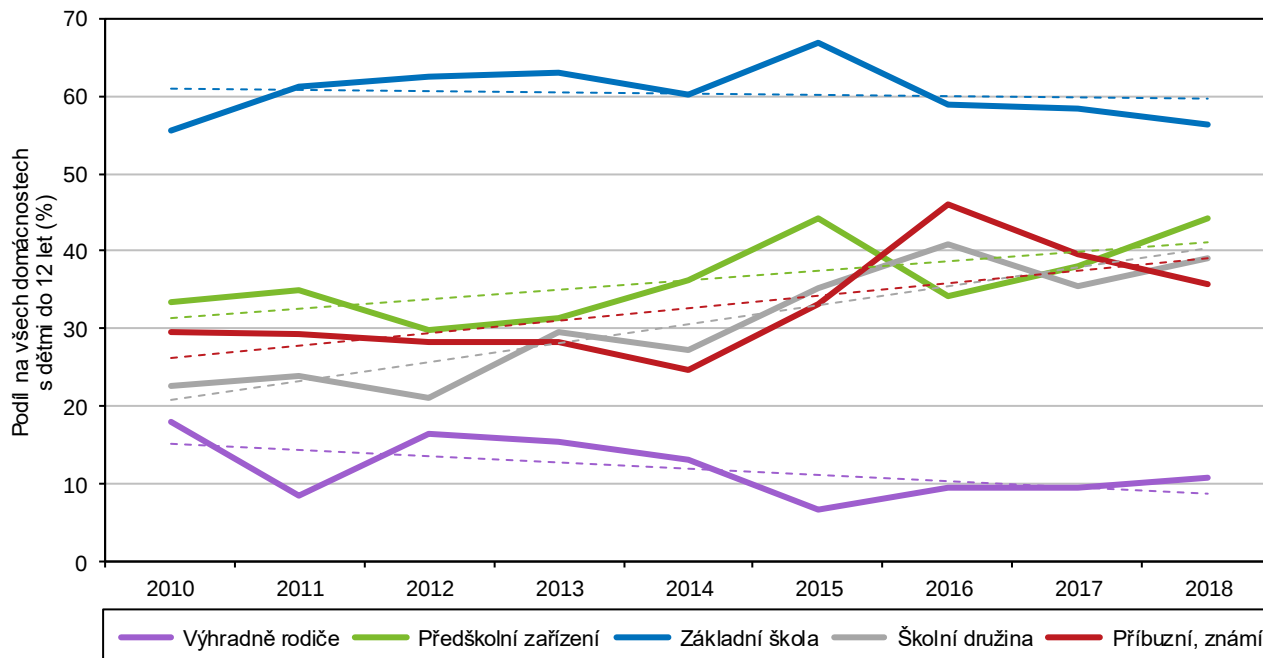
Zdroj: ČSÚ - výběrové šetření Životní podmínky

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet domácností celkem	199 280	199 069	202 974	203 424	203 996	204 943	207 283	208 240	208 656
z toho s dětmi do 12 let (%)	21,9	21,6	21,4	21,2	19,4	19,0	20,2	22,2	21,3
Způsob péče o děti v běžném týdnu v domácnostech s dětmi do 12 let (%):									
výhradně rodiče	17,9	8,5	16,5	15,5	13,2	6,7	9,5	9,4	10,8
předškolní zařízení	33,5	34,9	29,9	31,4	36,2	44,2	34,2	38,0	44,2
základní škola (povinná školní docházka)	55,6	61,3	62,4	63,1	60,3	66,9	58,8	58,4	56,4
školní družina	22,7	24,0	21,1	29,6	27,4	35,3	40,8	35,4	39,2
příbuzní, známí	29,5	29,4	28,3	28,2	24,7	33,0	46,0	39,5	35,7

- Data šetření životních podmínek domácností umožňují analyzovat mimo jiné i **strukturu domácností podle způsobů péče o děti do 12 let v běžném týdnu**. I přes meziroční výkyvy (mohou být způsobené i metodikou zjišťování) je patrný dlouhodobě rostoucí trend podílu domácností využívajících pro své děti předškolní zařízení a školní družiny. Postupně se zvyšuje i podíl domácností, které využívají péče prarodičů, dalších příbuzných a známých. Naopak klesající trend je zřejmý v případě výhradní péče rodičů.

Domácnosti s dětmi do 12 let podle způsobu péče o děti v běžném týdnu v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ - výběrové šetření Životní podmínky

Pozn.: přerušovanou čarou jsou znázorněny lineární trendy.

- Při interpretaci a analýze výsledků šetření Životní podmínky je třeba brát v úvahu, že vznikly zpracováním dat získaných výběrovým šetřením. Všechny publikované údaje vzniknou dopočtem na celou populaci, a tudíž jsou zatíženy určitou statistickou chybou.

6. Volnočasové aktivity

- Následující kapitola hodnotí ty oblasti života, které v pozitivním smyslu naplňují volný čas a za které bylo možné získat statistické údaje (nejen ze zdrojů ČSÚ). Bližší pozornost je věnována činnosti v rámci školních družin a klubů, návštěvnosti základních uměleckých škol, sportovním aktivitám i využívání informačních technologií.

Školní družiny, školní kluby, střediska volného času

- Systém **mimoškolního vzdělávání** (školní družiny a kluby, střediska volného času, domy dětí a mládeže, jazykové či základní umělecké školy) hraje důležitou roli při individuálním rozvoji dětí a mládeže i v prevenci sociálně negativních jevů (závislosti, šikana na školách, sociální vyloučení).
- Počet školních družin zůstává v posledních letech stabilní, v kraji působilo v roce 2018/19 celkem 251 družin s více než 15 tisíci zapsanými účastníky (z toho 98 % tvořili žáci 1. stupně ZŠ). V souvislosti s demografickým vývojem **počet žáků ve školních družinách v posledních letech rostl**. Družinu navštěvuje přibližně polovina všech žáků 1. stupně ZŠ v kraji – 54,5 % ve školním roce 2018/19, na 2. stupni ZŠ je podíl žáků v družinách pouze jednaprocentní.

Školní družiny, školní kluby a střediska volného času v Pardubickém kraji

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Školní družiny	254	252	252	251	252	251	252	253	251
zapsaní účastníci ¹⁾	12 163	12 521	12 592	13 170	13 867	14 624	15 178	15 573	15 529
z toho z:									
1. stupně ZŠ	11 972	12 312	12 357	12 944	13 660	14 416	14 906	15 346	15 275
2. stupně ZŠ	191	181	174	167	148	145	182	157	155
Školní kluby	13	13	12	12	12	12	12	12	13
zapsaní účastníci ¹⁾	751	732	702	614	634	657	630	622	646
v tom z:									
1. stupně ZŠ	312	307	312	271	325	352	288	289	271
2. stupně ZŠ	439	425	390	343	309	305	342	313	315
přípravné třídy ZŠ	-	-	-	-	-	-	-	20	-
nižšího stupně gymnázia	-	-	-	-	-	-	-	-	60
Střediska volného času	18	18	18	18	18	18	18	18	18
zájmové útvary	1 033	1 094	1 102	1 170	1 211	1 336	1 381	1 398	1 456
přijetí účastníci	11 968	12 177	12 114	12 519	12 711	14 186	14 819	15 522	15 157
v tom:									
děti	1 348	1 460	1 550	1 571	1 682	1 650	1 513	1 622	1 477
žáci	9 513	9 727	9 629	10 036	10 303	11 558	12 201	12 821	12 564
studenti	288	211	167	140	88	133	53	49	14
ostatní	819	779	768	772	638	845	1 052	1 030	1 102
táborová a pobytová činnost – akce	163	170	173	202	180	193	193	218	240
účastníci	4 487	4 429	4 558	5 557	5 108	5 544	5 544	6 256	7 431

¹⁾ od školního roku 2011/12 včetně žáků z přípravné třídy ZŠ a z přípravného stupně ZŠ speciální

- Školní kluby** jsou školská zařízení poskytující zájmové vzdělávání podle vlastního školního vzdělávacího programu na základě zájmů a potřeb jednotlivých žáků. Od školní družiny se klub liší především **starším věkem** účastníků a odlišnými formami činností. V kraji působí stabilně 12 až 13 školních klubů s více než šesti sty účastníky. Až do školního roku 2015/16 postupně narůstal ve školních klubech podíl žáků 1. stupně ZŠ na 54 % ze všech účastníků, následoval pokles na 42 % ve školním roce 2018/19.
- Střediska volného času** jsou školská zařízení, která nabízejí aktivní využití volného času všem věkovým skupinám dětí a mládeže a organizují činnosti **i pro dospělé či seniory**. V Pardubickém kraji působí dlouhodobě 18 středisek volného času s více než tisíci zájmovými útvary. Počet zájmových útvarů v posledních letech rostl, přičemž ve školním roce 2018/19 jich v kraji působilo 1 456 (nejvíce za posledních

deset let). Zvyšoval se zároveň počet přijatých účastníků. Děti, žáci a studenti se na celkovém počtu účastníků středisek volného času v kraji podílejí 93 %.

Základní umělecké školy

- Ve školním roce 2018/19 navštěvovalo 30 základních uměleckých škol v Pardubickém kraji 15,2 tis. žáků, což je **nejvíce za posledních 20 let**. Mezi žáky ZUŠ dlouhodobě převažují dívky. Podíl dívek na všech žácích ZUŠ dosáhl v kraji maximální hodnoty (dle dostupných dat za posledních 20 let) v roce 2002/2003 (74,6 %), následoval postupný pokles až na nejnižší hodnotu v roce 2015/2016 (69,2 %) vystřídáný mírným růstem na 70,6 % v roce 2018/19 (jde o 6. nejvyšší hodnotu mezi kraji).

Základní umělecké školy v Pardubickém kraji

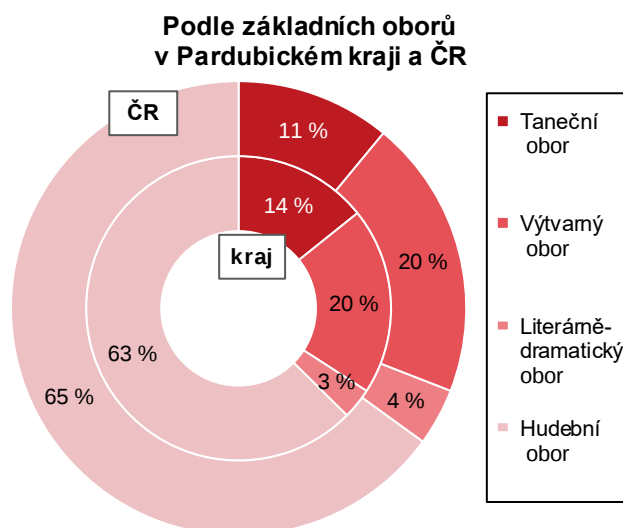
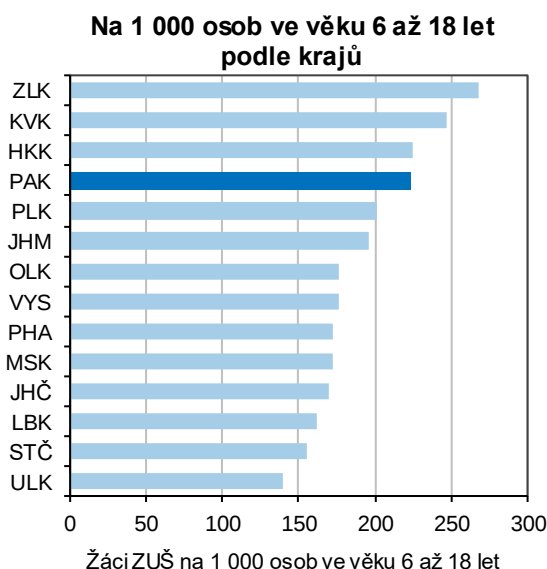
Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Žáci celkem	14 259	14 432	14 478	14 715	14 724	14 895	15 134	15 149	15 225
z toho dívky (%)	71,2	70,5	70,6	69,7	69,5	69,2	70,0	70,1	70,6
v tom podle základních oborů (%):									
taneční	16,7	15,5	15,2	14,8	14,1	14,1	14,2	13,9	14,2
výtvarný	19,0	19,2	19,3	19,6	19,2	19,0	19,5	19,7	19,9
literárně-dramatický	2,3	2,6	2,9	3,2	3,2	3,4	3,4	3,3	3,3
hudební	62,0	62,7	62,6	62,4	63,5	63,5	62,9	63,2	62,6
Absolventi	959	966	985	1 042	1 052	963	951	1 033	.
z toho dívky (%)	72,7	75,5	73,3	74,8	70,6	72,5	72,5	72,5	.

- V přepočtu na obyvatele se kraj počtem žáků ZUŠ dlouhodobě řadí na přední místa mezikrajského srovnání.** Na tisíc chlapců ve věku 6 až 18 let připadalo ve školním roce 2018/19 v kraji 128 žáků ZUŠ (4. nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání), na tisíc dívek stejného věku pak 325 žaček ZUŠ (3. nejvyšší podíl mezi kraji).

Žáci základních uměleckých škol ve školním roce 2018/19

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

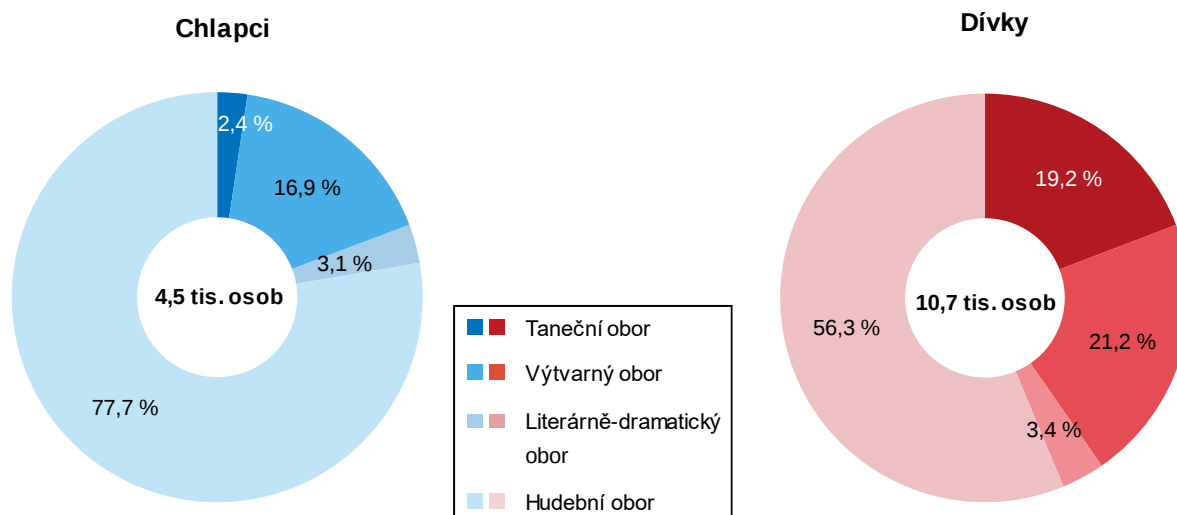

- Oproti republikové struktuře** zjišťujeme v posledních letech v kraji nadprůměrné zastoupení žáků v tanečních oborech (14 % v roce 2018/19, tj. o 3 procentní body nad průměrem ČR a zároveň třetí nejvyšší podíl po Jihomoravském a Královéhradeckém kraji). Podíl žáků v hudebních či literárně-dramatických oborech patří naopak k nejnižším v mezikrajském srovnání. V čase se zastoupení žáků ZUŠ v kraji v tanečních oborech mírně snižuje ve prospěch ostatních oborů.

- Zřetelné rozdíly ve struktuře žáků ZUŠ podle základních vyučovaných oborů jsou patrné z hlediska pohlaví. Zatímco **mezi chlapci mají jednoznačnou převahu hudební obory** (z více než tří čtvrtin), **mezi děvčaty je skladba oborů pestřejší a častěji oproti chlapcům preferují zejména taneční obory** (téměř pětina dívek a zároveň třetí nejvyšší podíl mezi kraji oproti 2,4 % chlapců).

Žáci základních uměleckých škol podle pohlaví a základních oborů v Pardubickém kraji ve školním roce 2018/19

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

- **Podíl dívek mezi absolventy ZUŠ v kraji dlouhodobě převažuje nad jejich zastoupením mezi žáky.** V posledních třech letech se dívky na všech absolventech ZUŠ v kraji podílely 72,5 %, což byla ve školním roce 2017/18 osmá nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání. Z celkového počtu 657 interních i 63 externích **učitelů** na ZUŠ (fyzické osoby nepřečtené na plné úvazky) v kraji ve školním roce 2018/19 bylo téměř 67 % žen. V obou případech jde o **jeden z nejvyšších podílů** mezi kraji.

Sport

- Pro hodnocení zapojení mužů a žen do sportovních aktivit využíváme dostupné statistiky **České unie sportu** (ČUS), která vznikla v roce 2013 transformací z původního Českého svazu tělesné výchovy (ČSTV). V ČUS jsou **dobrovolně sdruženy** národní sportovní svazy, sportovní kluby a tělovýchovné jednoty. Je třeba brát v úvahu, že hodnocená data nemohou plně obsáhnout veškeré provozované sportovní aktivity.

Členská základna České unie sportu podle vybraných sportovních odvětví, pohlaví a věku v Pardubickém kraji k 31. 12. 2018

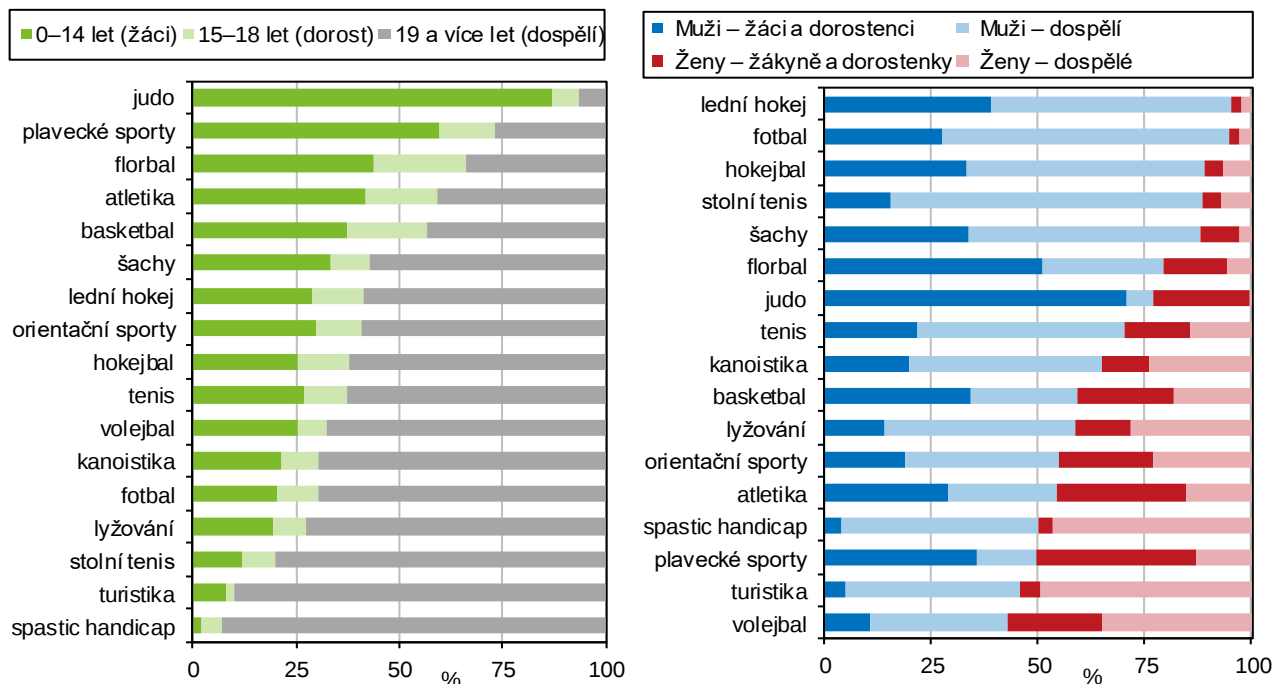
Pramen: Česká unie sportu

	Členská základna v kraji		z celku ženy (%)	Podíl podle věku (%)			Oddíly
	celkem	v %		0–14 let (žáci)	15–18 let (dorostenci)	19 a více let (dospělí)	
Česká unie sportu celkem	53 468	100,0	28,1	24,9	10,1	65,0	384
z toho sportovní odvětví:							
fotbal	16 076	30,1	5,4	20,3	10,0	69,7	161
tenis	2 755	5,2	29,7	27,0	10,2	62,8	40
atletika	2 622	4,9	45,6	41,9	17,4	40,7	15
lední hokej	2 410	4,5	4,6	29,0	12,2	58,8	26
volejbal	2 091	3,9	56,9	25,2	7,4	67,4	44
lyžování	1 996	3,7	41,2	19,3	7,9	72,8	24
basketbal	1 445	2,7	40,6	37,1	19,5	43,4	14
plavecké sporty	1 308	2,4	50,4	59,9	13,3	26,8	10
hokejbal	1 250	2,3	10,9	25,2	12,6	62,2	11
florbal	1 104	2,1	20,7	43,8	22,4	33,8	16
stolní tenis	896	1,7	11,6	12,1	7,9	80,0	44

- Zatímco rozvíjení uměleckých aktivit je doménou především dívek, **sportovním aktivitám se věnují častěji osoby mužského pohlaví**, a to napříč věkovým spektrem. Zastoupení žen mezi téměř 53,5 tisíci členy ČUS v kraji ke konci roku 2018 (28,1 %) bylo mírně pod průměrem ČR. Podíl žen mezi členy ČUS v posledních letech roste, od roku 2014 se v kraji i celé ČR zvýšil o 2 procentní body. Po přepočtu na 1 000 obyvatel zjišťujeme nejvyšší míru zapojení mužů i žen do sportovních aktivit ČUS mezi dorostenci ve věku 15 až 18 let.

Členská základna České unie sportu podle pohlaví, věku a sportovních odvětví v Pardubickém kraji k 31. 12. 2018 (vybraná sportovní odvětví – s více než 500 členy; řazeno sestupně dle sledovaného jevu)

Pramen: Česká unie sportu

- V úhrnu nejpočetnější členská základna ČUS je ve všech krajích tvořena **oddíly zaměřenými na fotbal** (30,1 % členů v kraji ke konci roku 2018, což je o 1,0 procentní bod pod průměrem ČR). Muži jsou přitom mezi fotbalisty v kraji i celé ČR zastoupeni 94,6 %. Nejvyšší podíl žen mezi sportovními odvětvími s více než 500 členy naopak zjišťujeme mezi volejbalisty (57 %).

Členská základna České unie sportu v Pardubickém kraji podle okresních sdružení k 31. 12. 2018

Pramen: Česká unie sportu

	Pardubický kraj	v tom okresy			
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Členská základna celkem	53 468	10 315	17 553	11 203	14 397
na 1 000 obyvatel	102,8	98,9	101,3	107,3	104,1
v tom podle pohlaví (%):					
muži	71,9	77,1	68,8	71,9	72,1
ženy	28,1	22,9	31,2	28,1	27,9
v tom podle věku (%):					
0–14 let (žáci)	24,9	18,7	30,3	26,1	21,8
15–18 let (dorostenci)	10,1	9,0	11,4	9,4	9,7
19 a více let (dospělí)	65,0	72,3	58,3	64,5	68,5
TJ/SK ¹⁾	384	82	120	80	102

¹⁾ počet tělovýchovných jednot či sportovních klubů; sportovci mohou být členy ve více sportovních svazech (klubech)

- Na úrovni **okresních sdružení ČUS** v kraji zaznamenáváme nejširší členskou základnu v okrese Pardubice (třetina krajského úhrnu), po přepočtu na tisíc obyvatel pak v okrese Svítavy. Ženy jsou mezi členy ČUS největší měrou zastoupeny v okrese Pardubice. Pardubický okres se v porovnání okresů v kraji zároveň vyznačuje nejvyšším podílem žáků do 14 let i dorostenců ve věku 15 až 18 let mezi všemi členy ČUS. Nejvyšší zastoupení dospělých je typické pro okres Chrudim.

Využívání informačních technologií

- Zdrojem dat o využívání informačních technologií je **Výběrové šetření o informačních a komunikačních technologiích v domácnostech a jejich využívání jednotlivci (VŠIT)**, které ČSÚ provádí každoročně ve 2. čtvrtletí daného roku formou osobního interview, a to na výběrovém vzorku cca 10 tis. jednotlivců v celé ČR ve věku 16 a více let. Výsledky jsou pak dopočteny na celou populaci. Data za kraje (a pro srovnání s nimi i za ČR) jsou počítána jako tříletý klouzavý průměr, jelikož velikost výběrového souboru šetření VŠIT neumožňuje publikovat dostatečně reprezentativní údaje v členění podle krajů, tj. např. za rok 2017 je údaj v krajském členění vypočítán jako vážený aritmetický průměr z dat za roky 2016, 2017 a 2018.
- Domácnosti s počítačem** jsou všechny domácnosti, jež v době šetření uvedly, že alespoň jeden jejich člen měl doma přístup k počítači stolnímu či přenosnému (notebook, tablet). Za **uživatele internetu** je považován jednotlivec, který použil internet alespoň jednou v posledních 3 měsících. Použití internetu pak představuje jakoukoliv aktivní činnost na internetu, z jakéhokoli místa (domácnost, škola, práce atd.), pro jakýkoliv účel (soukromý, pracovní atd.), a to jak na počítačích (i přenosných), tak na mobilních telefonech, digitálních televizích, herních konzolách atd.

Domácnosti s počítačem v Pardubickém kraji a ČR (tříleté klouzavé průměry)^{*)}

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

%

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Domácnosti s počítačem celkem								
Pardubický kraj	61,1	66,3	69,4	70,7	71,7	73,6	74,9	74,4
Česká republika	59,3	63,8	66,7	69,3	71,2	73,7	75,0	76,8
Domácnosti se stolním počítačem								
Pardubický kraj	48,9	52,4	52,5	51,6	51,1	48,9	46,3	44,3
Česká republika	48,1	48,9	48,5	46,5	44,3	42,3	40,1	39,5
Domácnost s přenosným počítačem								
Pardubický kraj	24,7	27,9	32,5	36,6	40,6	47,3	52,2	57,7
Česká republika	25,9	32,2	38,1	44,4	49,8	55,3	58,8	62,8

^{*)} podíl z celkového počtu domácností; vážené klouzavé průměry z tříletých období (např. údaj za rok 2017 je vypočítán jako průměr z dat za roky 2016, 2017 a 2018)

- V souvislosti s neustálým rozvojem informačních technologií se rozdíly v míře jejich využívání mezi kraji postupně snižují. **V roce 2017 využívaly počítač tři čtvrtiny domácností v kraji.** Podílem 74,4 % se kraj řadil na čtvrtou nejnižší pozici v mezikrajském srovnání (před deseti lety se přitom kraj řadil v tomto ukazateli na přední místa mezi kraji). Zatímco míra využívání stolních počítačů v kraji i celé ČR v posledních letech klesá (s nadprůměrným podílem v kraji oproti republikovému podílu), **stále více jsou využívány počítače přenosné** (v kraji menší měrou než v průměru za celou ČR).

Domácnosti s počítačem v Pardubickém kraji a ČR v roce 2017 (průměr let 2016–2018)

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

%

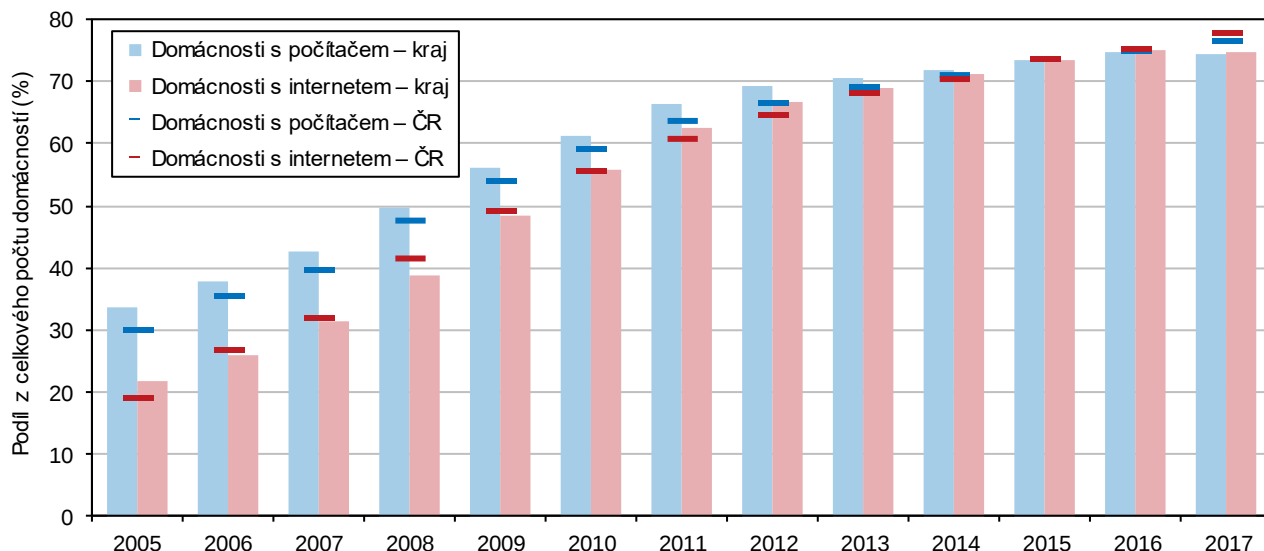
	Domácnosti celkem			Mladých bez dětí (osob mladších 40 let)			Domácnosti s dětmi celkem			Důchodců (osob starších 65 let)		
	stolní	notebook	tablet	stolní	notebook	tablet	stolní	notebook	tablet	stolní	notebook	tablet
Podíl z celkového počtu domácností												
Pardubický kraj	44,3	52,9	17,4	42,3	67,5	24,7	59,3	71,2	28,6	14,8	14,0	3,9
Česká republika	39,5	58,0	25,5	26,4	81,2	27,4	49,5	77,3	45,9	19,9	16,2	4,2
Podíl z počtu domácností s počítačem												
Pardubický kraj	59,5	71,1	23,4	44,2	70,5	25,8	63,0	75,6	30,4	53,2	50,4	14,0
Česká republika	51,4	75,5	33,2	28,2	86,8	29,3	52,2	81,5	48,4	58,5	47,6	12,4

- Zatímco domácnosti seniorů preferují v kraji i celé ČR nejčastěji **stolní počítače**, mezi domácnostmi s dětmi i v domácnostech mladých osob do 40 let bez dětí jsou nejvíce používány **notebooky**. **Tabletem** jsou ve srovnání s ostatními typy domácností nejčastěji vybaveny domácnosti s dětmi.

- V čase lze sledovat **rychlejší nárůst podílu uživatelů samotného internetu než osobního PC**, což souvisí i s rychlým rozvojem mobilních technologií. Od roku 2010 se podíl **domácností s počítačem** v kraji zvýšil o 13 procentních bodů na 74 %, ve stejné době vzrostlo zastoupení **domácností využívajících internet** o 19 p. b. na 75 %. V kraji přitom rostla míra využívání PC i internetu pomalejším tempem než v celé ČR.

Domácnosti s počítačem a internetem v Pardubickém kraji a ČR (tříleté klouzavé průměry)

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

- Od roku 2010 v kraji **vzrostl podíl uživatelů internetu** (ve věku 16 a více let) o 19 procentních bodů na 78 %, ve stejném období přitom mnohem výrazněji **přibýlo uživatelů internetu v mobilním telefonu** – z necelých 4 % na více než 40 %. Zřetelně **roste i zastoupení uživatelů internetového bankovníctví a nakupujících na internetu**, kterých je již více než polovina z počtu 16letých a starších v kraji. **Významný růst je pak patrný v míře využívání sociálních sítí** (od roku 2010 v kraji z 8 % na 43 %).

Uživatelé internetu ve věku 16 a více let podle vybraných činností v Pardubickém kraji a ČR

(tříleté klouzavé průměry)^{*)}

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

%

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Uživatelé internetu celkem								
Pardubický kraj	59,5	65,0	69,9	73,6	75,2	76,8	77,9	78,3
Česká republika	61,8	65,6	68,4	71,4	73,5	75,7	76,9	78,7
Uživatelé internetu na mobilním telefonu								
Pardubický kraj	3,6	7,0	10,8	16,0	21,6	27,3	34,1	43,4
Česká republika	4,5	8,2	13,7	20,5	28,6	35,6	42,9	50,0
Uživatelé internetového bankovníctví								
Pardubický kraj	19,1	23,4	31,6	36,7	45,0	52,4	57,3	58,6
Česká republika	21,8	26,7	32,5	37,5	42,0	45,0	48,2	52,3
Nakupující na internetu								
Pardubický kraj	22,0	25,5	33,2	37,7	39,9	43,9	49,0	53,5
Česká republika	25,4	28,0	31,0	34,8	38,6	41,6	45,9	49,6
Uživatelé sociálních sítí								
Pardubický kraj	8,3	16,5	24,4	27,6	28,4	31,5	35,1	43,1
Česká republika	13,1	21,4	29,5	33,6	35,9	38,6	41,0	45,6

^{*)} podíl z celkového počtu obyvatel ve věku 16 a více let; vážené klouzavé průměry z tříletých období (např. údaj za rok 2017 je vypočítán jako průměr z dat za roky 2016, 2017 a 2018)

- V čase je patrný neustále rostoucí podíl uživatelů informačních technologií v nejmladší, střední i vyšší věkové kategorii. Zatímco v nejmladší generaci (hodnocen věk 16 až 34 let) se již podíly uživatelů internetu blíží

100 %, mezi osobami 55letými a staršími se pohybují kolem 50 %. Právě **v nejvyšší věkové skupině však v posledních letech uživatelů internetu výrazně přibývá** (v kraji rychleji než v celé ČR).

Uživatelé internetu ve věku 16 a více let podle vybraných činností, pohlaví a věku v Pardubickém kraji a ČR v roce 2017 (průměr let 2016–2018)^{*)}

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

%

	Celkem		Internet na mobilním telefonu		Internetové bankovníctví		Nakupování na internetu		Profil na sociálních sítích		Hraní her	
	kraj	ČR	kraj	ČR	kraj	ČR	kraj	ČR	kraj	ČR	kraj	ČR
Celkem	78,3	78,7	43,4	50,0	58,6	52,3	53,5	49,6	43,1	45,6	15,9	20,8
muži	80,2	81,0	45,9	53,5	59,8	54,4	52,9	49,4	42,1	44,9	20,3	29,2
ženy	76,3	76,5	40,9	46,7	57,5	50,3	54,0	49,7	44,0	46,2	11,5	12,8
ve věku:												
16–34	97,4	97,4	75,8	83,7	73,9	65,1	74,7	72,5	84,5	86,6	37,9	46,6
35–54	93,1	94,3	51,4	61,6	76,9	71,0	68,4	61,9	44,8	50,9	12,1	18,1
55 a více	51,9	50,6	12,6	15,2	32,5	25,5	25,3	21,7	10,5	11,7	2,8	5,4

^{*)} podíl z celkového počtu obyvatel (mužů, žen) ve věku 16 a více let, resp. z počtu obyvatel v uvedené věkové kategorii

- Zřetelné rozdíly v míře a způsobu využívání internetu jsou patrné ve vazbě na nejvyšší dokončené vzdělání uživatelů. Zatímco **u vysokoškoláků se podíl uživatelů internetu pohybuje** v kraji i celé ČR kolem **95 %**, mezi osobami **se základním vzděláním v kraji nedosahuje 30 %** (při třetinovém podílu v ČR). Z hlediska **ekonomické aktivity** nacházíme **stoprocentní zastoupení uživatelů internetu v kraji mezi studenty a přibližně třetinové mezi důchodci**.

Uživatelé internetu ve věku 16 a více let podle vybraných činností, vzdělání a ekonomické aktivity v Pardubickém kraji a ČR v roce 2017 (průměr let 2016–2018)^{*)}

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

%

	Celkem		Každodenní uživatelé internetu		Internet na mobilním telefonu		Internetové bankovníctví		Nakupování na internetu	
	kraj	ČR	kraj	ČR	kraj	ČR	kraj	ČR	kraj	ČR
Celkem	78,3	78,7	60,7	64,5	43,4	50,0	58,6	52,3	53,5	49,6
podle vzdělání:										
základní	29,3	34,0	12,1	19,8	9,3	15,9	12,9	12,7	12,5	12,1
SŠ	78,7	77,4	56,6	59,3	38,2	43,4	60,0	51,7	51,8	46,4
VŠ	95,8	95,1	89,5	88,4	66,5	70,9	88,2	79,1	82,3	71,8
podle ekonomické aktivity:										
zaměstnaní	95,6	94,4	74,3	78,7	55,7	64,1	79,5	71,5	68,9	63,4
studenti	100,0	99,5	100,0	98,2	79,0	87,8	47,8	39,3	60,5	65,0
důchodci	33,8	37,6	17,8	22,0	6,1	7,4	16,8	14,9	15,7	13,8

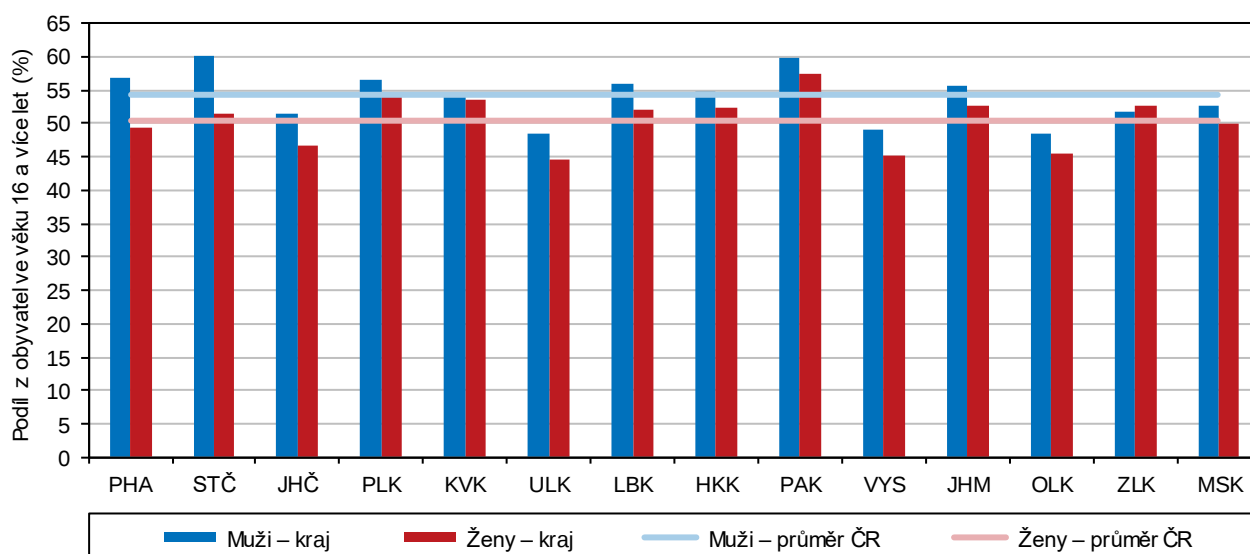
^{*)} podíl z celkového počtu obyvatel ve věku 16 a více let, resp. z počtu obyvatel v uvedené kategorii

- Muži využívají internet (včetně internetu na mobilním telefonu) v průměru častěji než ženy.** Podílem 80,2 % mužů **využívajících internet** se Pardubický kraj v roce 2017 zařadil na 7. místo v mezikrajském srovnání, podíl 76,3 % uživatelů internetu mezi ženami staršími 16 let byl mezi kraji 6. nejvyšší. Dlouhodobě nejvyšší zastoupení uživatelů internetu mezi muži i ženami zjišťujeme v Hlavním městě Praze, nejnižší pak v posledních letech v Olomouckém kraji.
- Internet v mobilním telefonu** využívalo v roce 2017 v kraji 45,9 % mužů, což je nejnižší podíl v mezikrajském srovnání, a 40,9 % žen, a to je čtvrtý nejnižší podíl mezi kraji s minimem v Kraji Vysočina.
- Podprůměrné zastoupení mají v kraji osoby **s profilem na sociálních sítích** (např. Facebook, Twitter či Instagram). Za uživatele sociálních sítí se přitom dle VŠIT považuje osoba, která se ke svému profilu v době zjišťování přihlásila alespoň jednou v posledních 3 měsících. Zastoupení mužů (42,1 %) i žen (44,0 %) bylo v kraji v roce 2017 na mezikrajském žebříčku deváté v pořadí.

- Od roku 2015 je v kraji podíl osob 16letých a starších využívajících **internetové bankovníctví nejvyšší v mezikrajském srovnání** (hodnoceno v úhrnu za obě pohlaví). V roce 2017 využívalo v kraji internetové bankovníctví 59,8 % mužů (druhý nejvyšší podíl za Středočeským krajem) a 57,5 % žen (maximum mezi kraji).

Uživatelé internetového bankovníctví podle pohlaví a krajů v roce 2017 (průměr let 2016–2018)

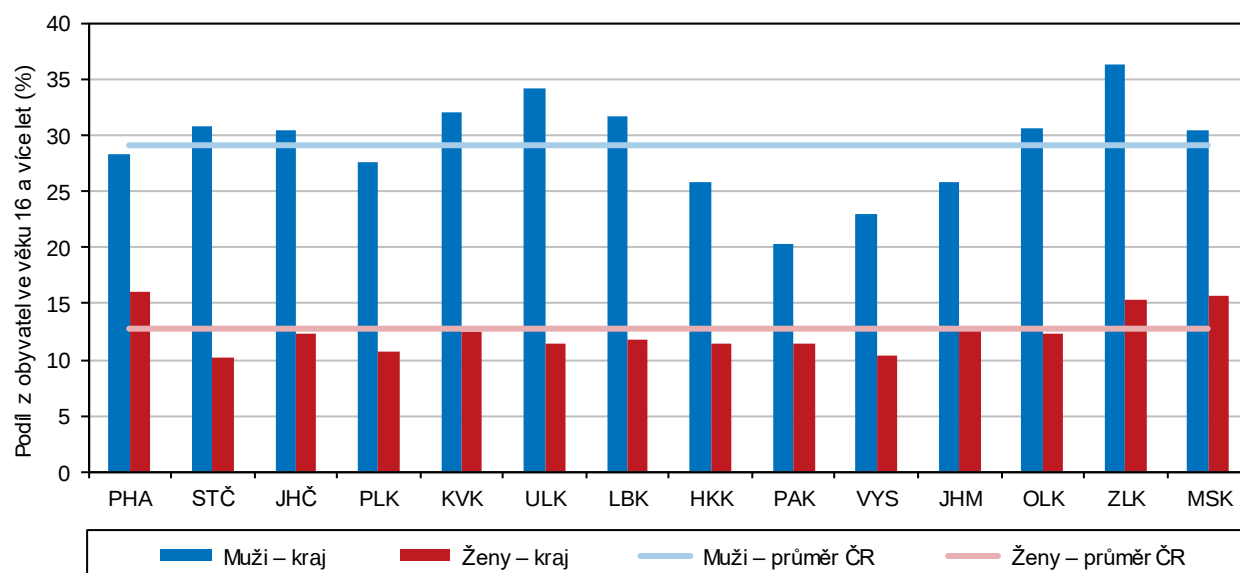
Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

- Rovněž podíl osob **využívajících internet k nakupování** patří v Pardubickém kraji k nejvyšším v mezikrajském srovnání. V roce 2017 se podílem 52,9 % nakupujících na internetu mezi muži a 54,0 % mezi ženami kraj řadil na druhou nejvyšší příčku.

Uživatelé internetu hrající hry podle pohlaví a krajů v roce 2017 (průměr let 2016–2018)

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

- Zatímco **ženy** mnohem častěji oproti mužům vyhledávají na internetu **informace o zdraví**, **muži** se naopak častěji věnují internetovému **hraní her**. **Zastoupení internetových hráčů však v kraji dlouhodobě patří k nejnižším v mezikrajském srovnání**. V roce 2017 byl podíl 20,3 % mužů hrajících hry na internetu v kraji (mezi muži ve věku 16 a více let) v mezikrajském srovnání nejnižší a podíl žen 11,5 % na žebříčku krajů šestý nejnižší.